

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

**EWALUACJA ZEWNĘTRZNA
STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO
KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ
PARTNERSTWA DOBRA WIDAWA
W RAMACH PROGRAMU ROZWOJU
OBSZARÓW WIEJSKICH
NA LATA 2014 – 2020
(Z PERSPEKTYWĄ DO 2023)
ZA OKRES 2016-2022**

OLEŚNICA 2022

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

1. Streszczenie najważniejszych wyników badań

Niniejszy raport sporządzony został na zlecenie Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa”, aby ocenić wdrażanie „Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Partnerstwa Dobra Widawa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2023). Z raportu wynika, iż LGD realizuje swoje cele oraz wskaźniki w sposób zadowalający. „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa” dzięki skutecznie prowadzonemu monitoringowi realizacji planu komunikacji i analizowaniu efektywności wskaźników oraz efektów działań komunikacyjnych, jak również w odpowiedzi na zmieniające się prawodawstwo i sytuację społeczno-gospodarczą, na bieżąco aktualizowała zapisy w LSR (aktualizacje budżetu, wskaźników i planu działania, zmiany w procedurach oceny i wyboru operacji, w tym w kryteriach wyboru operacji), sprawnie przeprowadziła wyliczenie różnic kursowych oraz przeprowadziła nabory, które spowodowały, iż część wskaźników wykonanych jest w 100 %. LGD przekazało wnioski o przyznanie pomocy do Samorządu Województwa na 82 % budżetu (po kursie EBC z dnia 28.10.2022 r.). LGD Dobra Widawa zgodnie z aktualnym harmonogramem w II połowie 2022 r. ogłosi nabór na projekt grantowy na opracowanie koncepcji inteligentnych wsi.

Należy stwierdzić, że LGD Dobra Widawa w sposób właściwy wydatkuje środki finansowe i realizuje zamierzone wskaźniki głównych celów nr I i II. Wskaźniki osiągnięte są zgodnie z „Planem działania” oraz „Planem komunikacji”. Dokumenty wewnętrzne LGD na bieżąco dostosowywane są do najnowszych przepisów PROW 2014-2020.

Zarówno beneficjenci jak i wnioskodawcy ocenili działalność biura pozytywnie, co wskazuje na skuteczną i dobrą pracę osób zatrudnionych w LGD. Działalność LGD Dobra Widawa powinna być kontynuowana w następnych latach w takim samym stopniu, jak dotychczas. Należy zwrócić również uwagę na dobrą współpracę oraz komunikację pomiędzy biurem, Zarządem oraz Radą.

Zwiększenie budżetu Stowarzyszenia dzięki bonusom - za wysoki stopień realizacji wskaźników, jak również sprawne wyliczenie różnic kursowych spowodowało, że LGD Dobra Widawa dysponuje jednym z największych budżetów wśród lokalnych grup działania w województwie dolnośląskim.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Cały budżet na wdrażanie LSR „Lokalne Grupy Działania Dobra Widawa” finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Tabela nr 1. Podział środków budżetowych w LSR LGD Dobra Widawa:

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (EUR)
	PROW
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	5 398 500,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	539 850,00
Koszty bieżące i aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. d i e rozporządzenia nr 1303/2013)	798 500,00
Razem:	6 736 850,00

Źródło: opracowanie własne

LGD Dobra Widawa skorzystała również z możliwości zwiększeniu budżetu na projekty współpracy i powiększyła swój budżet w tym zakresie. W I etapie z 280 000,00 zł na 1 705 000,00 zł. Dzięki temu wpisano dodatkowy nowy projekt współpracy w wysokości 1 425 000,00 zł, który dotyczy budowy „Centrum Turystyczno-Rekreacyjnego Dobra Widawa”. Dzięki kolejnej szansie zdołano zwiększyć budżet tego projektu o 454 400,00 zł do kwoty 1 879 400,00 zł. Główną funkcją Centrum będzie promocja produktu lokalnego oraz lokalnych przedsiębiorców jak również atrakcyjnego turystycznie, a niedocenianego dotąd obszaru Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa.

LGD Dobra Widawa stworzyło dobre warunki również do tego, aby wspierać osoby z tzw. grup defaworyzowanych zdiagnozowanych i opisanych w „Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Partnerstwa Dobra Widawa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2023)”. LGD Dobra Widawa w ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji zaplanowała skuteczny system wspierający tworzenie miejsc pracy przez przedstawicieli tych grup w ramach samozatrudnienia, a także wspieranie działań mających na celu tworzenie miejsc pracy dedykowanym osobom z grup defaworyzowanych. W ramach rozwijania przedsiębiorczości na obszarze LGD przewidziano również wspieranie działań poprawiających sytuację tych grup. Wspierany był min.: rozwój

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie usług z zakresu usług opiekuńczych dla seniorów tak, aby ułatwić im kontakt z innymi seniorami i możliwość realizacji wspólnych działań. W ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji zaplanowano również system wspierający działania na rzecz aktywizacji tych grup. Podsumowując, premiowano w LGD Dobra Widawa grupy defaworyzowane w naborach nie tylko związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej, ale także w projektach związanych z aktywizacją – „Projekt grantowy w ramach wzmocnienia kapitału społecznego - Wspieranie projektów organizacji pozarządowych i samorządów na rzecz realizacji programów doradczych, edukacyjnych i aktywizacyjnych dla mieszkańców obszaru, szczególnie dla młodzieży oraz seniorów”.

Nabory wniosków w LGD Dobra Widawa cieszyły się dużym zainteresowaniem zarówno w ramach podejmowania działalności gospodarczej, jak i rozwoju działalności gospodarczej. W wyniku przeprowadzonych naborów powstało 60 nowych działalności gospodarczych, wsparcie otrzymały także 23 firmy działające na obszarze LGD. Łącznie stworzono 99 miejsc pracy (PDG – 72 miejsca pracy, RDG – 27 miejsc pracy). Spośród 60 nowopowstałych firm, aż 27 założyły osoby z grup defaworyzowanych (samozatrudnienie), które stworzyły ponadto 45 miejsc pracy w swoich firmach, w tym 8 miejsc było dedykowanych pracownikom z grup defaworyzowanych. W ramach rozwijania działalności gospodarczej stworzono 27 miejsc pracy, z czego aż 21 dedykowanych było osobom z grup defaworyzowanych. Realizowane projekty były spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru LSR, a wybierane projekty odpowiadały na potrzeby społeczności lokalnej. Początkowo niskie zainteresowanie naborami w branży turystyki, zwłaszcza w podejmowaniu działalności gospodarczej, zdecydowanie wzrosło w naborze przeprowadzonym w 2022 r., w którym wszystkie 17 wybranych wniosków przekazanych do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego i oczekujących na podpisanie umów, dotyczy działalności związanych z usługami dla ludności w sektorze turystyki i rekreacji.

Ankietowani zauważyli wsparcie w infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną, pozytywnie oceniając te działania.

Rozpoznawalność LGD Dobra Widawa wśród mieszkańców jest zadowalająca, chociaż 36,9% ankietowanych nie zna LGD. Głównym źródłem informacji o LGD Dobra Widawa, jak wynika z ankiet jest lokalna prasa, znajomi i sąsiedzi oraz instytucje, w tym urzędy i szkoły.

Ważnym wnioskiem wynikającym z raportu jest sytuacja związana z dużym wzrostem osób w wieku poprodukcyjnym we wszystkich gminach Partnerstwa, wzrost w 8 z 10 gmin

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost - jedynie w 4 gminach, tzw. aglomeracji wrocławskiej, liczby osób w wieku produkcyjnym. W pozostałych sześciu gminach ten poziom niestety spada.

Istotnym faktem jest również malejący odsetek osób korzystających z pomocy społecznej oraz mniejsza liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych.

Obszar partnerstwa LGD Dobra Widawa jest bardzo atrakcyjny turystycznie ze względu na duży potencjał przyrodniczy, liczne zabytki jak również wiele imprez rangi międzynarodowej i ogólnopolskiej (np. Międzynarodowy Festiwal Oratoryjno-Kantatowy Wratislavia Cantans im. Andrzeja Markowskiego min.: w Sycowie, Międzynarodowy Festiwal Wokalno – Organowy w Jelczu-Laskowicach, Festyn „Sami Swoi” w Dobrzykowicach, zawody jeździeckie w Jakubowicach (na stałe wpisane w kalendarz najważniejszych imprez sportowych Polskiej Federacji Jeździeckiej), Malerzów Blues Festival. Problemem jest niewystarczająca, a w niektórych gminach brakująca, baza noclegowo-gastronomiczna, co stanowi duży problem w zakresie rozwoju turystycznego obszaru.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

2. Spis treści

1. Streszczenie najważniejszych wyników badań	2
2. Spis treści	6
3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cel i zakres ewaluacji	8
4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badań	12
4.1 Zastosowane metody i techniki badawcze wraz z uzasadnieniem ich wyboru	12
4.2 Wielkość i struktura prób.....	13
4.3 Harmonogram realizacji badania	14
5. Opis wyników wraz z ich interpretacją	15
5.1 Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju	15
5.2 Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR.....	28
5.3 Projekty współpracy	44
5.4 Projekty wykraczające poza RLKS	47
5.5 Działalność biura	50
5.6 Ocena Zarządu, Rady i biura LGD – diagnoza obszaru, współpraca w ramach LGD, ocena działań LGD	57
5.7 Ocena lokalnej społeczności działań i zmian na obszarze „LGD Dobra Widawa”.....	65
6. Odpowiedz na wszystkie wskazane pytania badawcze	102
6.1 Ocena wpływu na główny cel LSR	102
6.2 Ocena wpływu na kapitał społeczny	103
6.3 Przedsiębiorczość	104
6.4 Turystyka i dziedzictwo kulturowe	105
6.5 Grupy defaworyzowane	107
6.6 Innowacyjność	108
6.7 Projekty współpracy	109
6.8 Ocena funkcjonowania LGD	109
6.9 Ocena procesu wdrażania	110
6.10 Wartość dodana podejścia LEADER	112
7. Podsumowanie (wnioski i rekomendacje)	114
8. Spis tabel	116
9. Spis wykresów	117

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

10. Spis rysunków	120
11. Ankieta dla mieszkańców	120
12. Ankieta dla beneficjentów	124

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cel i zakres ewaluacji

Ewaluacja jest obowiązkowym elementem Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność. Jednak prowadzenie ewaluacji i refleksja nad tym, w jakim stopniu LGD przyczynia się do rozwoju społeczności, jest także z innych powodów:

- pozwala na sprawdzenie, czy cele LSR są nadal aktualne,
- daje wiedzę, czy i w jakim stopniu LGD osiąga założone cele,
- pomaga krytycznie spojrzeć na działania i procesy LGD w celu ich udoskonalenia,
- umożliwia wykazanie, co zostało osiągnięte w ramach realizacji RLKS.

Ewaluacja polega na okresowej ocenie planowania, realizacji i wyników trwającego lub zakończonego procesu. W odniesieniu do RLKS, ewaluacja zewnętrzna służy ocenie lokalnej strategii rozwoju. Celem ewaluacji jest pomoc w podejmowaniu decyzji, potwierdzenie osiągniętych wyników, uzyskanie wiedzy na temat zakończonych lub trwających przedsięwzięć, umożliwienie dokonania refleksji i pomoc w zaplanowaniu zmian na przyszłość¹.

Przedmiotem badania, którego wyniki prezentowane są w niniejszym raporcie, była „Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Partnerstwa Dobra Widawa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2023)” oraz działania podjęte w jej realizacji w latach 2016-2022. Celem badania było dokonanie oceny działań Stowarzyszenia podejmowanych na rzecz realizacji celów zapisanych w LSR.

Ewaluacja LSR Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa” została wykonana w terminie od lipca do końca listopada 2022 r. i objęła okres od początku wdrażania LSR (podpisanie umowy ramowej w dniu 17.05.2016 r.) do dnia 30.06.2022 r. Pierwotnie miała to być ewaluacja ex-post przeprowadzona jednokrotnie w 2020 r. lub 2022 r. po zakończeniu okresu programowania. Okres ten został jednak przedłużony głównie z powodu pandemii COVID-19. Data 30.06.2022 r. została zdefiniowana jako dzień, w którym będzie analizowany stan wdrażania LSR. Założenia te były niezbędne, aby wykluczyć konieczność dostarczania bieżących danych od początku lipca do końca listopada.

¹Zespół FAME (Fisheries and Aquaculture Monitoring and Evaluation): Christine Hamza, Angelos Sanopoulos
Zespół FARNET: Monica Veronesi, Urszula Budzich-Tabor, Margot van Soetendae. (2018). Ewaluacja RLKS
Podręcznik dla LGD i LGR. Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa,
Dyrektor Generalna.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Najistotniejszymi dokumentami dotyczącymi ewaluacji i monitoringu na podstawie których dokonano ewaluacji są:

1. Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Partnerstwa Dobra Widawa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2023), – ostatnia aktualizacja w dniu 14.01.2022 r.;
2. Wytyczne nr 10/1/2022 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
3. Podręcznik monitoringu i ewaluacji lokalnych strategii rozwoju - wersja skrócona na podstawie pełnej wersji podręcznika przygotowanego przez: EGO – Evaluation for Government Organizations S.C.

Podczas ewaluacji zewnętrznej w celu pozyskania zgodnych z rzeczywistością informacji zastosowano zasadę triangulacji. Triangulacja polega na spojrzeniu na badany problem, z przynajmniej dwóch punktów widzenia. Przeprowadzony został szereg badań wykorzystujący zróżnicowane metody i techniki badawcze tj. CAWI, kwestionariusz ankiet, IDI czy FGI.

Analiza wyników przeprowadzonych badań ewaluacyjnych została przeprowadzona z uwzględnieniem przyjętych przez Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne kryteriów oceny, do których zaliczyć należy:

Trafność – kryterium to pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów,

Skuteczność – kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte,

Użyteczność – kryterium to pozwala ocenić stopień zaspokojenia potrzeb odbiorców działań w wyniku osiągnięcia rezultatów operacji,

Trwałość efektów – kryterium to pozwala ocenić czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju².

² Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, <https://pte.org.pl/o-ewaluacji/> (dostęp 01.08.2022 r).

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Z wykorzystaniem powyższych kryteriów ewaluacji w badaniach starano się odpowiedzieć na sformułowane pytania badawcze zawarte w wytycznych w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 nr 10/1/2022, których celem jest zapewnienie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez LGD zadań w zakresie monitoringu i ewaluacji realizacji LSR.

Pytania badawcze, które zostały przypisane do następujących obszarów badawczych:

1. Ocena wpływu na główny cel LSR

a. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?

b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

3. Przedsiębiorczość

a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?

b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?

b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

5. Grupy defaworyzowane

a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?

b. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?

c. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

6. Innowacyjność

a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?

b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

7. Projekty współpracy

a. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

b. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

8. Ocena funkcjonowania LGD

- a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- b. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

9. Ocena procesu wdrażania

- a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- b. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- c. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- d. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

10. Wartość dodana podejścia LEADER

- a. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- b. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- c. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- d. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Szczegółowe obszary działań LGD, które zostały poddawane ocenie to:

1. Działalność biura LGD, w tym w szczególności jakość i efektywność świadczonego doradztwa dla beneficjentów,
2. Realizacja planu komunikacji, rozpoznawalność LGD, wymiana informacji z mieszkańcami obszaru oraz jakość podejmowanych działań komunikacyjnych,
3. Realizacja rzeczowo-finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju,
4. Funkcjonowanie organów LGD,

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

5. Działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej oraz włączenia społecznego (w szczególności wsparcie udzielone przedstawicielom grupy defaworyzowanej),
6. Działania LGD w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz turystyki i dziedzictwa kulturowego,
7. Promowanie innowacyjności na obszarze objętym LSR,
8. Realizacja projektów współpracy,
9. Realizacja projektów wykraczających poza RLKS.

Badanie zostało przeprowadzone przez ekspertów reprezentujących Instytut Maxa Webera spełniający wymogi stawiane ewaluatorom zewnętrznym określone w Wytocznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 10/1/2022 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badań

4.1 Zastosowane metody i techniki badawcze wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Wśród zastosowanych metod i technik badawczych podczas przeprowadzania ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju wskazać należy:

1. Desk research (analizę danych zastanych) – czyli analiza dokumentów wytworzonych przez biuro LGD i jej organy oraz ogólnodostępnych danych statystycznych.
2. Badania jakościowe przeprowadzone wśród przedstawicieli biura, Zarządu oraz Rady LGD:
 - pogłębiony wywiad indywidualny (IDI) z 5 pracownikami biura oraz prezeską zarządu, polega na rozmowie w "cztery oczy" badacza z respondentem. Ich celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru próby. Tę technikę wykorzystuje się również w celu wyjaśnienia natury badanego zjawiska, dotarcia do istoty rzeczy, otrzymania informacji, których trudno byłoby uzyskać innymi metodami, np. ankietą. Wywiad taki zwykle trwa 1-2 godzin³.
 - zogniskowane wywiady grupowe FGI (Focus Group Interview) 1 wywiad z przedstawicielami Rady oraz 1 wywiad z przedstawicielami Zarządu, stosuje się w celu uzyskania opinii oraz zrozumienia zachowań, postaw i preferencji względem

³ NETSTEL Software, <https://www.naukowiec.org>, (dostęp 01.08.2022 r).

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

danej kwestii, prowadzony z kilkoma osobami. Wywiad taki zwykle trwa 1,5-2,5 godzin⁴.

3. Badania ilościowe zrealizowane zostały za pomocą:

- Badania ankietowego wśród mieszkańców obszaru LGD za pomocą badań online, techniką CAWI. CAWI to nic innego jak wywiad przeprowadzony kanałem internetowym. Respondent zarówno otrzymuje, jak i wypełnia dostarczoną mu ankietę w tym samym kanale – online. Technika ta jest obecnie bez wątpienia jedną z bardziej popularnych, a zarazem dynamicznie rozwijających się metod badań. Ankiety zostały zamieszczone na stronie internetowej LGD Dobra Widawa jak również na Facebooku Stowarzyszenia.
- Badania ankietowe wśród beneficjentów/wnioskodawców za pomocą badań online, techniką CAWI. Ankiety zostały wysłane e-mailem do beneficjentów Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa.

4.2 Wielkość i struktura prób

Wielkość i struktura prób:

1. Badania ilościowe:

- Badania ankietowe wśród mieszkańców obszaru LGD Dobra Widawa online – założeniem było zebranie opinii mieszkańców od co najmniej 200 osób. Ostatecznie zebrano 234 ankiety. Zwrócić uwagę należy na to, iż badacz nie ma wpływu na to kto wypełnia ankietę i co w niej wpisuje dot. pytań otwartych. Ankieta została zamieszczona na stronie internetowej Stowarzyszenia. Dodatkowo ankietę w wersji papierowej można było otrzymać w biurze LGD oraz na 10 lokalnych wydarzeń organizowanych na obszarze LGD (w okresie od czerwca do września br.), w trakcie których prowadzony był punkt informacyjno-konsultacyjny przez pracowników biura LGD Dobra Widawa. Ankiety dostarczone w wersji papierowej zostały wprowadzone online przez Zespół, dało to możliwość również osobom wykluczonym cyfrowo do wypowiedzenia się na temat realizacji LSR.
- Badania ankietowe wśród beneficjentów/wnioskodawców Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa online – założeniem było zebranie co najmniej 60 ankiet. Ostatecznie zebrano

⁴ NETSTEL Software, <https://www.naukowiec.org>, (dostęp 03.08.2022 r).

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

102 ankiety. Ankiety zostały przesłane drogą e-mail do beneficjentów (osoby, które uzyskały dofinansowanie) oraz wnioskodawców (osoby, które złożyły wniosek a nie dostały dofinansowania).

2. Badania jakościowe:

- Badanie IDI z pracownikami biura oraz prezeską Zarządu - 5 wywiadów.
- Badanie FGI wśród członków Zarządu LGD - 1 zogniskowany wywiad. Wśród członków, którzy brali udział w badaniu były osoby z Gmin: Dziadowa Kłoda, Syców, Wilków oraz w przedziale wiekowym od 43 roku życia do osób powyżej 50 roku życia.
- Badanie FGI wśród członków Rady LGD - 1 zogniskowany wywiad. Wśród członków, którzy brali udział w badaniu byli przedstawiciele większości gmin członkowskich, przedział wiekowy od 35 roku życia do osób powyżej 50 roku życia.

4.3 Harmonogram realizacji badania

W poniższej tabeli został zaprezentowany harmonogram badań ewaluacyjnych.

Tabela nr 2. Harmonogram realizacji badań

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Termin realizacji</i>
1.	Podpisanie umowy	lipiec 2022
2.	Przygotowanie procesu badawczego	lipiec 2022
3.	Analiza sytuacji bieżącej LGD	lipiec-sierpień 2022
4.	Przygotowanie baz danych	lipiec – sierpień 2022
5.	Przeprowadzenie badań oraz ich analiza	lipiec- listopad 2022
	Desk research	lipiec-wrzesień 2022
	Badanie ankietowe online wśród mieszkańców	lipiec-listopad 2022
	Badanie ankietowe online wśród beneficjentów/wnioskodawców	lipiec-listopad 2022
	IDI pracowników i Prezeski Zarządu	listopad 2022
	FGI wśród przedstawicieli Zarządu i Rady	listopad 2022
6.	Opracowanie raportu końcowego	listopad 2022
7.	Opracowanie prezentacji podsumowującej raport i jej prezentacja	listopad 2022

Źródło: opracowanie własne

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

5. Opis wyników wraz z ich interpretacją

5.1 Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa” rozciąga się w centralno-południowej części województwa dolnośląskiego. W skład LGD Dobra Widawa wchodzi 10 gmin członkowskich: z terenu powiatu oleśnickiego (Bierutów, Dobroszyce, Dziadowa Kłoda, Międzybórz, Oleśnica, Syców), wrocławskiego (Czernica, Długołęka), oławskiego (Jelcz-Laskowice) oraz namysłowskiego (Wilków). Obszar LGD leży w sferze szlaku komunikacyjnego wschód – zachód (droga ekspresowa S8 Oleśnica – Syców). Obszar LGD położony między aglomeracją wrocławską i wschodnią granicą województwa dolnośląskiego powiązany jest geograficznie z dorzeczem rzeki Widawy na południu, a na północy rzeki Dobrej, dopływu Widawy.

Łączny obszar wszystkich gmin wchodzących w skład partnerstwa Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa to 1 426,28 km², co stanowi 7,15 % powierzchni województwa dolnośląskiego. Obszar zamieszkały jest przez 149 947 osoby, co stanowi 5,02 % ludności województwa dolnośląskiego.

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa” jest partnerstwem trójsektorowym skupiającym na dzień 30.06.2022 r. 191 członków. Członkami Stowarzyszenia są mieszkańcy obszaru, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy oraz jednostki samorządu terytorialnego.

Strategia Stowarzyszenia nastawiona jest na: stworzenia oferty turystycznej w oparciu o zasoby i specyfikę regionu, wzrost poziomu zasobności mieszkańców w regionie, zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska oraz wzrost integracji i potencjału społecznego w regionie. Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, mobilizowanie mieszkańców do wzięcia aktywnego udziału w ich rozwoju, upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach, rozwój różnorodnych form turystyki, działanie na rzecz edukacji ekologicznej, ochrony środowiska i zasobów przyrody oraz wzrost świadomości dziedzictwa kulturowego tego obszaru.

W odniesieniu do ogólnej spadkowej tendencji całego Dolnego Śląska systematyczny wzrost liczby mieszkańców obszaru LGD jest pozytywnym sygnałem. Wynika to z dobrego skomunikowania obszaru z pobliskim Wrocławiem, w związku z czym osoby pracujące we Wrocławiu i chcące wyprowadzić się poza miasto mogą wybrać gminy z terenu LGD Dobra Widawa do stałego zamieszkania.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Dzięki temu nowi mieszkańcy stanowią istotny potencjał do rozwijania usług na obszarze LGD. Rozwijający się potencjał przedsiębiorczości mieszkańców i stałe zapotrzebowanie na rozwój usług dla rosnącej liczby mieszkańców jest pozytywnym sygnałem do dalszego kierowania środków finansowych na wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy.

Rysunek nr 1. Mapa obszaru LGD Dobra Widawa

Źródło: opracowanie własne

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Tabela nr 3. Obszar LGD Dobra Widawa

GMINA	TYP GMINY	POWIAT	OBSZAR KM ²
Długolęka	wiejska	wrocławski	212,84
Dziadowa Kłoda	wiejska	oleśnicki	105,79
Dobroszyce	wiejska	oleśnicki	131,96
Oleśnica	wiejska	oleśnicki	242,85
Czernica	wiejska	wrocławski	83,63
Syców	miejsko-wiejska	oleśnicki	145,11
Bierutów	miejsko-wiejska	oleśnicki	147,00
Międzybórz	miejsko-wiejska	oleśnicki	88,00
Wilków	wiejska	namysłowski	101,00
Jelcz-Laskowice	miejsko-wiejska	oławski	168,10
RAZEM:			1 426,28

Źródło: opracowanie własne

W tabeli poniżej przedstawiono stan ludności w gminach partnerskich Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa” w poszczególnych latach.

Tabela nr 4. Stan ludności w gminach wchodzących w skład LGD Dobra Widawa

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Długolęka (2)	28 501	29 514	30 706	32 153	33 838	40 719	41 872
Oleśnica (2)	12 936	13 132	13 299	13 535	13 854	15 202	15 513
Wilków (2)	4 506	4 475	4 475	4 424	4 385	43 00	4 235
Dobroszyce (2)	6 463	6 504	6 595	6 667	6 801	7 021	7 089
Czernica (2)	13 856	14 280	14 743	15 573	16 619	20 836	22 031
Międzybórz (3)	5 111	5 118	5 096	5 095	5 092	5 078	5 061
Syców (3)	16 771	16 797	16 834	16 878	16 874	16 540	16 490
Jelcz-Laskowice (3)	23 123	23 180	23 269	23 286	23 292	23 658	23 636

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Dziadowa Kłoda (2)	4 634	4 668	4 644	4 597	4 598	4 590	4 555
Bierutów (3)	10 112	10 125	10 058	9 988	9 960	9 599	9 465
Ogółem	126 013	127 793	129 719	132 196	135 313	147 543	149 947

Źródło: dane GUS, 2022

W roku 2015 populacja obszaru Stowarzyszenia liczyła 126 013 osób, natomiast na koniec 2021 roku było to 149 947 osób. Jak można zauważyć zmiana w analizowanym okresie w populacji partnerstwa LGD Dobra Widawa wzrosła o 23 934 mieszkańców, co oznacza wzrost o 18,99%. Wzrost populacji zanotowano w gminach: Długołęka, Czernica, Oleśnica, Dobroszyce oraz Jelcz-Laskowice. Jest to potwierdzenie, że gminy te są chętnie wybierane jako miejsce zamieszkania. Są one atrakcyjnym miejscem do osiedlania, co wynika z sąsiedztwa Wrocławia oraz dobrej infrastruktury komunikacyjnej łączącą te gminy ze stolicą województwa. Osiedlaniu się na terenach tych gmin sprzyja również bogactwo terenów zielonych. Natomiast spadek populacji odnotowały gminy: Wilków, Międzybórz, Syców, Dziadowa Kłoda i Bierutów. W tych gminach obserwujemy regularny spadek liczby ludności i jest to proces systematyczny. Rezultatem tych niekorzystnych zmian jest to, że obserwujemy ujemny przyrost naturalny. Obserwujemy również migracje - co także wpływa na sytuację demograficzną w tej części naszego regionu.

Tabela nr 5. Zmiana struktury wiekowej ludności w gminach wchodzących w skład LGD

Struktura ludności	w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym		
	2015	2021	%	2015	2021	%	2015	2021	%
Długołęka (2)	5229	10794	106,43	19218	25452	32,44	4054	5626	38,78
Oleśnica (2)	2089	3502	67,64	9046	9609	6,22	1801	2402	33,37
Wilków (2)	714	792	10,92	3121	2631	-15,70	671	812	21,01
Dobroszyce (2)	1290	1542	19,53	4133	4210	1,86	1040	1337	28,56
Czernica (2)	2631	5709	116,99	9239	13307	44,03	1986	3015	51,81
Międzybórz (3)	880	1015	15,34	3405	3030	-11,01	826	1016	23,00

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Syców (3)	2653	2628	-0,94	11115	10246	-7,82	3003	3616	20,41
Jelcz-Laskowice (3)	3585	3831	6,86	15730	14461	-8,07	3808	5344	40,34
Dziadowa Kłoda (2)	809	871	7,66	3119	2836	-9,07	706	846	19,83
Bierutów (3)	1435	1408	-1,88	6905	5915	-14,34	1772	2142	20,88
Ogółem	14 860	14 426	-3	54 126	49 783	-8,0	15 137	18 189	20,2

Źródło: dane GUS, 2022

W latach 2015 – 2021 zmianie uległa również struktura ludności obszaru LGD Dobra Widawa. Zaobserwowano pozytywną tendencję wzrostu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w 8 z 10 gmin Partnerstwa LGD Dobra Widawa. Wyjątkiem są dwie gminy: Syców i Bierutów, które utrzymują podobny poziom spadkowy w całym okresie badawczym. Wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym notują gminy wchodzące w skład aglomeracji wrocławskiej: Długołęka, Czernica, Oleśnica, Dobroszyce. W pozostałych 6 gminach ten poziom spada. Patrząc na dane zawarte w tabeli nr 3 można stwierdzić, że w okresie analizowanych sześciu lat aż o 50,56 punktów procentowych wzrosła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrosła liczba osób w wieku produkcyjnym o 7,8 punktów procentowych i aż o 32,99 punkty procentowe liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Ten coraz bardziej zauważalny proces starzenia się całego społeczeństwa powoduje zwiększenie środków publicznych na wydatki socjalne w formie emerytur, opieki zdrowotnej oraz opieki instytucjonalnej. Prowadzi to do większych obciążeń ponoszonych przez ludność w wieku produkcyjnym.

Ważne jest również saldo migracji, wartość ujemna wskazuje na przewagę wielkości odpływu migracyjnego nad napływem. Kolejny raz gminy skupione w ramach aglomeracji wrocławskiej: Długołęka, Czernica, Oleśnica, Dobroszyce odnotowują dodatnie saldo migracji, do tego grona dołączyła gmina Syców. Największe ujemne saldo odnotowała gmina Bierutów. Natomiast bardzo duży wzrost odnotowała gminy z powiatu wrocławskiego: Długołęka i Czernica.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Tabela nr 6. Saldo migracji w gminach wchodzących w skład LGD

Nazwa	Ogółem						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Razem 2016-2021
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Długołęka (2)	844	972	1228	1423	1061	903	6431
Oleśnica (2)	143	126	198	270	287	307	1331
Wilków (2)	-23	-48	-28	-27	-25	-40	-191
Dobroszyce (2)	17	77	83	89	102	108	476
Czernica (2)	354	384	755	908	866	1021	4288
Międzybórz (3)	3	-11	-10	-16	13	-13	-34
Syców (3)	-1	31	0	12	6	19	67
Jelcz-Laskowice (3)	4	19	-17	5	-16	2	-3
Dziadowa Kłoda (2)	-8	-27	-41	-26	-16	-4	-122
Bierutów (3)	-9	-59	-52	-51	-36	-39	-246

Źródło: dane GUS, 2022

Ważnym wskaźnikiem jest wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie tzw. wskaźnik G, który stanowi podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat. Porównując gminy w latach 2018-2022 wskazać należy Gminę Długołęka, która ma najwyższy wskaźnik w 2022 roku na poziomie 3 144,10 zł. Zwrócić uwagę należy również na fakt, że wskaźnik G w niemal wszystkich, bo w 9 gminach Partnerstwa LGD Dobra Widawa wzrósł, co świadczy o rozwoju tych gmin i uzyskiwania większych wpływów podatkowych. Gmina Bierutów jako jedyna notuje nieznaczny spadek dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w porównaniu do najwyższej notowanego roku 2021 r. z 1356,48 zł na 1329,24 zł.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Tabela nr 7. Wskaźnik G dla gmin obszaru LGD

Nazwa	Wskaźnik G dla gmin LGD					
	2018	2019	2020	2021	2022	2018 a 2022
Długołęka (2)	2281,26	2490,48	2720,72	2934,27	3144,10	38%
Oleśnica (2)	1658,66	1726,07	1871,01	2007,96	2292,76	38%
Wilków (2)	848,62	885,40	1002,00	1037,78	1125,78	33%
Dobroszyce (2)	1410,71	1481,47	1636,47	1792,73	1987,97	41%
Czernica (2)	2087,66	2139,65	2322,47	2535,05	2715,24	30%
Międzybórz (3)	1295,22	1345,79	1618,15	1511,07	1721,14	33%
Syców (3)	1348,46	1452,42	1607,39	1718,39	1719,35	28%
Jelcz-Laskowice (3)	1957,98	2163,22	2320,88	2592,20	2641,59	35%
Dziadowa Kłoda (2)	831,06	876,10	1016,20	1127,81	1168,45	41%
Bierutów (3)	1090,36	1183,43	1263,64	1356,48	1329,24	22%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

Przeanalizowano również wydatki gmin na 1 mieszkańca, które z roku na rok są znacznie większe niż w latach poprzednich. Należy zwrócić uwagę, iż w gminie Dobroszyce wydatki w 2021 roku na jednego mieszkańca wzrosły w porównaniu z rokiem 2015 o ponad 100%, taka sama sytuacja jest w gminie Syców. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli nr 6.

Tabela nr 8. Wydatki gmin obszaru LGD na 1 mieszkańca

Nazwa	Wydatki gmin na 1 mieszkańca (zł)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2015 a 2021
Długołęka (2)	3823,77	4176,03	4879,62	5618,68	5617,75	6279,06	6453,61	69%
Oleśnica (2)	2840,42	3437,07	4065,68	4470,28	5067,16	5136,98	5406,81	90%
Wilków	3669,64	4140,91	5009,80	5303,69	5704,31	5661,21	6190,71	69%

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

(2)								
Dobroszyce (2)	2945,97	4045,44	5401,01	4874,56	5655,31	5227,08	6501,98	121%
Czernica (2)	3288,60	3646,09	4987,16	5590,37	5888,37	5579,72	5757,65	70%
Międzybórz (3)	3859,70	3905,37	4274,01	5802,70	5495,41	5291,84	6342,82	64%
Syców (3)	2607,45	3157,68	3568,80	4285,80	4482,63	4997,21	5378,75	106%
Jelcz-Laskowice (3)	3132,53	3478,62	4226,69	4461,50	5129,57	5474,17	5939,64	90%
Dziadowa Kłoda (2)	3217,78	3907,71	4403,91	4747,79	5117,30	5460,66	6057,24	88%
Bierutów (3)	3136,04	3484,84	3886,27	4345,23	4509,08	5129,96	5578,39	78%

Źródło: dane GUS, 2022

Istotną kwestią na obszarze Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa” jest rozwój przedsiębiorczości. Oprócz dwóch gmin, obszar Partnerstwa odnotował wzrost liczby osób pracujących. Gminy Bierutów i Międzybórz odnotowały spadek liczby osób pracujących, co spowodowane na pewno jest wysokim poziomem migracji w tych gminach oraz spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela nr 9. Pracujący w gminach obszaru LGD

Nazwa	Pracujący w gminach obszaru LGD							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2015 a 2021
Długołęka (2)	4942	5656	5705	6039	6177	6527	7218	46%
Oleśnica (2)	1097	1169	1200	1438	1338	1258	1340	22%
Wilków (2)	435	430	452	463	523	503	480	10%
Dobroszyce (2)	774	814	868	916	1002	986	1132	46%
Czernica (2)	1082	1179	1310	1331	1354	1367	1324	22%
Międzybórz (3)	1451	1479	1398	1350	1368	1332	1198	-17%
Syców (3)	3100	3266	3217	3232	3203	3296	3312	7%
Jelcz-Laskowice (3)	9723	10347	10984	11222	11898	10982	11537	19%

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Dziadowa Kłoda (2)	339	355	485	612	465	508	422	24%
Bierutów (3)	1262	1251	1243	1285	1265	1212	1177	-7%

Źródło: dane GUS, 2022

W przedstawionej tabeli nr 10 można zauważyć, że - oprócz jednej gminy Międzybórz – na obszarze pozostałych gmin Partnerstwa, wzrosła liczba zatrudnionych kobiet. Natomiast w połowie gmin: Wilków, Dobroszyce, Czernica, Dziadowa Kłoda, Bierutów, jest więcej kobiet pracujących niż mężczyzn. W gminie Syców udział pracujących kobiet i mężczyzn był taki sam. W gminach obszaru LGD Dobra Widawa kobiety wykazują relatywnie wysoką motywację do podjęcia zatrudnienia w stosunku do innych wskazanych w LSR grup defaworyzowanych. Potwierdza to również, że w gminach obszaru LGD Dobra Widawa obserwuje się rozwój usług z zakresu usług opiekuńczych nad dziećmi, co ułatwia matkom decyzję o powrocie na rynek pracy.

Tabela nr 10. Pracujący w gminach obszaru LGD ze względu na płeć

Nazwa	Pracujący w gminach obszaru LGD						
	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni		Ogółem
	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015 a 2021
Długoleka (2)	4942	7218	1875	3015	3067	4203	46%
Oleśnica (2)	1097	1340	564	619	533	721	22%
Wilków (2)	435	480	185	245	250	235	10%
Dobroszyce (2)	774	1132	420	626	354	506	46%
Czernica (2)	1082	1324	571	743	511	581	22%
Międzybórz (3)	1451	1198	621	533	830	665	-17%
Syców (3)	3100	3312	1516	1656	1584	1656	7%
Jelcz-Laskowice (3)	9723	11537	4207	5256	5516	6281	19%
Dziadowa Kłoda (2)	339	422	197	289	142	133	24%
Bierutów (3)	1262	1177	697	700	565	477	-7%

Źródło: dane GUS, 2022

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

W latach 2015-2021 na terenie LGD Dobra Widawa liczba podmiotów gospodarki narodowej wzrosła znacząco. Każda z gmin partnerskich LGD Dobra Widawa odnotowała wzrost, z czego najwyższy gmina Dziadowa Kłoda 42%.

Tabela nr 11. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Nazwa	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2015 a 2021
Długoleka (2)	2010,0	2062,9	2123,9	2278,5	2398,2	2184,1	2333,8	16%
Oleśnica (2)	1436,8	1437,3	1487,2	1576,9	1703,6	1710,4	1817,0	24%
Wilków (2)	1197,7	1182,3	1215,1	1296,4	1358,6	1453,6	1573,5	31%
Dobroszyce (2)	1519,5	1585,4	1628,8	1744,8	1780,9	1895,2	2028,5	33%
Czernica (2)	1984,3	2021,1	2160,9	2302,5	2372,3	2108,6	2234,9	13%
Międzybórz (3)	1148,4	1120,8	1164,5	1219,3	1265,5	1388,6	1438,9	25%
Syców (3)	1570,3	1572,8	1602,8	1686,0	1755,7	1907,3	1974,5	26%
Jelcz-Laskowice (3)	1457,2	1497,3	1550,8	1597,7	1680,6	1771,9	1903,4	31%
Dziadowa Kłoda (2)	987,2	1001,4	1042,5	1115,7	1202,4	1312,0	1404,1	42%
Bierutów (3)	1303,2	1322,6	1322,1	1376,0	1425,3	1543,0	1606,4	23%

Źródło: dane GUS, 2022

Analizując tabelę nr 10 zauważyć można, że każda z gmin partnerskich LGD Dobra Widawa odnotowała wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą. Największy wzrost odnotowała gmina Długoleka w wysokości 64,92%. Omawiany wzrost pokazuje,

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

że potencjał przedsiębiorczości mieszkańców na terenie LGD Dobra Widawa powiększa się, co wiązać można z rosnącą liczbą zapotrzebowania na usługi. Rozwijający się potencjał przedsiębiorczości mieszkańców i stałe zapotrzebowanie na rozwój usług dla rosnącej liczby mieszkańców jest pozytywnym sygnałem do dalszego kierowania środków finansowych na wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy.

Tabela nr 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

Nazwa	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2015 a 2021
Długołęka (2)	2917	3062	3240	3627	3996	4364	4811	65%
Oleśnica (2)	1006	999	1038	1118	1229	1323	1441	43%
Wilków (2)	290	280	283	297	312	321	345	19%
Dobroszyce (2)	478	493	508	552	574	633	676	41%
Czernica (2)	1465	1511	1641	1844	2032	2245	2506	71%
Międzybórz (3)	270	262	271	284	298	319	331	23%
Syców (3)	1279	1255	1260	1318	1359	1431	1462	14%
Jelcz-Laskowice (3)	1750	1740	1755	1788	1847	1950	2064	18%
Dziadowa Kłoda (2)	232	232	241	258	279	296	312	34%
Bierutów (3)	608	607	584	596	611	625	636	5%

Źródło: dane GUS, 2022

Liczba osób bezrobotnych znacznie zmalała we wszystkich gminach, można jednak zauważyć, iż w 2020 roku we wszystkich gminach liczba osób w porównaniu z rokiem 2019 wzrosła. Wpływ na taką sytuację miała w dużej mierze pandemia COVID-19.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Tabela nr 13. Bezrobotni zarejestrowani

Nazwa	Bezrobotni zarejestrowani							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2015 a 2021
Długołęka (2)	374	329	244	240	215	387	326	-13%
Oleśnica (2)	393	312	205	185	186	278	218	-45%
Wilków (2)	221	200	161	133	113	132	141	-36%
Dobroszyce (2)	177	139	82	80	99	133	97	-45%
Czernica (2)	239	187	157	162	139	186	193	-19%
Międzybórz (3)	229	193	140	122	107	145	140	-39%
Syców (3)	715	543	481	426	384	444	416	-42%
Jelcz-Laskowice (3)	610	576	427	464	398	472	344	-44%
Dziadowa Kłoda (2)	184	175	150	136	123	133	116	-37%
Bierutów (3)	406	346	344	324	323	367	308	-24%

Źródło: dane GUS, 2022

Na przestrzeni ostatnich lat widać spadek liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej. Może się to wiązać ze spadkiem bezrobocia, wzrostem liczby osób pracujących oraz wzrostem liczby osób prowadzących działalność gospodarczą.

Widać, że liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w 4 gminach Partnerstwa jest wyższa od liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. dla Dolnego Śląska. Najwięcej osób objętych pomocą społeczną jest na terenie gmin: Wilków, Dobroszyce, Międzybórz, Dziadowa Kłoda i Bierutów. Najmniej jest w gminach powiatu wrocławskiego: Długołęka i Czernica. Warto podkreślić, że w okresie 2015 – 2020 na terenie wszystkich gmin spadła liczba osób korzystających z pomocy społecznej.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Tabela nr 14. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców

Nazwa	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015 a 2020
DOLNOŚLĄSKIE	520	468	414	365	334	303	-42%
Długołęka (2)	122	119	95	100	113	79	-35%
Oleśnica (2)	616	555	366	316	253	189	-69%
Wilków (2)	1050	878	775	668	535	517	-60%
Dobroszyce (2)	631	613	585	526	428	427	-35%
Czernica (2)	402	341	300	198	185	133	-66%
Międzybórz (3)	944	761	711	607	564	451	-63%
Syców (3)	392	283	227	179	143	157	-54%
Jelcz-Laskowice (3)	392	378	354	336	300	275	-34%
Dziadowa Kłoda (2)	718	568	480	156	448	308	-59%
Bierutów (3)	799	748	627	516	419	317	-63%

Źródło: dane GUS, 2022

Jeżeli chodzi o turystyczne obiekty noclegowe to jedynie gmina Dobroszyce i Czernica odnotowały wzrost. Niestety w dalszym ciągu brakuje obiektów noclegowych na terenie obszaru LGD Dobra Widawa. Skromna baza turystyczna (noclegi, gastronomia) i nieliczne usługi turystyczne świadczą o słabym wykorzystaniu potencjału przyrodniczo – kulturowego obszaru oraz położenia przy głównych, krajowych trasach komunikacyjnych i bliskości Wrocławia, Oleśnicy czy Arboretum i zalewu w Stradomi. Generalnie widać, że zarówno liczba osób korzystających z noclegów, jak i liczba udzielonych noclegów zmalały. Może to oznaczać, że turyści nastawieni są głównie na krótkie przyjazdy weekendowe, związane z odpoczynkiem rekreacyjnym.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Tabela nr 15. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan na dzień 31 lipca poszczególnych lat

Nazwa	Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan na dzień 31 lipca poszczególnych lat						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]
Długołęka (2)	2	2	3	4	3	2	2
Oleśnica (2)	2	1	1	1	1	1	1
Wilków (2)	1	1	1	1	1	2	1
Dobroszyce (2)	0	0	0	1	1	1	1
Czernica (2)	0	0	1	2	2	2	2
Międzybórz (3)	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH
Syców (3)	1	2	2	2	2	2	1
Jelcz-Laskowice (3)	3	4	4	4	4	4	4
Dziadowa Kłoda (2)	0	0	0	0	0	0	1
Bierutów (3)	0	0	0	1	1	1	1

Źródło: dane GUS, 2022

5.2 Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR

Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa na podstawie wniosków płynących z badań ankietowych, spotkań informacyjnych w gminach, wywiadów focusowych, spotkań zespołu roboczego, spotkań konsultacyjnych w gminach i konsultacji prowadzonych za pośrednictwem strony internetowej, przygotowana została analiza SWOT obszaru i zestawienie wskazanych przez mieszkańców problemów obszaru. Na ich podstawie przygotowano zestawienie problemów, które zgodnie z metodyką prac nad LSR, podzielone zostało na problemy oraz ich przyczyny i skutki. Następnie problemy przekształcone zostały na cele i przedsięwzięcia. Cele i przedsięwzięcia są realizowane w ramach działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020, M19 – „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność).

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju stworzonej w 2015 roku zdefiniowano 2 cele ogólne;

1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy.
2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej.

W ramach 1 celu ogólnego powstały 2 cele szczegółowe a do każdego celu szczegółowego przyporządkowano przedsięwzięcie, tj.:

- Cel szczegółowy 1.1 - Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych – przedsięwzięcie nr I. „Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku,
- Cel szczegółowy nr 1.2 - Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD - przedsięwzięcie nr II. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze „Dobrej Widawy”,

W ramach celu ogólnego nr 2 powstało 5 celów szczegółowych oraz 5 przedsięwzięć, tj.:

- Cel szczegółowy 2.1 - Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej -przedsięwzięcie nr III. Rekreacja „Dobrej Widawy”,
- Cel szczegółowy 2.2 - Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych - przedsięwzięcie nr IV. Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”,
- Cel szczegółowy 2.3 - Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów- przedsięwzięcie nr V. Innowacyjna promocja walorów przyrodniczych i kulturowych,
- Cel szczegółowy 2.4 - Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej- przedsięwzięcie nr VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość,
- Cel szczegółowy 2.5 - Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej- przedsięwzięcie nr VII. Zabytki „Dobrej Widawy”.

Analiza rzeczowo-finansowa postępu realizacji LSR wymaga szczegółowego podejścia oraz przedstawienia historii naborów. W czasie realizacji LSR wymagała ona w przeciągu 6 lat wielu zmian tzn. dostosowywania LSR do potrzeb przyszłych wnioskodawców oraz zmian

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie związanych z sytuacją panującą w kraju jak również zmianami budżetu związanego z uzyskaniem II bonusów za wysoką realizację wskaźników LSR.

W badanym okresie LGD Dobra Widawa dzięki efektywnej pracy otrzymało dwa bonusy. Lokalna Grupa Działania zawnioskowała o podwyższenie wysokości środków finansowych na wsparcie realizacji operacji w ramach poddziałania 19.2, tzw. I bonus w 2019 r. wysokości 1 500 000 zł, z czego: 900 000,00 zł na podejmowanie działalności gospodarczej i 600 000,00 zł na rozwój działalności gospodarczej. W 2020 r. tzw. II bonus w wysokości 1 550 000 zł, z czego LGD przeznaczyło: 900 000,00 zł na rozwój przedsiębiorczości oraz 650 000,00 zł na realizację Operacji Własnych.

W ramach działania 19.2 *Wsparcie realizacji operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność*, przeprowadzone zostały nabory w zakresie podejmowania działalności gospodarczej, rozwijania działalności gospodarczej, rozwoju niekomercyjnej ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturowej, projekty grantowe oraz operacje własne.

W ramach podejmowania działalności gospodarczej dofinansowanie w formie premii wynosiło 100 000,00 zł, w ramach rozwijania działalności gospodarczej – refundacja do 300 000,00 zł, projekty grantowe 30 000,00 zł (z wyjątkiem projektu w zakresie zabytków – 50 000,00 zł), operacje własne – 50 000,00 zł. Nabory cieszyły się dużym zainteresowaniem, zwłaszcza w zakresie przedsiębiorczości, gdzie liczba wnioskodawców chcących założyć lub rozwinąć firmę była w każdym naborze co najmniej dwu-/trzykrotnie wyższa niż liczbawniosków mieszczących się w limicie naboru.

Nabory ogłaszane były zgodnie z na bieżąco uaktualnianym harmonogramem, po uzgodnieniu ich terminów z Urzędem Marszałkowskim. Dzięki dwukrotnemu otrzymaniu środków finansowych w ramach tzw. „bonusów” w roku 2019 i 2020, czyli dodatkowych pieniędzy na łączną kwotę ponad 3 mln zł (nagrody za zrealizowanie w wysokim stopniu wskaźników rzeczowych i finansowych zaplanowanych Strategii), możliwe było rozdysponowanie tej kwoty na nabory w zakresie podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej oraz na operacje własne, które dotyczyły rozwoju turystyki i rekreacji. Poszerzenie harmonogramu o dodatkowe nabory było także możliwe dzięki podwyższeniu wysokości środków finansowych w ramach działania 19.2 na wniosek Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2021 r. (kwota 1 136 000,00 EUR) i uwolnieniu różnic kursowych. Środki te przeznaczono na przeprowadzenie naboru w zakresie podejmowania i rozwijania

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie działalności gospodarczej, rozwoju ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturowej, a także dwóch operacji własnych w tym samym zakresie (zaplanowano także projekt grantowy dotyczący tworzenia koncepcji Smart Villages).

Najważniejszym celem zaplanowanych w LSR naborów było umożliwienie wyboru operacji najlepiej odpowiadającym założeniom LSR. Zgodnie z diagnozą obszaru LGD zawartą w LSR, niezmiernie ważnym przedmiotem działań LGD było zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru oraz podjęcie/wsparcie działań na rzecz zbudowania ciekawej oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz promocji obszaru. W tym celu przeprowadzono trzy nabory w zakresie rozwoju niekomercyjnej ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturowej, której beneficjentami są JST. Celowi temu ponadto dedykowane były wszystkie operacje własne LGD. Początkowo niskie zainteresowanie środkami na podjęcie lub rozwój działalności gospodarczej w branży usług turystycznych/rekreacyjnych, w wyniku szeroko zakrojonych działań doradczo-promocyjnych, a także modyfikacji lokalnych kryteriów wyboru, polegającej na poszerzeniu preferowanego zakresu usług (priorytetowych kodów PKD wskazanych w LSR) w ramach których podejmowana lub rozwijana jest działalność gospodarcza, także o kierunki kluczowe dla rozwoju gospodarczego obszaru LGD, umożliwiające stworzenie oferty turystycznej i rekreacyjnej w zakresie: świadczenia usług dla ludności w zakresie turystyki, tj. usług związanych z tworzeniem lub rozwojem miejsc noclegowych (zakwaterowanie krótkoterminowe) oraz usług związanych z tworzeniem lub rozwojem gastronomii stacjonarnej; świadczenia usług dla ludności w zakresie zaspokajania potrzeb rekreacyjnych; wytwarzania / przetwarzania / sprzedaży produktów lokalnych – wpłynęły na wzmożone zainteresowanie naborami 13/2022 i 14/2022. Na 17 wniosków wybranych do dofinansowania w zakresie podejmowania działalności gospodarczej aż 15 dotyczyło usług dla ludności w zakresie turystyki i rekreacji. Podobnie oba wybrane do dofinansowania wnioski w ramach rozwijania działalności gospodarczej były wnioskami w tej tematyce.

Postęp rzeczowy realizacji celów oraz przedsięwzięć LSR przedstawia tabela 14, sporządzona za okres od 2016 r. (podpisanie umowy ramowej) do dnia 30.06.2022 r. Warto zatem zaznaczyć, że w ramach naborów 13/2022, 14/2022 i 15/2022 - z uwagi na termin ich przeprowadzenia, a także proceduralny czas na ocenę i wybór operacji przez LGD oraz podpisanie umów o przyznanie pomocy przez ZW - na czas sporządzania niniejszego opracowania nie zawarto jeszcze umów z beneficjentami. LGD natomiast, zgodnie

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie z harmonogramem po 30.06.2022 r. przeprowadzi jeszcze kolejne nabory w ramach operacji własnych.

Postęp rzeczowy realizacji celów oraz przedsięwzięć LSR przedstawia tabela nr 16. Okres za jaki została sporządzona to lata od 2016 (podpisanie umowy ramowej) do dnia 30.06.2022 r., natomiast przedstawiona procentowa realizacja dotyczy operacji zakończonych, dla których płatność końcowa/druga transza została wypłacona beneficjentowi.

Tabela nr 16. Historia naborów wniosków do 30.06.2022 r.

Nr naboru	Data naboru	Przedsięwzięcie (k-konkurs, ow-operacja własna, g-projekt grantowy)	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych wniosków	Liczba wybranych wniosków w limicie	Liczba podpisanych umów (w tym z protestem uznanym)/rozwinięcie umowy	Protesty lub odwołania złożone / protesty lub odwołania uwzględnione
24/2016/P	02.11.2016 – 02.12.2016	<u>P V.</u> Innowacyjna promocja walorów przyrodniczych i kulturowych (ow) AP	1	1	1	1	0
25/2016/P	02.11.2016 – 02.12.2016	<u>P V.</u> Innowacyjna promocja walorów przyrodniczych i kulturowych (ow) AP	1	1	1	1	0
1/2017	27.12.2016 – 10.01.2017	<u>P I.</u> „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: PDG (podejmowanie działalności gospodarczej)	1	1	1	15/1	0
		<u>P II</u> „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze Dobrej	29	24	20		7/1

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

		Widawy” – (k) – zakres: PDG					
2/2017	27.12.2016 – 10.01.2017	P I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: RDG (rozwijanie działalności gospodarczej)	1	0	0	5/3	0
		P II „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze Dobrej Widawy” – (k) – zakres: RDG	25	17	7		5/1
3/2017	23.01.2017 – 08.02.2017	P I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: Rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej	18	16	14	12/1	4/2
1/2017/G	01.02.2017 – 17.02.2017	P IV. Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”	14	9	9	7	0
4/2018	19.03.2018 – 06.04.2018	P I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: PDG	2	2	2	34/4	0
		P II „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze Dobrej	56	51	26		12/6

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

		Widawy” – (k) – zakres: PDG					
5/2018	19.03.2018 – 06.04.2018	P I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: RDG	1	1	1	5	-
		P II „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze Dobrej Widawy” – (k) – zakres: RDG	15	14	4		5/2
1/2018	26.03.2018 – 09.04.2018	P I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” (ow) Dok	1	1	1	1	0
2/2018	26.03.2018 – 09.04.2018	P I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” (ow) F	1	1	1	1	0
3/2018	27.04.2018 – 08.05.2018	P I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” (ow) IN	1	1	1	1	0
4/2018	27.04.2018 – 08.05.2018	P I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” (ow) IN	1	1	1	1	0
6/2018	30.05.2018 – 13.06.2018	P I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: Rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej	7	7	7	6	0

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

		infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej					
2/2018/G	25.06.2018 - 09.07.2018	P VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość	7	6	6	6	0
7/2018	27.08.2018 - 10.09.2018	<u>P I</u> „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: RDG	2	2	1	0	0
4/2018/G	05.09.2018 - 19.09.2018	P III. Rekreacja „Dobrej Widawy”	10	10	10	10	0
8/2019	20.09.2019 - 04.10.2019	<u>P II</u> „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze Dobrej Widawy” – (k) – zakres: PDG	31	30	9	10/1	2/0
9/2019	20.09.2019 - 04.10.2019	<u>P II</u> „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze Dobrej Widawy” – (k) – zakres: RDG	10	10	3	2	2/0
5/2019/G	07.10.2019 - 21.10.2019	P VII. Zabytki „Dobrej Widawy”	10	9	9	9	0
10/2020	24.02.2020 - 09.03.2020	<u>P I</u> „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: RDG	2	2	2	2	0
11/2020	10.11.2020 - 25.11.2020	<u>P I</u> „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: PDG	4	3	1	1	0

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

12/2020	10.11.2020 – 25.11.2020	P II „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze <i>Dobrej Widawy</i> ” – (k) – zakres: RDG	18	18	10	9	2/0
6/2021/G	17.05.2021 – 31.05.2021	P VI „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość	13	12	11	11	0
5/2021	30.06.2021 – 30.07.2021	P I „Dobra Widawa” - <u>miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku (ow)</u>	1	1	1	0	0
6/2021	30.06.2021 – 30.07.2021	P I „Dobra Widawa” - <u>miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku (ow)</u>	1	1	1	0	0
7/2021	30.06.2021 – 30.07.2021	P I „Dobra Widawa” - <u>miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku (ow)</u>	1	1	1	0	0
8/2021	30.06.2021 – 30.07.2021	P I „Dobra Widawa” - <u>miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku (ow)</u>	1	1	1	0	0
9/2021	24.08.2021 – 24.09.2021	P I „Dobra Widawa” - <u>miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku (ow)</u>	1	1	1	0	0
13/2022	31.01.2022 – 14.02.2022	P II „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze <i>Dobrej Widawy</i> ” – (k) – zakres: PDG	58	56	17	0	2/0
14/2022	31.01.2022 – 14.02.2022	P II „Wsparcie tworzenia nowych miejsc	11	10	2	0	1/0

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

		na obszarze <i>Dobrej Widawy</i> – (k) – zakres: RDG					
15/2022	15.03.2022 – 28.03.2022	<u>P.I.</u> „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” – (k) – zakres: Rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej	11	11	10	0	0

Źródło: opracowanie własne

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Tabela nr 17. Postęp rzeczowy realizacji celów oraz przedsięwzięć do 30.06.2022 r.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Stan docelowy	Realizacja % -podpisane umowy	Realizacja % -w rozliczeniu	Realizacja zakończona %
1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczość i na obszarze Dobrej Widawy	1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych	I. „Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w sektorze turystyki	4	-	-	100%
			Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa w sektorze turystyki	3	-	-	100%
			Liczba rozwiniętej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, w tym szlaków turystycznych	30	-	-	83%
				1	-	-	0%
			Liczba zrealizowanych filmów promujących historyczno - kulturowe oraz przyrodniczo - rekreacyjne walory obszaru Dobrej Widawy, z uwzględnieniem	2	-	-	100%

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

			zagospodarowania turystycznego obszaru				
			Liczba punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej obszaru	5	-	-	100%
			Liczba punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej obszaru	5	-	-	100%
			Liczba wydanych materiałów promocyjnych	1	-	-	0%
			Liczba przygotowanej dokumentacji dotyczącej szlaków	1	-	-	100%
			Liczba zrealizowanych wizyt studyjnych Szlakiem Lokalnych Produktów	1	-	-	0%
			Liczba wypromowanej „Dobrej Marki”	1	-	-	0%
			Liczba aplikacji 3D z zastosowaniem nowoczesnych narzędzi	1	-	-	0%
			Liczba publikacji dobrych praktyk oraz przebudowy strony internetowej	1	-	-	0%
			Liczba działań promujących dobrą markę	1	-	-	0%
			Liczba stworzonej infrastruktury sportowej, rekreacyjnej oraz edukacyjnej	1	-	-	0%

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej			Wytyczenie łączników szlaków turystycznych Partnerstwa LGD Dobrej Widawy	1	-	-	0%
			Oznakowanie szlaków turystycznych Partnerstwa LGD Dobrej Widawy	1	-	-	0%
			Liczba zrealizowanych projektów współpracy	2	100%	50%	50%
			Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	7	-	-	100%
	1.2. Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD	II. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze „Dobrej Widawy”	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	70	75%	4,2%	71%
			Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	17	88%	41%	47%
	2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej	III. Rekreacja „Dobrej Widawy”	Liczba rozwiniętej niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	10	-	-	100%
	2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych	IV. Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”	Liczba działań aktywizacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe dla młodzieży i seniorów	10	-	-	100%
			Liczba przygotowanych „Koncepcji SV	10	-	-	0%

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

	2.3 Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów	V. Innowacyjna promocja walorów przyrodniczych	Liczba działań związanych z multimedialnymi narzędziami prezentacji walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru	2	-	-	100%
			Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	2	-	-	100%
	2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej	VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość	Liczba wspartych działań z zakresu kultywowania lokalnych tradycji, obrzędów i dziedzictwa	20	100%	55%	45%
			Liczba zrealizowanych projektów w tym współpracy międzynarodowej	2	100%	50%	50%
			Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	7	-	-	100%
	2.5 Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych	VII. Zabytki „Dobrej Widawy”	Liczba wspartych obiektów zabytkowych	6	-	-	100%

Źródło: opracowanie własne

Należy zwrócić uwagę, iż w przypadku większości projektów na Operacje Własne realizacja procentowa wskaźnika wynosi zero. Jednak już w listopadzie 2022 r. na realizację pięciu projektów zostały podpisane umowy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, które nie zostały ujęte w zestawieniu. Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa, zgodnie z obowiązującymi terminami, złożyła również do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego wymagane dokumenty związane z naborem 13/2022 w terminie 15.04.2022 r, 14/2022

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

w terminie 15.04.2022 r. oraz 15/2022 w terminie 27.05.2022 r. stąd duża część przekazanych wniosków oczekuje na weryfikację oraz podpisanie umowy o przyznanie pomocy. Prawdliwość naborów została zatwierdzona, niestety Urząd Marszałkowski nie dotrzymał 4-miesięcznego terminu na podpisanie umów z wnioskodawcami, LGD Dobra Widawa w 2022 r. przekazała do UMWD wybranych wniosków na kwotę 1 270 323 EUR, która nie została ujęta w tabelach nr 17 oraz 18.

W związku z powyższym realizacja procentowa wskaźników w ramach tych przedsięwzięć ustalona na datę 30.06.2022 r. wydawać się może w części niezadowalająca.

Należy zwrócić uwagę, że Lokalna Grupa Działania znacząco zwiększyła swój pierwotny budżet działania 19.2 z 3 500 000,00 euro do 5 398 500,00 euro i wszystkie ogłoszone i przekazane wnioski do UMWD, pochodzą z dodatkowych środków, które zostały przekazane LGD w 2019 i 2020 za zadawalające osiągnięcie wskaźników. Szansa dla rozwoju obszaru została wykorzystana, jednakże Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa nie otrzymała w związku z tym dłuższego czasu na realizację kolejnych zadań.

Tabela nr 18. Postęp finansowy realizacji celów oraz przedsięwzięć do 30.06.2022 r.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Budżet w LSR (euro)	Wypłacone (euro)	Podpisane umowy (euro)	Realizacja zakończone%
1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy	1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych	I. „Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku	2 783 935,49	840 543,00	826 100,00	30,16%

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

	1.2. Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD	II. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze „Dobrej Widawy”	2 786 914,51	1 847 629,19	264 153,5	66%
2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej	2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej	III. Rekreacja „Dobrej Widawy”	72 404,00	65597,17	0	90,5%
	2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych	IV. Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”	52 481,27	39563,47	0	75%
	2.3 Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów	V. Innowacyjna promocja walorów przyrodniczy	19 295,00	16 682,76	0	86%
	2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej	VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość	148 319,73	36 319,73	106 717,75	24,5%
	2.5 Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych	VII. Zabytki „Dobrej Widawy”	75 000,00	65693,66	0	87,59%

Źródło: opracowanie własne

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

5.3 Projekty współpracy

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa” w ramach LSR realizowało łącznie 4 projekty współpracy, w tym 1 międzynarodowy oraz 1 międzyregionalny.

Pierwszy projekt zakończony to „EKO LGD”. Jest to projekt międzynarodowy realizowany wspólnie z 5 LGD-ami. Koordynatorem głównym projektu było Stowarzyszenie LGD „Qwsi”, partnerem międzynarodowym było „MAS Kralovedvorsko”. Umowa podpisana została w dniu 16.11.2018 r., natomiast zakończona w dniu 10.03.2021 r.

Celem projektu był wzrost poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców oraz edukacja ekologiczna mieszkańców, zwłaszcza dzieci i młodzieży szkolnej.

Działania podjęte w ramach projektu EKO LGD:

I. Wizyta studyjna do MAS Kralovedvorsko, gdzie zostały pokazane dobre praktyki w zakresie segregowania odpadów (prezentacja segregacji śmieci w gminie Dvur Kralove nad Labem oraz w Safari Parku, zwiedzanie Safari Parku, wizyta w zakładzie segregacji śmieci w Rychnovku, zwiedzanie arealu barokowego Kuks)

II. Wydanie folderu promującego projekt w formie książki edukacyjnej z elementami komiksu dot. edukacji ekologicznej dla mieszkańców i turystów, segregowania odpadów, korzyści ze stosowania OZE.

III. Wykonanie 1200 szt. magnesów edukacyjnych oraz 22 szt. Koszulek

IV. Wyposażenie Gminnych Ośrodków Kultury z terenu 10 Gmin LGD Dobra Widawa w ekokąki, które składają się z: ławek, wieszaków, koszów na śmieci, stolików, organizatorów dla dzieci, siedzisk i donic na kwiaty.

V. Warsztaty ekologiczne dla dzieci ze szkół podstawowych w zakresie edukacji ekologicznej, w obszarze tematycznym segregacji odpadów oraz ich wykorzystanie poprzez metodę upcyklingu. Na warsztatach uczestnicy poznali nowoczesne techniki przetwarzania odpadów, konsekwencje spalania i składowania odpadów w miejscach niedozwolonych oraz prawidłowy sposób segregowania odpadów oraz upcykling.

Każdy warsztat składał się z części teoretycznej i praktycznej w formie zabaw. Edukatorzy z Fundacji „Ekopotencjał – Przestrzeń Możliwości” aktywnie uczyli jak prawidłowo

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie segregować śmieci oraz którą metodą upcyklingu odpady zostaną przekształcone w przedmioty użytkowe i dekoracyjne.

W ramach cyklu przeprowadzone zostały 107 warsztatów (łącznie na terenie wszystkich LGD uczestniczących w projekcie) z czego na terenie LGD Dobra Widawa 40 warsztatów, tj. 80 godzin lekcyjnych: po 4 warsztaty w każdej gminie należącej do LGD Dobra Widawa. Cykl warsztatów na terenie LGD Dobrej Widawy został podsumowany na spotkaniu w sali konferencyjnej BIFK-u. Przedstawiciele wszystkich szkół biorących udział w projekcie odebrali upominki dla swoich podopiecznych. Dla każdej szkoły przekazaliśmy komplet książeczek edukacyjnych "BĄDŹ EKO" oraz edukacyjne magnesy.

Drugim projektem współpracy jest projekt pn.: „Marki Lokalne Dolnego Śląska - tworzone z pasją” (MARLO), który jest na etapie rozliczenia. Celem projektu było zwiększenie wsparcia rozwoju zielonej turystyki Dolnego Śląska poprzez wzmocnienie i promocję lokalnych produktów i usług objętych markami lokalnymi 7-miu partnerów. Koordynatorem głównym była Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Ducha Gór.

Działania podjęte przez LGD Dobra Widawa w ramach projektu MARLO:

- I. Zakup 25 ologowanych namiotów wystawienniczych, które zwiększają promocję Marki Lokalnej tj. "Dobra Marka" oraz promocję produktów regionalnych z terenu Partnerstwa Lokalnej Grupy Działania Dobra Widawa. Z namiotów korzystają rękodzielnicy oraz instytucje kultury z całego obszaru LGD. W ramach projektu "Marki Lokalne Dolnego Śląska – tworzone z pasją" korzystano z namiotów na wydarzeniach kulturalno-rozrywkowych.
- II. Zakup 25 szt. stołów wystawienniczych jako niezbędnych elementów każdego namiotu. Na stołach znajdowały się lokalne produkty z obszaru Dobrej Widawy.
- III. Warsztaty kulinarne i cukiernicze - zorganizowano 2 pokazy kulinarne i 2 warsztaty cukiernicze bazujące na lokalnych produktach.
- IV. Film promocyjny marki, mający na celu przedstawienie lokalnych producentów i ich produkty.
- V. Wspólna publikacja dotycząca marki lokalnej na terenie danego LGD.

Trzeci projekt współpracy to projekt pn.: Kultura bez granic”. Jest to projekt międzywojewódzki. Liderem projektu jest Lokalna Grupa Działania „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” z województwa opolskiego. Operacja ma na celu poprawę dostępu do edukacji

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie ekologicznej oraz kulturowej mieszkańców 2 obszarów LGD z województwa opolskiego i województwa dolnośląskiego poprzez uruchomienie „Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego Ekokultura” w Krzyżowicach (LGD „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”) oraz działania promujące dziedzictwo kulturowe związane z tradycją i sztuką ludową obszarów partnerskich. Umowa z Zarządem Województwa Opolskiego została podpisana 19.01.2021 r. Kwota pomocy przyznana na jego realizację dla LGD Dobra Widawa wynosi 80 000,00 zł. Obecnie projekt jest na etapie weryfikacji II wniosku o płatność.

Działania podjęte przez LGD Dobra Widawa w ramach projektu „Kultura bez granic”:

- I. Inwentaryzacja podmiotów (tj. osób, organizacji) zajmujących się twórczością artystyczną tradycyjną, współczesną, amatorską i profesjonalną z obszaru LGD Dobra Widawa.
- II. Spotkania integracyjne dla rękodzielników i zespołów artystycznych na temat promocji sztuki ludowej.
- III. Profesjonalne sesje zdjęciowe dla rękodzielników i artystów ludowych.
- IV. Stworzenie internetowej bazy rękodzielników i artystów ludowych.
- V. Wydanie ulotek i broszur promujących dziedzictwo kulturowe obszaru LGD Dobra Widawa
- VI. Warsztaty dla dzieci i młodzieży z LGD Dobra Widawa w Centrum Edukacyjno-Szkoleniowym Ekokultura w Krzyżowicach.
- VII. Zakup 11 szt. stojaków reklamowych na materiały promocyjne wydane w ramach realizacji projektu (10 szt. trafiło do urzędów gmin partnerskich, jeden jest wykorzystywany na co dzień przez LGD Dobra Widawa).
- VIII. Konferencja podsumowująca projekt pn.: „Zachowanie i promocja tradycji i sztuki ludowej na obszarze LGD Dobra Widawa”.

Ostatni projekt współpracy to „Turystyka Regionalna i Promocja Produktu Lokalnego”(TRIP PL), gdzie partnerem wiodącym jest Lokalna Grupa Działania „Szlakiem Granitu”. Projekt współpracy jest na etapie realizacji. Umowa została podpisana w dniu 25.06.2021 r.

Celem projektu jest promocja produktu lokalnego oraz oferty turystycznej poprzez utworzenie „Centrum Turystycznego Granitowego Szlaku” oraz "Centrum Turystyczno-Rekreacyjne „Dobra Widawa”" na obszarze dwóch LGD.

Działania podjęte w ramach TRIP PL:

- I. Budowa "Centrum Rekreacyjno-Turystycznego Dobrej Widawy" w Stradomi Wierchniej (gm. Syców).

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

II. Spotkanie podsumowujące projekt.

Rezultatami tych działań będą:

1. Utworzenie miejsc do promocji produktów, usług lokalnych oraz oferty turystycznej obszarów 2 partnerów.
2. Zwiększenie promocji produktów lokalnych z obszaru 2 partnerów poprzez: spotkania promujące projekt.

W Centrach funkcjonować będą pierwsze na obszarach, biura informacji turystycznej, skupiające ofertę wszystkich gmin obszaru 2 partnerów. Zainteresowane poznaniem obszaru osoby będą mogły w jednym miejscu uzyskać kompleksowe informacje na temat walorów turystycznych, kulturowych i przyrodniczych całego obszaru i dostosowanych do ich zainteresowań ciekawych i wartych obejrzenia miejsc. Innowacyjność projektu osadza się na wdrożeniu nowego na obszarach 2 partnerów sposobu organizacji centrum, opartego na jego kompleksowości. W Centrum, poza biurem informacji turystycznej, znajdować się będzie także galeria produktu lokalnego, tj. punkt promujący i oferujący produkty i usługi lokalne (z zachowaniem niekomercyjnego charakteru inwestycji) oraz sale wielofunkcyjne, które będą pełnić funkcje strefy szkoleniowej i warsztatowej (warsztaty skupione na tematyce produktów/usług lokalnych). Działania Centrum skierowane będą do różnorodnych grup docelowych, zarówno do mieszkańców, jak i turystów odwiedzających obszar LGD. Odbiorcami działań będą zarówno osoby indywidualne, jak i zorganizowane grupy. Bogata edukacyjno-warsztatowa oferta centrów skierowana zostanie np. do dzieci i młodzieży (grupy przedszkolne/szkolne, rodziny z dziećmi), czy seniorów, ale także wszystkich innych zainteresowanych zapoznaniem się i skorzystaniem z oferty warsztatowej czy turystyczno-rekreacyjnej obszaru 2 partnerów.

5.4 Projekty wykraczające poza RLKS

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa” realizowała również projekty wykraczające poza RLKS.

„Działaj lokalnie”

W 2020 roku „Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa” dołączyła do sieci Ośrodków Działaj Lokalnie. Celem programu „Działaj lokalnie” jest wspieranie i aktywizowanie lokalnych społeczności na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez projekty obywatelskie, które służą pobudzaniu aspiracji rozwojowych i poprawie jakości życia

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie oraz przyczyniają się do budowy kapitału społecznego. W ramach programu oferowane jest wsparcie dla aktywnych społeczności lokalnych, których członkowie sami definiują własne potrzeby i podejmują wspólne działania.

W dniu: 17 kwietnia 2020 r. Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa podpisała „Umowę dotacji nr 86A/DL11-ODL/2020 ze Stowarzyszeniem Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce realizującym program „Działaj lokalnie” finansowany przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności. Na mocy ww. „Umowy” LGD Dobra Widawa realizuje lokalny program grantowy w ramach programu „Działaj lokalnie”.

Ze względu na wyjątkową sytuację w 2020, 2021 i 2022 r. Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa wspierała tylko: projekty służące walce z pandemią, projekty służące przeciwdziałaniu negatywnym skutkom pandemii oraz od roku 2022 projekty wspierające również uchodźców z Ukrainy. Wnioski o dotację w ramach Konkursów składały: organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (np. fundacje, stowarzyszenia, uczniowskie kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich), stowarzyszenia zwykłe, grupy nieformalne, w których imieniu wniosek złożyła organizacja pozarządowa (np. Ośrodek Kultury).

Tabela nr 19. Dane dot. realizacji lokalnego programu grantowego w latach: 2020-2022:

	Kwota dotacji z ARFP	Wkład własny LGD Dobra Widawa	Liczba dofinansowanych wniosków
2020	15 000,00	24 000,00	10
2021	15 000,00	26 400,00	11
2022	15 000,00	39 000,00	13
SUMA	45 000,00	89 400,00	34

Źródło: opracowanie własne

Fundusz pomocowy dla organizacji pozarządowych oraz inicjatyw obywatelskich 2020

W 2020 r. Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa wzięła udział w Konkursie pn.: „**Fundusz pomocowy dla organizacji pozarządowych oraz inicjatyw obywatelskich 2020**” dla Regionalnych Realizatorów Programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Celem Programu było wsparcie organizacji pozarządowych, które znalazły się w trudnej sytuacji wynikającej z pandemii COVID-19, a także dofinansowanie inicjatyw obywatelskich

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie podejmowanych przez organizacje na rzecz łagodzenia lub przeciwdziałania skutkom kryzysu spowodowanego pandemią.

Na mocy umowy nr FP-2020-C-27 Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa otrzymała dofinansowanie w wysokości 11 000,00 zł na zakup sprzętu biurowego (2 laptopy wraz z oprogramowaniem; urządzenie wielofunkcyjne; słuchawki z mikrofonem do pracy zdalnej; aparat fotograficzny). Głównym rezultatem projektu jest wzrost efektywności prowadzonych działań oraz zaspokojenie najpilniejszych potrzeb naszej organizacji. Zakupiony sprzęt jest wykorzystywany do pracy zdalnej, którą nadal wykonują pracownicy Stowarzyszenia.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa jest Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. W 2019 r. Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa była: Dodatkowym Partnerem KSOW zaangażowanym w realizację operacji pt.: ***„Wsparcie tworzenia międzynarodowej sieci kontaktów Lokalnych Grup Działania z Dolnego Śląska oraz podniesienie wiedzy w zakresie funkcjonowania Programu LEADER w obszarze Unii Europejskiej”***, która była realizowana przez Związek Stowarzyszeń „Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD” w ramach umowy nr DOW-O/26/2019. Celem głównym operacji było *„nabycie wiedzy przez przedstawicieli lokalnych grup działania z Dolnego Śląska w zakresie funkcjonowania Programu LEADER, wielofunduszowości i dobrych praktyk w innych krajach Unii Europejskiej – Danii oraz tworzenie sieci kontaktów międzynarodowych LGD i uzyskanie inspiracji do działania na obszarze lokalnym własnego LGD lub obszarowym kilku LGD”* przez 34 osoby: pracownicy, członkowie zarządów, rad oceniających lub członków LGD lokalnych grup działania z obszaru Dolnego Śląska zaangażowani w realizację programu LEADER na lata 2014-2020 w okresie: od 01.06.2019 r. do 31.10.2019 r.

W 2020 r. Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa była: Dodatkowym Partnerem KSOW zaangażowanym w realizację operacji pt.: ***„Dobre przykłady realizacji wielofunduszowych RLKS-ów jako źródło wiedzy i doświadczeń w rozwoju międzyterytorialnej współpracy pomiędzy lokalnymi grupami działania”***, która była realizowana przez Związek Stowarzyszeń „Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD” w ramach umowy nr DOW-O/173/2020. Głównym celem operacji było: *„poszerzenie i upowszechnienie wiedzy przez przedstawicieli lokalnych grup działania z Dolnego Śląska w zakresie wdrażania i realizacji wielofunduszowego RLKS,*

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie w kontekście dotychczasowych doświadczeń LGD i nowych priorytetowych kierunków wyznaczonych przez KE takich jak: ochrona klimatu, nowe technologie, Smart Village”.

Związek Stowarzyszeń Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD

08.07.2019 r. w Sobótce (Stowarzyszenia „Ślężanie – Lokalna Grupa Działania”) odbyło się Walne Zebranie Członków Związku Stowarzyszeń Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD, podczas którego wybrano nowe władze Związku. Związek Stowarzyszeń Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD skupia wszystkie działające na terenie Dolnego Śląska Lokalne Grupy Działania. Prezeska LGD Dobra Widawa została Prezeską Dolnośląskiej Sieci Partnerstw LGD

5.5 Działalność biura

Siedziba biura Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa znajduje się w Oleśnicy przy ulicy Wojska Polskiego 67/69. Aktualnie w biurze LGD Dobra Widawa utworzonych jest 5 etatów (Zgodnie z § 12. 1 Rozporządzenia z dnia 23 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa jest zobligowana do zatrudnienia pracowników w łącznym wymiarze co najmniej: 4 etatów (w przypadku gdy obszar objęty LSR jest zamieszkały przez co najmniej 100 000 i nie więcej niż 150 000 mieszkańców).

Tabela nr 20. Szkolenia dla członków organów LGD oraz pracowników

Data szkolenia	Temat szkolenia	Liczba przeszkolonych	Organizator
31.03.2016	<i>Zasady wdrażania Lokalnej Strategii Kierowanej przez Społeczność LGD Dobra Widawa</i>	15	Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa
30-31.07.2016	<i>Zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność". Wzory wniosków o dofinansowanie WOPP w ramach PROW 2014- 2020, biznesplan,</i>	3	Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

	<i>instrukcje, wzory umów o dofinansowanie, wnioski o płatność, rozporządzenie dot. wdrażania LSR 2014-2020"</i>		
21-22.10.2016	<i>Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania</i>	15	LGD Dobra Widawa
18-19.01.2017	<i>Ocena formalna wniosków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, ze szczególnym naciskiem na weryfikację biznesplanów i dokumentacji technicznej projektów inwestycyjnych</i>	3	Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
23.01.2017	<i>Aspekty prawne i proceduralne wdrażania LSR. Rola i zadania organów oraz podmiotów wdrażających LSR</i>	5	Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD
03.04.2017	<i>Wybrane aspekty księgowości i prawa budowlanego dla organizacji pozarządowych</i>	4	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
16-17.05.2017	<i>Podniesienie kompetencji w zakresie prowadzenia przez LGD monitoringu i ewaluacji LSR</i>	1	Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich
31.07.2017	<i>Projekty grantowe LGD – zarządzanie projektami z zakresu rozwoju obszarów wiejskich</i>	5	Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD
11.09.2017	<i>Jakość żywności, tworzenie krótkich łańcuchów dostaw w sektorze rolno-spożywczym, wspieranie tworzenia sieci współpracy partnerskiej dotyczącej rolnictwa i obszarów wiejskich</i>	3	Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD
04.10.2017	<i>Wykorzystanie zasobów naturalnych i ich ochrona oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu kryterium horyzontalne PROW 2014-2020 – kierowane dla przedstawicieli lokalnych grup działania województwa dolnośląskiego</i>	5	Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD
19.10.2017	<i>Wpieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich – RLKS, PROW 2014-2020</i>	5	Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD
08-09.11.2017	<i>Tworzenie sieci, partnerstw lub kooperatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach rozwoju lokalnego (RLKS), realizowane w ramach projektu szkoleniowego, finansowanego ze środków PROW 2014- 2020 w ramach KSOW</i>	5	Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD
04.12.2017	<i>Warsztat dotyczący działania „Wsparcie na rozwój lokalny kierowany przez społeczność</i>	3	Urząd Marszałkowski

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

	<i>w ramach LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”</i>		Województwa Dolnośląskiego (KSOW)
20.12.2017	<i>Zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność". Wzory wniosków o dofinansowanie WOPP w ramach PROW 2014- 2020, biznesplan, instrukcje, wzory umów o dofinansowanie, wnioski o płatność, rozporządzenie dot. wdrażania LSR 2014-2020</i>	6	LGD Dobra Widawa
21.02.2018	<i>Zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność". Wzory wniosków o dofinansowanie WOPP w ramach PROW 2014- 2020, biznesplan, instrukcje, wzory umów o dofinansowanie, wnioski o płatność, rozporządzenie dot. wdrażania LSR 2014-2020</i>	6	LGD Dobra Widawa
28.02.2018	<i>Zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność". Wzory wniosków o dofinansowanie WOPP w ramach PROW 2014- 2020, biznesplan, instrukcje, wzory umów o dofinansowanie, wnioski o płatność, rozporządzenie dot. wdrażania LSR 2014-2020</i>	6	LGD Dobra Widawa
28.03.2018	<i>Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania</i>	10	LGD Dobra Widawa
19- 21.04.2018 23- 25.05.2018 19- 21.06.2018 19- 20.09.2018	<i>Akademia Umiejętności Animatora LGD – projekty współpracy między terytorialnej i międzynarodowej w ramach LSR - poszukiwanie partnerów, zasady wsparcia</i>	2	Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

23.10.2018	<i>Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania</i>	10	LGD Dobra Widawa
22.11.2018	<i>Zasady ewaluacji i monitoringu Lokalnej Strategii Kierowanej przez Społeczność LGD Dobra Widawa</i>	9	LGD Dobra Widawa
21- 22.02.2019	<i>Zabezpieczenie w projektach grantowych, w tym weksle</i>	6	Dołnośląska Sieć Partnerstw LGD
30.07.2019	<i>Zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność". Wzory wniosków o dofinansowanie WOPP w ramach PROW 2014- 2020, biznesplan, instrukcje, wzory umów o dofinansowanie, wnioski o płatność, rozporządzenie dot. wdrażania LSR 2014-2020</i>	5	LGD Dobra Widawa
29.08.2019	<i>Zasady ewaluacji i monitoringu Lokalnej Strategii Kierowanej przez Społeczność LGD Dobra Widawa</i>	8	LGD Dobra Widawa
12.11.2019	<i>Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania</i>	10	LGD Dobra Widawa
26.11.2019	<i>Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania</i>	1	LGD Dobra Widawa
20.07.2020	<i>Zasady ewaluacji i monitoringu Lokalnej Strategii Kierowanej przez Społeczność LGD Dobra Widawa</i>	9	LGD Dobra Widawa
16.11.2020	<i>Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania</i>	9	LGD Dobra Widawa
25.02.2021	<i>Dostęp do informacji publicznej a organizacje społeczne</i>	5	Polska Sieć LGD - Federacja Regionalnych Sieci LGD
05.10.2021	<i>Czym jest Smart Village?</i>	5	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
23- 24.11.2021	<i>Agroturystyka na nowo</i>	1	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
08.11.2021	<i>Rejestr „Beneficjentów rzeczywistych”</i>	5	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Świętokrzyskiej
26.11.2021	<i>WEBINARY upowszechniające partycypacyjny model tworzenia koncepcji Smart Villages</i>	5	Fundacja Felicitem

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

29.11.2021	<i>Realizacja Lokalnych Strategii Rozwoju dla Lokalnych Grup Działania</i>	4	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
06.12.2021	<i>Powiększenie wiedzy i kompetencji w zakresie możliwości zastosowania OZE na obszarach wiejskich oraz nowych modeli organizacji produkcji i sprzedaży rolniczej, w tym krótkich łańcuchów dostaw, rolniczego handlu detalicznego, działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej</i>	4	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (KSOW)
09.12.2021	<i>Zasady ewaluacji i monitoringu Lokalnej Strategii Kierowanej przez Społeczność LGD Dobra Widawa</i>	7	LGD Dobra Widawa
13.01.2022	<i>Wyjazd szkoleniowy dla Dolnośląskiej Sieci Partnerstw LGD</i>	4	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
01.03.2022	<i>Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania</i>	7	LGD Dobra Widawa
16.03.2022	<i>Koncepcja i funkcjonowanie Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych</i>	1	Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
17.03.2022	<i>Prawne uwarunkowania prowadzenia działalności edukacyjnej w gospodarstwach rolnych</i>	1	Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
31.05.2022	<i>Szkolenie dla Lokalnych Grup Działania pn. „Smart Village – koncepcje rozwoju obszarów wiejskich”</i>	5	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Źródło: opracowanie własne

Celem „Planu komunikacji” jest wzajemna, sprawna i czytelna komunikacja między Lokalną Grupą Działania Dobra Widawa, a społecznością lokalną obszaru Partnerstwa. Realizacja „Planu komunikacji” LGD (czyli działań zaplanowanych w roku 2015 i aktualizowanych co pół roku) przebiega zgodnie z wcześniejszymi założeniami. Stanowi ona podstawę efektywnego wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju i osiągnięcia założonych rezultatów.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Tabela nr 21. Realizacja planu komunikacji

Działanie komunikacyjne	Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość	Wartość wskaźnika						
			31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	30.06.2022
Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014-2020 oraz możliwości pozyskania środków finansowych	Publikacja LGD – ulotka informacyjna		1 000	-	-	-	-	-	-
	Ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK-i, PUP, MOPS-y, partnerzy, inne)		52	-	-	-	-	-	-
	Artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych		11	-	-	-	-	-	-
	Kalendarze książkowe		200	200	200	250	150	-	-
	Puzzle promocyjne		-	2	-	-	-	-	-
	Czasopismo		-	3	2	4	-	-	-
	Ulotka informacyjna wręczana na spotkaniach		-	1 000	-	-	50	30	-
	Spotkania adresowane do mieszkańców LGD przedstawiające możliwości działania w ramach LSR – punkty porad dla mieszkańców podczas lokalnych imprez		-	9	-	13	-	-	-
	Regionalny Konkurs Przyrodniczo-Plastyczny dla klas I-VII „Moja wioska piękna i zielona”		-	500 osób	-	-	-	-	-
	Serwis internetowy (artykuły)		-	22	24	43	54	14	-
	Serwis internetowy (liczba osób odwiedzających stronę LGD)		-	10 325	7 535	9 796	13 076	2 788	-
	Artykuły w prasie lokalnej		7	-	-	5	-	-	-
Spotkania nt. zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	Szkolenia		4	-	-	-	-	-	-
	Plakaty		50	-	-	-	-	-	-
	Szkolenia, warsztaty tematyczne dot. celów LSR i		3	6	4	4	2	2	1

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

	kryteriów wyboru,								
	Ulotka informacyjna wręczana na spotkaniach		1 000	-	-	-	-	-	
	Spotkania informacyjno-konsultacyjne		1	2	1	3	1	1	1
	Doradztwo indywidualne	740	137	200	162	163	65	68	101

Źródło: opracowanie własne

Pracownicy biura Stowarzyszenia prowadzą na bieżąco bezpłatne doradztwo w zakresie aplikowania o środki w ramach ogłaszanych naborów, działania informacyjno-promocyjne oraz monitoring. Tabela nr 22 przedstawia liczbę osób korzystających z doradztwa. Warto zauważyć, że zgodnie z *Podręcznikiem monitoringu i ewaluacji LSR* doradztwo udzielone osobie/podmiotowi w ramach danego projektu, nawet jeśli ma charakter wielokrotny, liczone jest w statystykach jako jedno. Stąd przedstawione w tabeli nr 22 dane z założenia nie obejmują wszystkich realnie przeprowadzonych konsultacji.

W 2018 r., po ewaluacji przeprowadzonych pierwszych naborów w zakresie podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej oraz rozwoju niekomercyjnej ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej (nabory 1/2017, 2/2017, 3/2017), na wniosek członków stowarzyszenia, zdecydowano o wprowadzeniu lokalnego kryterium wyboru *Doradztwo w siedzibie LGD*, w ramach którego punktowane jest przynajmniej jednokrotne skonsultowanie się wnioskodawcy przed złożeniem wniosku w danym naborze. Działanie to wpłynęło przede wszystkim na jakość składanych wniosków, ale także zapewne na zwiększenie zainteresowania doradztwem.

Analiza danych dotyczących zainteresowania mieszkańców obszaru środkami wydatkowanymi w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim, jednoznacznie wskazuje na zdecydowanie większe zainteresowanie środkami na podejmowanie działalności gospodarczej. Według posiadanych przez LGD danych największy odsetek wśród osób korzystających z doradztwa stanowiły osoby fizyczne zainteresowane podjęciem działalności gospodarczej, które stanowiły 55% całego udzielonego doradztwa. Korzystający z doradztwa, poza jednostkowymi wyjątkami, to osoby/podmioty mające skonkretyzowane pomysły na swoje projekty i charakter działalności.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Zainteresowanie doradztwem ma w zasadzie charakter stały i ciągły, natomiast zauważalny wzrost zainteresowania nim odnotowywany jest zwłaszcza w okresie kilku miesięcy poprzedzających ogłoszenie naboru. Najmniejsza liczba udzielonego doradztwa przypada na lata 2020 i 2021, co związane jest z sytuacją epidemiologiczną wywołaną COVID, a także mniejszą liczbą oraz tematyką naborów. W 2020 r. przeprowadzono nabory w zakresie podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej w zakresie przedsięwzięcia I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku”, skierowanego na działania związane z turystyką/rekreacją. Od początku realizacji LSR nabory w tym zakresie cieszyły się mniejszą popularnością, stąd też pula środków w naborach była ograniczona. Miało to przełożenie na liczbę udzielonego w tym okresie doradztwa dla wnioskodawców w tych naborach. Warto jednak zauważyć, że 75% doradztwa w 2020 r. zostało udzielone wnioskodawcom zainteresowanym naborem w zakresie rozwijania już istniejących firm w ramach przedsięwzięcia II „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze Dobrej Widawy” w naborze 12/2020. W 2021 r. natomiast przeprowadzono tylko nabór na projekt grantowy, a doradztwo w tym zakresie stanowi tylko 19% z ogólnej liczby udzielonego w tym roku doradztwa. Pozostałe 81% to osoby, które zainteresowane były naborami w zakresie podejmowania i rozwoju działalności przeprowadzonymi w 2022 r.

Tabela nr 22. Liczba udzielonego jednokrotnego doradztwa osobie/podmiotowi w ramach danego projektu.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	30.06.2022
137	193	165	160	65	68	101

Źródło: opracowanie własne

5.6 Ocena Zarządu, Rady i biura LGD – diagnoza obszaru, współpraca w ramach LGD, ocena działań LGD

W ramach badań jakościowych skierowanych do przedstawicieli biura, Zarządu oraz Rady LGD przeprowadzono pogłębiony wywiad indywidualny (IDI) z 5 pracownikami biura oraz Prezeską Zarządu oraz zogniskowane wywiady grupowe FGI (Focus Group Interview) – jeden wywiad z przedstawicielami Rady oraz jeden wywiad z przedstawicielami Zarządu. W badaniach wzięło udział:

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

- 5 członków Zarządu, reprezentujących gminy: Wilków, Dziadowa Kłoda, Międzybórz, Oleśnica.
- 6 członków Rady LGD, reprezentujących gminy: Czernica, Jelcz-Laskowice, Międzybórz, Dziadowa Kłoda, Dobroszyce, Bierutów.
- 5 pracowników biura i Prezesa Zarządu, reprezentujących gminy: Wilków, Długołęka, Oleśnica.

Diagnoza obszaru

Gminy obszaru LGD zostały przez respondentów ocenione jako dobre miejsce do życia. W większości gmin respondenci wskazują na bogatą ofertę kulturalno-sportową oraz ofertę zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży. Zarówno gminy o mniejszym potencjalnym gospodarczym jak i te bogatsze stale rozbudowują infrastrukturę drogową i kanalizacyjną. We wszystkich gminach widać także konieczność rozwoju komunikacji w kierunku większych aglomeracji. Gminy starają się także odpowiadać na potrzeby związane z przyrostem liczby mieszkańców – we wszystkich gminach rozbudowywane są szkoły, zwiększana jest baza miejsc w żłobkach i przedszkolach gminnych. O ile jednak w gminach, gdzie ten przyrost jest mniejszy, bądź go nie ma, potrzeby mieszkańców związane z miejscami dla dzieci w przedszkolach i szkołach są zaspokojone na wysokim poziomie. Natomiast w gminach, gdzie przyrost liczby ludności jest duży i dynamiczny, a dotyczy to szczególnie gmin znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie dużych aglomeracji, pomimo stale rozbudowywanej bazy miejsc w szkołach, przedszkolach i żłobkach, tych miejsc jest wciąż za mało i odczuwalne są problemy w tym zakresie.

Głównymi kierunkami rozwoju gmin w obszarze LGD Dobra Widawa jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszych warunków do życia. Rozbudowa infrastruktury technicznej, drogowej i kanalizacyjnej. Zapewnienie dostępu do opieki dla najmłodszych mieszkańców, rozbudowa infrastruktury wypoczynkowo-sportowej. Do głównych wyzwań związanych z rozwojem gmin zaliczono zmieniające się warunki społeczno-ekonomiczne, które towarzyszą mieszkańcom i instytucjom na co dzień, zmieniające się przepisy, inflacja i trudności w zdobywaniu funduszy na inwestycje. Czynniki te mogą znacząco wpłynąć na spowolnienie rozwoju gmin i uniemożliwić realizację podjętych planów. Dodatkowo zwiększany jest zakres zadań ciążących na samorządach, za czym nie idzie zwiększenie środków z budżetu państwa, co przekłada się na wzrost zadłużenia samorządów lub spowolnienie realizowanych inwestycji.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Pytani o zasoby społeczne gospodarcze, na których opiera się rozwój gmin, respondenci w podkreślają, że rozwój ten opiera się przede wszystkim na kapitale ludzkim, bez którego żadne przedsięwzięcie nie mogłoby zostać zrealizowane. Wszyscy podkreślają olbrzymie zaangażowanie kół gospodyń wiejskich, sołectw, sołtysów i rad sołeckich, ochotniczej straży pożarnej. Do zasobów gospodarczych i instytucjonalnych zaliczono prężnie działające ośrodki kultury, biblioteki, stowarzyszenia i fundacje, ale także grupy nieformalne i lokalnych liderów. Większe ośrodki gospodarcze wskazują na znaczące wsparcie samorządu gminy oraz przedsiębiorców działających na ich terenie. Na terenie obszaru LGD zlokalizowane są przedsiębiorstwa średnie i małe, a osoby fizyczne, które przeprowadzają się na obszar przenoszą tutaj także swoją aktywność gospodarczą.

Wszyscy badani uważają, że w ostatnich latach (od 2014 roku) warunki do życia w ich gminach poprawiły się. Był to czas stałego wzrostu gospodarczego, poprawił się znacząco dostęp do usług zdrowotnych, infrastruktury oświatowej oraz turystyczno-sportowej. Jednakże prężny rozwój gmin położonych bezpośrednio przy dużych aglomeracjach, wyrażany w zwiększonej liczbie mieszkańców, co przekłada się na przepełnienie szkół, przedszkoli czy też wzmożony ruch na drogach, może być postrzegany jako pogorszenie się warunków do życia.

Przedstawiciele Zarządu, Biura i Rady LGD ogólnie dobrze oceniają obszar. Analizując gminy pod kątem określonych obszarów tematycznych, w przeważającej większości na dobrym poziomie oceniono atrakcyjność turystyczną obszaru, jednakże już promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki gmin została oceniona na poziomie dobrym i przeciętnym. Infrastruktura i oferta kulturalna została oceniona na wysokim, dobrym poziomie. Natomiast infrastruktura i oferta sportowo-rekreacyjna została oceniona bardzo dobrze i dobrze. Kolejnym zagadnieniem ocenianym przez badanych była infrastruktura drogowa, którą oceniono w przeważającej większości jako dobrą lub przeciętną. Natomiast zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów wypadło na poziomie przeciętnym lub dobrym, a tożsamość mieszkańców z regionem na poziomie dobrym i bardzo dobrym. Działania prowadzone na rzecz różnych grup społecznych ocenione zostały następująco: działania na rzecz osób niepełnosprawnych w większości gmin - poziom dobry lub przeciętny; działania na rzecz bezrobotnych – poziom dobry; działania na rzecz osób przed 34 rokiem życia, po 50 roku życia oraz działania na rzecz kobiet - poziom dobry lub przeciętny. Ocena gmin pod względem zatrudnienia poza rolnictwem była bardzo zróżnicowana - w skali

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

od dobrej do złej, podobnie ocena warunków do rozwoju przedsiębiorczości i prowadzenia firmy – w skali od bardzo dobrze do przeciętnie. Takie postrzeganie tych kwestii jest wynikiem specyfiki i lokalnych uwarunkowań w poszczególnych gminach obszaru LGD.

Współpraca w ramach LGD

Ogólne zaangażowanie członków LGD w jej działalność w latach 2014-2020 oceniono jako dobre. Zaangażowanie członków jest zróżnicowane. Aktywność w dużej mierze uzależniona jest od rodzaju działań LGD, od tego, czy są w zakresie zainteresowania danego członka, jego codziennej działalności, czy to gospodarczej, społecznej czy prywatnej, a także od funkcji członka w strukturze LGD. Członkowie pracujący w organach LGD (Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna) są z założenia bardziej zaangażowani w określone prace na rzecz stowarzyszenia. Badani podkreślają także dobre funkcjonowanie biura LGD, które utrzymuje codzienny kontakt z członkami LGD, z którymi na dany moment jest potrzeba utrzymywania tego kontaktu i koordynuje ich działania na rzecz LGD.

Częstotliwość spotkań członków LGD jest zróżnicowana i zależy od aktualnych działań i aktywności Stowarzyszenia. Część spotkań ma charakter sformalizowany, określony przepisami prawa, nakładającymi obowiązek przynajmniej jednokrotnego corocznego zwoływania walnego spotkania członków oraz przeprowadzenie warsztatu refleksyjnego. W praktyce jednak, z uwagi na potrzeby, walne zebranie członków zwoływane jest 2-3rotnie w ciągu roku. Zarząd LGD spotyka się minimum raz w miesiącu, Rada LGD zwoływana jest na czas oceny wniosków złożonych w naborach ogłaszanych zgodnie z harmonogramem, Komisja Rewizyjna spotyka się przynajmniej raz do roku na okoliczność przygotowania sprawozdania na poczet sprawozdawczego walnego zebrania członków. Członkowie LGD spotykają się także na zasadach mniej sformalizowanych, tj. przy okazji udziału w projektach, szkoleniach, lokalnych inicjatywach i imprezach, np. rękodzielnicy i wytwórcy spotykają się przy okazji różnorodnych jarmarków i festynów.

Inicjatorem współpracy w ramach LGD byli działacze NGO (Eko Unia – ekologiczna organizacja pozarządowa), którzy przy zaangażowaniu aktywnych mieszkańców obszaru (osób fizycznych, przedsiębiorców, przedstawicieli sołectw, lokalnych organizacji) i wsparciu finansowym JST, wspólnie podjęli działania na rzecz powołania LGD. Była to zatem oddolna inicjatywa trójsektorowa. Partnerstwo łączące reprezentantów różnych sektorów, posiadających różne doświadczenia i wiedzę, dało możliwości i stworzyło warunki do rozwoju obszaru LGD.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Dostrzeżone główne bariery współpracy w ramach LGD to komunikacja między członkami i czas, jaki mogą poświęcić na daną dziedzinę współpracy. Warto jednak zauważyć, że członkowie LGD, których łączy pokrewny profil działalności, zainteresowań, czy uczestnictwo w różnorodnych inicjatywach realizowanych przez LGD, dzięki członkostwu w LGD znają się i mają okazje podjąć wiele samodzielnych, wspólnych działań.

Zauważono także konieczność dostosowywania działania LGD do bardzo rozbudowanych wytycznych i procedur, co z jednej strony zapewnia pewien ład i przez to ułatwia funkcjonowanie organizacji, ale także formalizuje i usztywnia w pewien sposób działania.

Jako barierę można także uznać różnorodność oczekiwań członków LGD i mieszkańców co do kierunku rozwoju LGD i obszaru. Obszar działania LGD jest bardzo duży, obejmuje 10 gmin Partnerstwa, co związane jest z różnymi oczekiwaniami mieszkańców poszczególnych gmin, z uwagi na ich specyfikę.

LGD nawiązuje współpracę międzynarodową z LGD zza granicy, m.in. w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk. Umożliwiają to realizowane projekty współpracy (w obecnej perspektywie z czeskim LGD), czy też projekty KSOW, w których LGD jest partnerem (wizyta studyjna w LAG na Bornholmie).

LGD komunikuje się z mieszkańcami na wiele sposobów. Bezpośredni kontakt, osobisty czy telefoniczny, zapewnia biuro LGD. Bezpośredni kontakt jest możliwy także w czasie lokalnych imprez, jarmarków, które organizuje LGD lub jest ich uczestnikiem. Popularną formą kontaktu jest Internet – strona internetowa LGD, profil na Facebooku, mailing, szkolenia on-line, webinary. W okresach wzmożonej aktywności, np. przy kampaniach promocyjnych różnorodnych działań, w celu dotarcia do mieszkańców z ważnymi informacjami, jak np. ogłoszenia o prowadzonych naborach, LGD sięga po takie kanały jak Radio, prasa czy telewizja. Do 2020 r. stowarzyszenie wydawało kwartalnik „Między Dobrą a Widawą” (w formie papierowej i online). Informacje o LGD dostępne są w zlokalizowanych w każdej gminie infopunktach. O działaniach stowarzyszenia informują także mieszkańców urzędy gmin.

Przedstawiciele Zarządu, Biura i Rady LGD na pytanie o to jakie zmiany we współpracy w ramach LGD można by wprowadzić w przyszłości, w większości nie widzą konieczności wprowadzania żadnych zmian i rekomendują utrzymanie aktualnego, właściwego ich zdaniem poziomu komunikacji i współpracy oraz dalsze dbanie o zbudowane relacje. Pojawiły się jednak odpowiedzi, że ewentualne zmiany mogłyby dotyczyć takich obszarów jak: działania

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie aktywizacyjne, integrujące i wspierające środowisko organizacji pozarządowych pod względem organizacyjnym, prawnym, w zakresie pozyskiwania środków na działania także poza PROW, a także szkolenia i wyjazdy studyjne; zintensyfikowanie działań mających na celu aktywizację lokalnej społeczności i włączenie jej do działań; promocja działań LGD.

Ocena działań LGD

Wszystkie osoby biorące udział w badaniu (przedstawiciele Zarządu, Biura i Rady LGD) wskazały, że znają założenia LSR i oceniają stopień jej realizacji jako „wysoki” i „bardzo wysoki”. W każdej dziedzinie, która była możliwa do realizacji pod względem formalnym, były realizowane działania.

Czynnikami utrudniającymi realizację celów LSR są:

- długa weryfikacja wniosków w UMWD, co skutkuje nieterminowym podpisywaniem umów z potencjalnymi Beneficjentami;
- sytuacja społeczna – pandemia;
- sytuacja gospodarcza – wojna w Ukrainie.

Czynnikami wspierającymi realizację celów LSR są:

- bardzo sprawna praca Biura LGD na każdym etapie realizacji LSR (co zapewniają m.in. wysokie kwalifikacje pracowników Biura oraz ciągłość zatrudnienia tych samych specjalistów);

Zdecydowana większość przedstawicieli Zarządu, Biura i Rady LGD wskazała, że działalność LGD w latach 2014-2020 miała „bardzo duży wpływ” lub „duży wpływ” na wszystkie badane obszary (Atrakcyjność turystyczna; Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki; Infrastruktura i oferta kulturalna; Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna; Zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów; Tożsamość mieszkańców z regionem; Działania i usprawnienia na rzecz osób niepełnosprawnych; Działania na rzecz bezrobotnych; Działania na rzecz osób przed 34 rokiem życia; Działania na rzecz osób po 50 roku życia). Badani wskazywali, że jedynie na obszar: „Infrastruktura drogowa” LGD nie miała żadnego wpływu.

W ocenie badanych efekty działalności LGD są zdecydowanie pozytywne:

- LGD angażuje się w te działania, do których zostało powołane,
- Potrafi dobrze i skutecznie współpracować z samorządami,
- Wspiera lokalnych twórców i producentów („Dobra Marka”),

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

- Jest otwarte na propozycje współpracy (liczne projekty współpracy, organizacja i uczestnictwo w lokalnych imprezach, np.: dniach gminy, jarmarkach itd.),
- Skutecznie i aktywnie pozyskuje środki na funkcjonowanie poza programem PROW (np.: „Działaj lokalnie”).

Niespodziewanym efektem działalności LGD jest projekt współpracy z Lokalną Grupą Działania „Szlakiem Granitu”, dzięki któremu w Stradomii Wierchnej powstaje Centrum Turystyczno-Rekreacyjne „Dobra Widawa”. Jest to efekt działalności głównie Zarządu i pracowników biura, we współpracy z samorządami i jest to efekt pierwotnie niezłożony w strategii i wykraczający poza spodziewane cele.

Przedstawiciele Zarządu, Biura i Rady LGD na pytanie: „W jaki sposób Lokalna Grupa Działania wpływa na poprawę sytuacji gospodarczej w regionie?” wskazali, że największy wpływ mają przyznawane przez LGD dotacje na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Dodatkowo działaniami wspierającymi są również promocja produktów lokalnych, twórców, producentów i wzmacnianie sieci współpracy pomiędzy nimi.

W ramach wspierania rozwoju kapitału społecznego badani wskazali, że bardzo potrzebne są spotkania, szkolenia, warsztaty, wszelkiego rodzaju inicjatywy dające możliwość rozmów, wymiany wiedzy i doświadczeń. Dodatkowo zdecydowana większość wskazała, że na terenach poszczególnych gmin działania są raczej wystarczające. Jest dość szeroka oferta bibliotek, sołectw, organizacji pozarządowych w tym KGW. Dziedziną, która wymagałaby wsparcia, byłyby działania na rzecz rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych.

LGD wpływa zarówno na wzrost miejsc pracy poza rolnictwem, jak i na aktywność społeczną mieszkańców i ich zaangażowanie w sprawy lokalne poprzez realizację LSR, w tym poprzez dotacje na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej oraz poprzez realizację projektów grantowych i projektów współpracy aktywizujących lokalne społeczności.

Wszyscy przedstawiciele Zarządu, Biura i Rady LGD wskazali, że jest potrzeba, aby w przyszłości wspierać przedsiębiorczość w ramach kolejnych LSR. Z uwagi na dynamiczny rozwój regionu potrzeba takiego wsparcia zawsze będzie, pojawiać się będą nowe kierunki rozwoju, nowi inwestorzy, którzy będą często potrzebować wsparcia. Wsparcie może być zarówno finansowe, jak i merytoryczne tj.: sieci współpracy, dystrybucji, rynków zbytu.

Respondenci wskazali, że działania LGD budują i wzmacniają lokalny potencjał turystyczny i dziedzictwo kulturowe, poprzez organizację naborów tematycznych, np.: granty, jak i przyznawanie dodatkowych punktów w lokalnych kryteriach wyboru projektom

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

związanym z rozwojem przedsiębiorczości w sektorze usług turystycznych i rekreacyjnych. W przyszłości LGD powinno wspierać: turystykę jednodniową oraz weekendową, opartą o szlaki rowerowe, kajakowe.

Działania LGD odpowiadały na potrzeby osób z grup defaworyzowanych wskazanych i zdefiniowanych w LSR (zdiagnozowano je na etapie przygotowywania LSR). Wsparcie dla osób z grup defaworyzowanych przejawiało się m.in. w preferowaniu tworzenia miejsc prac przez i dla osób z tychże grup w projektach z zakresu przedsiębiorczości (dodatkowe punkty na etapie oceny wg lokalnych kryteriów wyboru), czy dedykowaniu im projektu grantowego jako grupie docelowej. Podejmowane przez LGD działania wpłynęły pozytywnie na poprawę sytuacji i warunków życiowych osób z grup defaworyzowanych. Przyczyniły się również do ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W kolejnych latach należy wprowadzić: działania szkoleniowe, doradcze, tutorskie ale i aktywizacyjne, pokazujące różne możliwości działalności gospodarczej i rozwoju osobistego.

Za innowacyjne, nowatorskie (wyróżniające się na tle innych) uczestnicy badania wskazali następujące działania realizowane w ramach LSR na lata 2014-2020:

- operacje własne: *Mobilne aplikacje: „Naturalna” i „Kulturalna” Dobra Widawa;*
- operacje własne: *Nieodkryta Dobra Widawa – Rozwój turystyki obszaru poprzez zastosowanie nowoczesnych modeli 3D;*
- projekt współpracy: *„Turystyka Regionalna i Promocja Produktu Lokalnego”* (budowa Centrum Turystyczno-Rekreacyjne „Dobra Widawa”).

Najskuteczniejsze działania LGD oraz działania, które cieszyły się największym powodzeniem wśród odbiorców tych działań/mieszkańców to:

- aktywizacja mieszkańców poprzez wspieranie przedsiębiorczości, aktywizacja i promocja twórców m.in. przez organizację jarmarków, współpraca z samorządami,
- liczba utworzonych nowych miejsc pracy,
- bardzo wysokiej jakości doradztwo świadczone przez pracowników Biura LGD.

Jako działania, z którymi LGD miała trudność przedstawiciele Zarządu, Biura i Rady LGD wskazali pierwsze nabory ukierunkowane na podejmowanie i rozwój przedsiębiorczości w zakresie turystyki. Trudność wynikała z faktu, że w pierwszych naborach było niskie zainteresowanie ww. zakresem tematycznym. Wskazano także na czynniki globalne, jak pandemia i wojna w Ukrainie, które miały wpływ na realizację LSR z uwagi na utrudnienia w pracy biura (praca zdalna, przeniesienie aktywności, spotkań do sieci, doradztwo w formie

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie (zdalnej), utrudnienia w realizacji projektów LGD (niemożność przeprowadzania spotkań, szkoleń i innych aktywności wymagających bezpośredniego kontaktu, stanowiących elementy projektów), ale także utrudnienia w realizacji projektów przez beneficjentów (trudności z terminową realizacją projektów, z tworzeniem miejsc pracy, dostępnością materiałów/urządzeń, które zakupywali w ramach projektów).

Zdaniem wszystkich badanych działalność LGD jest zdecydowanie potrzebna. LGD pomaga w nawiązywaniu różnych kontaktów i współpracy. Prowadzi również działania promocyjne i wspierające działalność gospodarczą.

W kolejnych latach należy finansować następujące działania poprawiające warunki życia na obszarze:

- działania ukierunkowane na podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej,
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- działania pokazujące dobre praktyki oraz aktywizujące nowych mieszkańców gminy,
- działania ukierunkowane na sieciowanie, powiązanie inicjatyw i ich komplementarność.

5.7 Ocena lokalnej społeczności działań i zmian na obszarze LGD Dobra Widawa

W badaniu ankietowym udział wzięło 234 mieszkańców obszaru oraz 102 beneficjentów/wnioskodawców. Zostali oni poproszeni o odpowiedź na pytania dotyczące miejsca, w którym żyją. Na stwierdzenie, czy „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby” 39,3% mieszkańców odpowiedziało, że trochę tak/ trochę nie, natomiast 25,2 % respondentów odpowiedziało, że raczej tak a 15,8% że zdecydowanie dobrze. Mały odsetek mieszkańców wypowiedział się negatywnie na zadane pytanie.

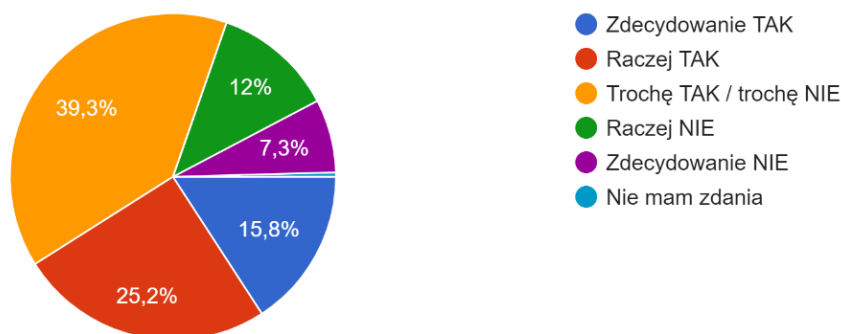
Wykres nr 1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby” (N=234) – mieszkańcy

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

234 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Na stwierdzenie, czy „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby” 39,3% mieszkańców odpowiedziało, że trochę tak/ trochę nie, natomiast 25,2 % respondentów odpowiedziało, że raczej tak a 15,8% że zdecydowanie dobrze. Mały odsetek mieszkańców wypowiedział się negatywnie na zadane pytanie.

Wykres nr 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby” (N=102) –beneficjenci/ wnioskodawcy

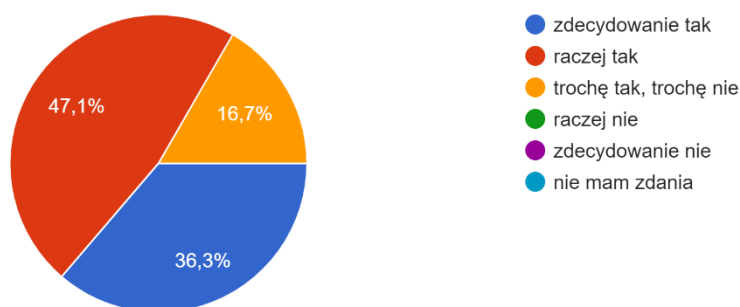

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Beneficjenci/wnioskodawcy zostali zapytani o to samo i na pytanie dotyczące oceny warunków

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

102 odpowiedzi

do życia i zaspokajania podstawowych potrzeb w gminach należących do LGD 47,1% ankietowanych odpowiedziało, że gmina, w której mieszkają *raczej* jest dobrym miejscem, w którym mogą realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby, 36,3% udzieliło odpowiedzi *zdecydowanie tak*, natomiast 16,7% uznało, że w gminach częściowo stworzone są warunki do realizacji podstawowych potrzeb życiowych. Żaden z respondentów nie ocenił natomiast swojej gminy źle pod omawianym względem.

Z powyższych odpowiedzi wynika, że zdecydowana większość respondentów postrzega swoją gminę jako miejsce dobre do życia – suma odpowiedzi *zdecydowanie tak* i *raczej tak* to 83,4%.

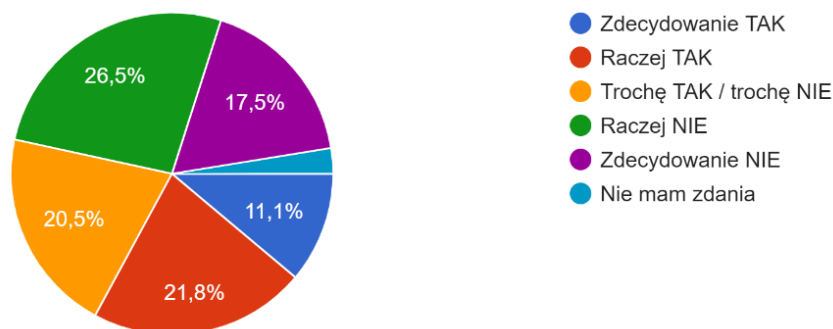

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się” (N=234) - mieszkańcy

2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

234 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Na pytanie w jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”? Mieszkańcy obszaru LGD Dobra Widawa mają podzielone zdanie, prawdopodobnie wynika to z tego, że obszar LGD jest zróżnicowany pod względem zamożności Gmin partnerskich co za tym idzie, warunki do życia są zróżnicowane. Jednak nasi Wnioskodawcy/Beneficjenci wykazują zdecydowanie zadowolenie i poprawę warunków bytowych w ostatnich latach.

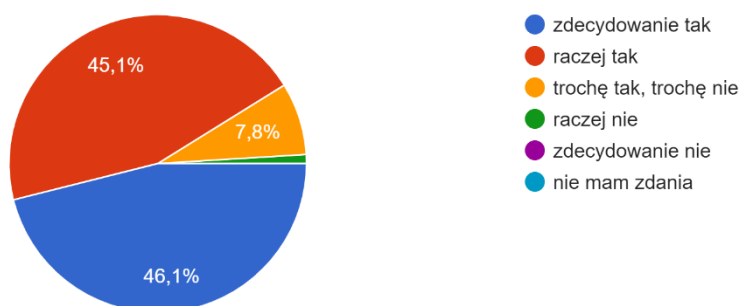

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 4. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku (od 2014 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”? (N=102)
- beneficjenci/wnioskodawcy

2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2014 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

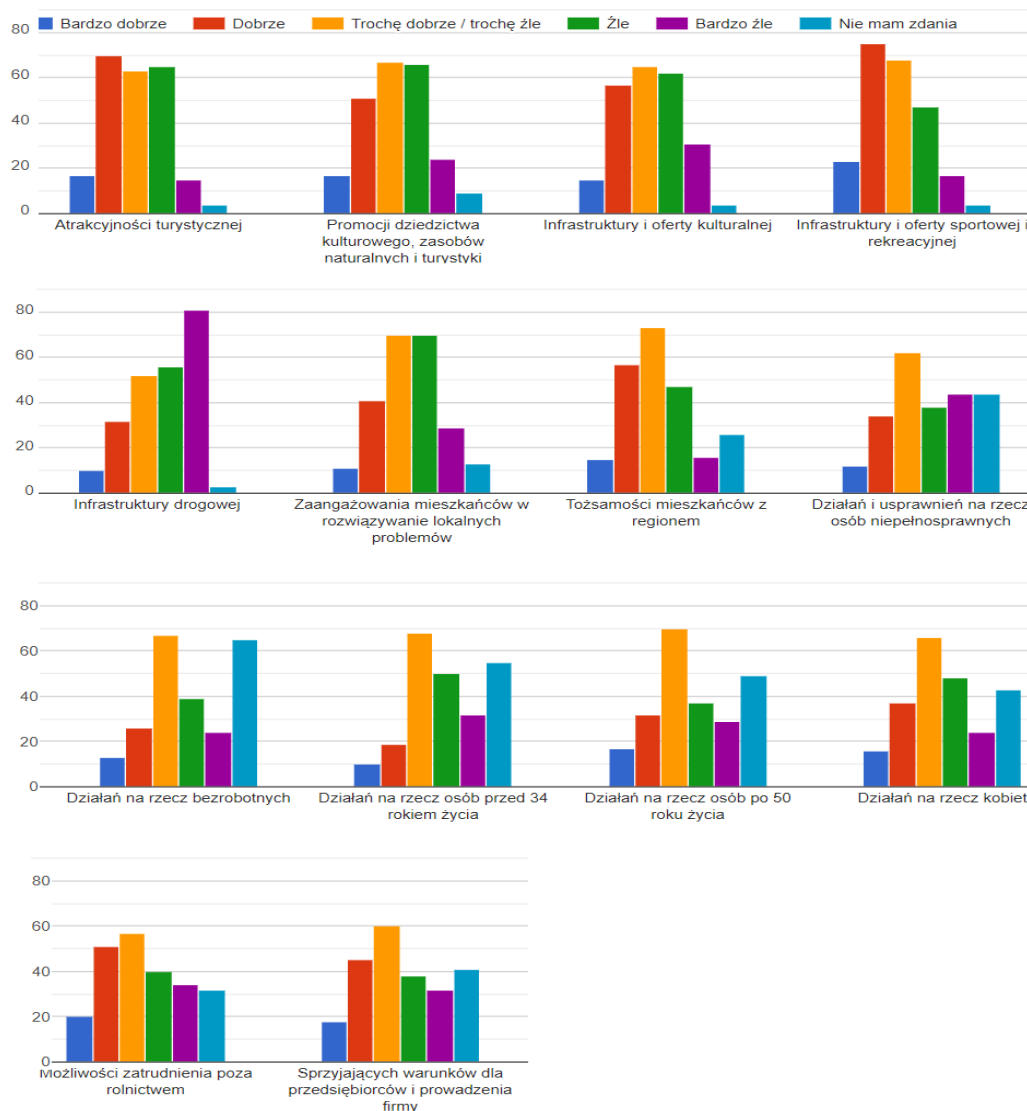
Ankietowani w zdecydowanej większości dostrzegają poprawę warunków do życia w ich gminach, jaka nastąpiła od 2014 roku - 46,1% badanych jest zdania, że poprawę warunków widać zdecydowanie, 45,1% raczej zgadza się z tym stwierdzeniem. Reasumując, rozwój gmin pod względem poprawy warunków do życia w ostatnich latach jest zauważany przez 91,2% badanych, natomiast częściową poprawę dostrzega 7,8% badanych (odpowiedź *trochę tak, trochę nie*). Zaledwie 1% raczej poprawy warunków do życia nie dostrzega.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 5. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem: (N=234) – mieszkańcy

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Źródło: opracowanie własne

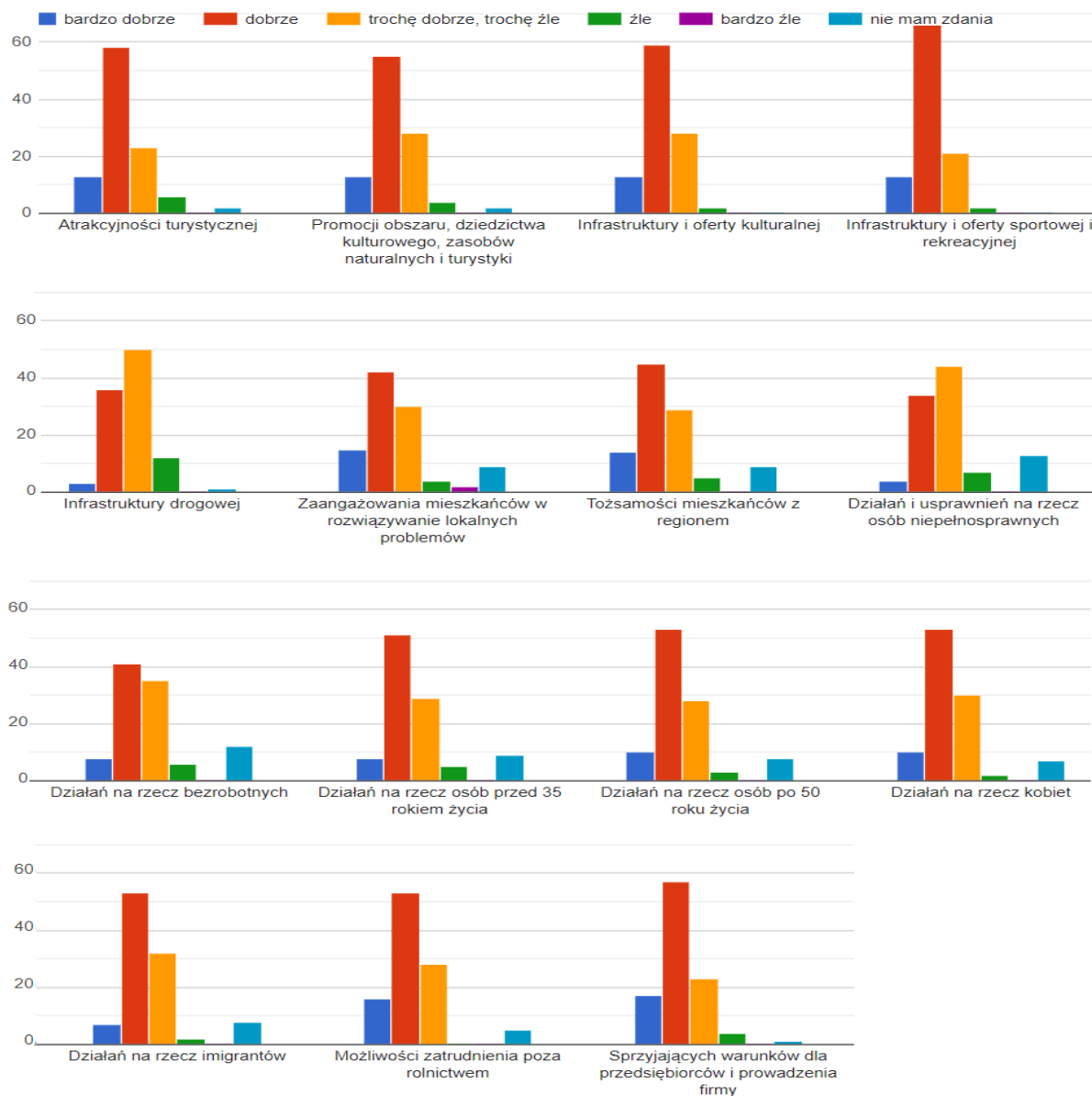
Mieszkańcy oraz beneficjenci/wnioskodawcy ocenili gminę pod względem różnych aspektów i działań. Mieszkańcy najlepiej ocenili infrastrukturę i oferty sportowe oraz rekreacyjne oraz atrakcyjność turystyczną obszaru natomiast najgorzej infrastrukturę drogową.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 6. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem: (N=102) – beneficjenci/wnioskodawcy

3. Jak ocenia Pan/i obecnie swoją gminę w następujących obszarach:

Źródło: opracowanie własne

Ankietowani odnieśli się do szeregu kwestii dotyczących gmin, w których żyją. Z wykresu wynika, że ogólna ocena gmin tworzących LGD jest dobra. Obszarem, który zdecydowanie dobrze ocenia największa liczba respondentów jest *infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna* – dobrze w tej mierze oceniło ten obszar 66 ankietowanych, a 13 bardzo dobrze. Równie pozytywnie respondenci wypowiedzieli się na temat *infrastruktury i oferty*

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie *kulturalnej w gminach* – dobrze ten obszar postrzega 59 respondentów, a zdecydowanie dobrze 13. Kolejnymi wysoko ocenianymi obszarami są *atrakcyjność turystyczna obszaru* (zdecydowanie dobra ocena: 13 odpowiedzi, dobra ocena: 58 odpowiedzi) oraz *promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki* (zdecydowanie dobra ocena: 13 odpowiedzi, dobra ocena: 55 odpowiedzi). Ogólne dobre postrzeganie tych obszarów jest dla LGD ważne, z uwagi na to, że na tej tematyce skupione było wiele przeprowadzonych naborów – 3 nabory w zakresie rozwoju ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej, których beneficjentami były JST, 4 projekty grantowe w ramach przedsięwzięć VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość (2 nabory), III Rekreacja „Dobrej Widawy”, VII. Zabytki „Dobrej Widawy”, a także nabory w zakresie przedsiębiorczości, których celem było powstanie lub rozwój już istniejących firm działających w obszarze turystyki i rekreacji (aż 7 naborów w zakresie przedsięwzięcia I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku” oraz 2 nabory z przedsięwzięcia II Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze *Dobrej Widawy*”, w których wszystkie wybrane do dofinansowania wnioski w ramach podejmowania oraz rozwijania działalności gospodarczej dotyczyły świadczenia usług dla ludności w zakresie turystyki i rekreacji).

Około połowa respondentów (51-53 odpowiedzi) dobrze postrzega *działania na rzecz osób przed 35 rokiem życia, osób po 50 roku życia, kobiet* (odpowiedzi bardzo dobrze udzieliło od 8 do 10 ankietowanych). *Wsparcie dla osób bezrobotnych* bardzo dobrze ocenia 8 ankietowanych, a dobrze 41, poniżej średniej ocenione zostały *działania i usprawnienia na rzecz osób niepełnosprawnych* – bardzo dobrze: 4, dobrze: 34, średnio (czyli trochę dobrze, trochę źle): 44. Wskazane podmioty stanowią zdiagnozowane grupy defaworyzowane na obszarze LGD. Dobre postrzeganie działań na ich rzecz przez połowę respondentów świadczy o celowości wspierania tychże grup w ramach LSR, ale także wskazuje na konieczność kontynuowania działań na ich rzecz. Z powyższej analizy wynika także potrzeba dalszego angażowania społeczeństwa w rozwiązywanie lokalnych problemów.

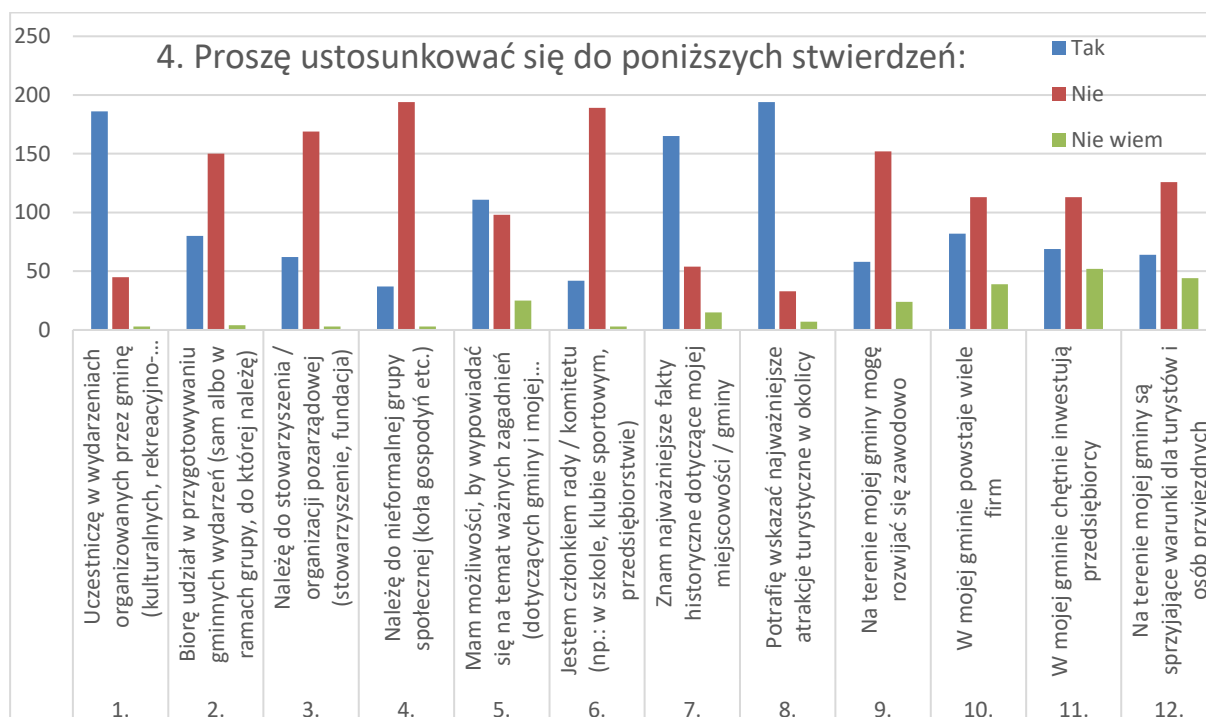
Gminy LGD są także generalnie dobrze postrzegane w kontekście *warunków sprzyjających przedsiębiorcom i prowadzeniu firm* (dobrze: 57 odpowiedzi, bardzo dobrze: 17), a *możliwość zatrudnienia poza rolnictwem* dobrze postrzega 53, a bardzo dobrze 16 ankietowanych.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Najslabiej ocenianym obszarem jest *infrastruktura drogowa*, którą źle ocenia 12 respondentów, średnio – 50, natomiast dobrze: 36 i bardzo dobrze: tylko 3. Jest to jednak obszar, na który LGD w omawianym okresie programowania nie miała żadnego wpływu, gdyż był to obszar poza możliwością wsparcia ze strony LGD.

Wykres nr 7. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń: (N=234) – mieszkańcy

Źródło: opracowanie własne

Analizując wykres nr 7 wynika z niego, iż mieszkańcy są związani ze swoją małą ojczyzną i znają jej historię, potrafią wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne regionu. Co ciekawe duża część osób bierze udział w wydarzeniach kulturalnych oraz sportowych organizowanych przez gminy. Pozytywnie zaskakuje fakt, iż połowa ankietowanych wysoko oceniła swoją możliwość wypowiadania się na temat ważnych zagadnień dotyczących gminy.

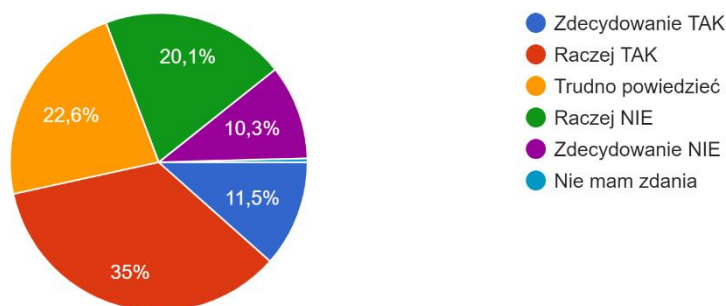

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 8. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w swojej gminie? (N=234) – mieszkańcy

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w swojej gminie?

234 odpowiedzi

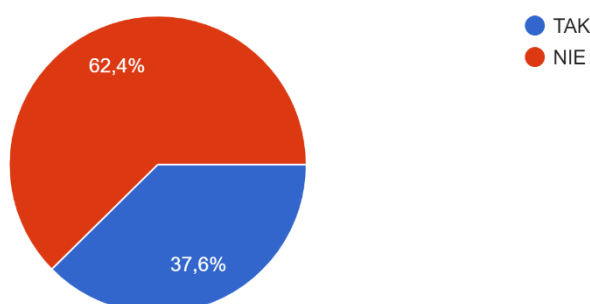
Źródło: opracowanie własne

Na pytanie czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w swojej gminie zdecydowanie tak odpowiedziało 11,5% mieszkańców, raczej tak aż 35%, natomiast 20,1% raczej nie jest zadowolona i 10,3% zdecydowanie nie jest zadowolonych z warunków życia. 11,5% nie ma zdania na ten temat.

Wykres nr 9. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania? (N=234) – mieszkańcy

5.1. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

234 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

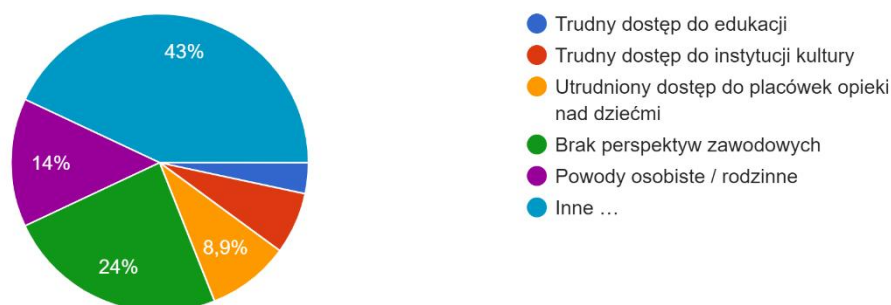
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Na pytanie o to czy ankietowany zmieniłby miejsce zamieszkania zdecydowana większość tj. 62,4 % nie chce zmienić swojego miejsca zamieszkania, 37,6% osób które myślą o zmianie miejsca zamieszkania.

Wykres nr 10. Jakie są powody ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania? (N=234) mieszkańcy

5.2. Jakie są powody ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania:

179 odpowiedzi

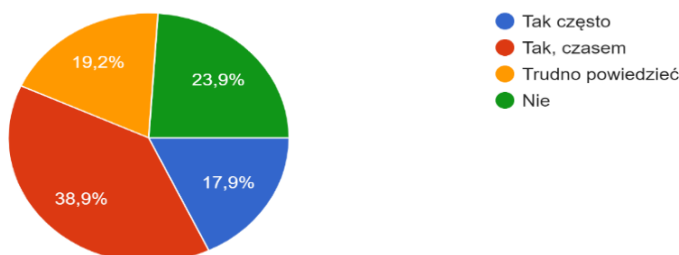
Źródło: opracowanie własne

Osoby które myślą o zmianie miejsca zamieszkania jako główny powód w 24% to brak perspektyw zawodowych oraz w 14% powody osobiste/ rodzinne. Jednak w zdecydowanej większości, bo aż w 43% nie jest znany powód zmiany zamieszkania.

Wykres nr 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku? (N=234) – mieszkańcy

6. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

234 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

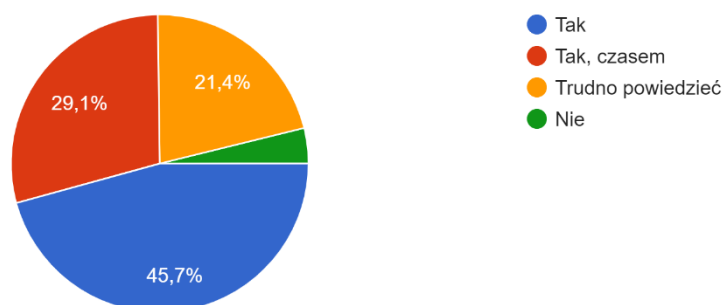
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Z przeprowadzonych ankiet wynika, iż większa liczba badanych osób korzystała z infrastruktury /obiektów finansowanych ze środków unijnych, odpowiedzi przedstawia wykres nr 12.

Wykres nr 12. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców? (N=234) – mieszkańcy

7. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców?

234 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Na pytanie czy projekty z infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców, aż 45,7 % badanych stwierdziło że tak, 29,1% odpowiedziało na pytanie czasami tak, natomiast 21,4% nie ma zdania na ten temat.

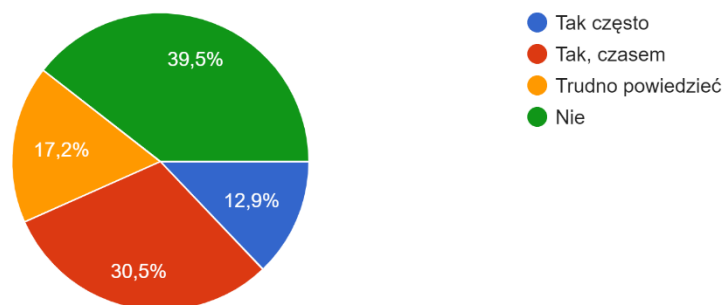
Wykres nr 13. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku? (N=233) – mieszkańcy

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

233 odpowiedzi

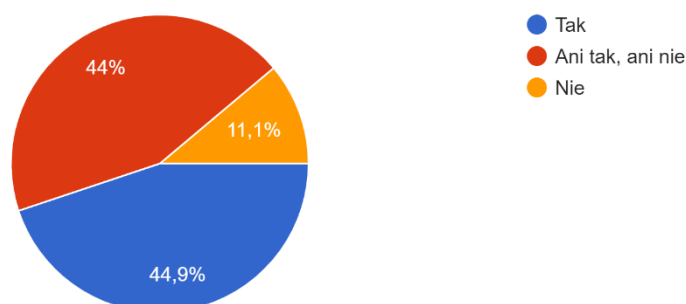
Źródło: opracowanie własne

Poproszono również o wskazanie czy mieszkańcy brali osobiście udział w szkoleniach, spotkaniach, festynach itp. finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku, co ciekawe 17,2% badanych nie wie czy brało udział w takich wydarzeniach. Jest to zaskakująca odpowiedź, gdyż beneficjenci środków unijnych są zobowiązani do informowania o otrzymanej pomocy. Aż 43,4% badanych brało w ostatnim roku udział w wydarzeniach finansowanych z funduszy UE, natomiast 39,5% nie brało udziału w takich wydarzeniach.

Wykres nr 14. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców? (N=234) – mieszkańcy

9. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców?

234 odpowiedzi

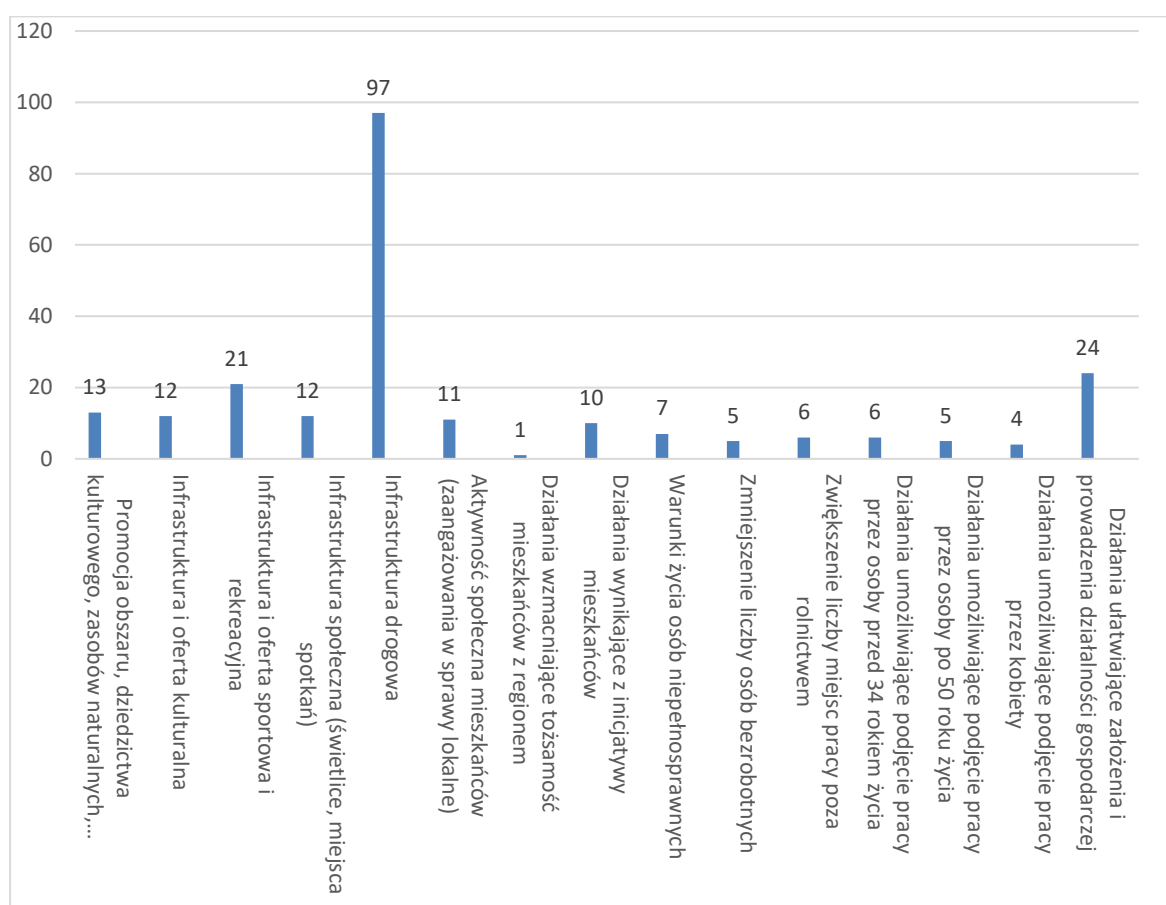
Źródło: opracowanie własne

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Na pytanie czy pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców 44,9% odpowiedziało twierdząc na te pytanie, 44% twierdzi że ani tak, ani nie. 11% jest zdania że projekty nie cieszyły się zainteresowaniem.

Wykres nr 15. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (N=234) – mieszkańcy

Źródło: opracowanie własne

Wykres przedstawia odpowiedź na pytanie na jakie obszary badani mając możliwość podzielenia środków unijnych przeznaczyliby je?

Interesujące jest to, iż środki zostałyby przeznaczone na obszary, które zostały dobrze ocenione czyli infrastrukturę, ofertę sportową i rekreacyjną, infrastrukturę i ofertę kulturalną

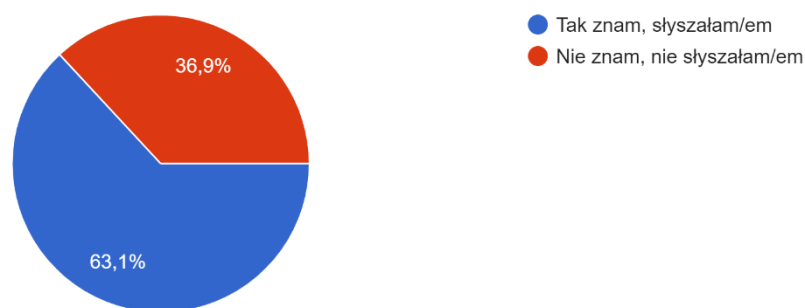

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie oraz infrastrukturę drogową. Natomiast niższy odsetek badanych wsparłby działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem.

Wykres nr 16. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Dobra Widawa? (N=233) – mieszkańcy

11. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Dobra Widawa

233 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość ankietowanych, bo aż 63,1% osób zna LGD, 36,9% nie słyszało o LGD.

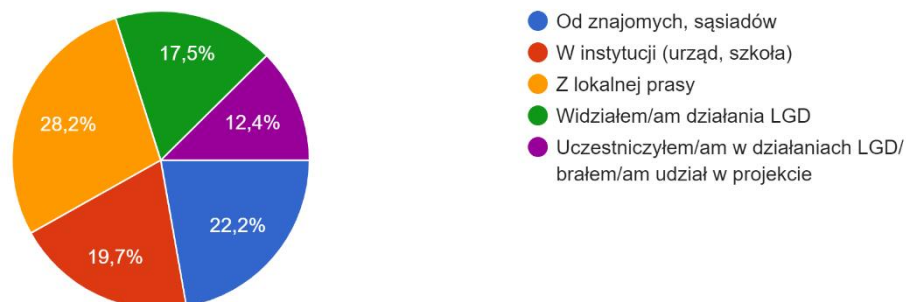
Wykres nr 17. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania? (N=234) – mieszkańcy

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

11.1 W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

234 odpowiedzi

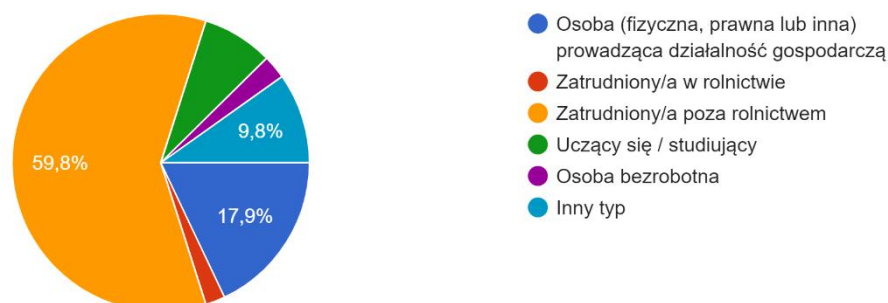
Źródło: opracowanie własne

28,2% badanych o istnieniu LGD dowiedziało się z lokalnej prasy, 22,2% dowiedziało się tzw. pocztą pantoflową czyli od znajomych, sąsiadów, 19,7% dowiedziało się o LGD z instytucji (urzędu czy szkoły), natomiast duży procent badanych tj. 17,5% o LGD dowiedziało się z bezpośrednich działań LGD.

Wykres nr 18. Status na rynku pracy: (N=234) – mieszkańcy

Status na rynku pracy:

234 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

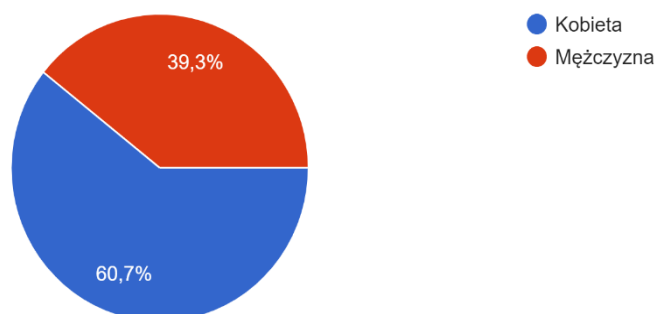
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Najwyższy procent badanych, tj. 59,8%, to osoby zatrudnione poza rolnictwem, 17,9 % to osoby (fizyczne, prawne lub inne) prowadzące działalność gospodarczą a 9,8% mają nieznany status na rynku pracy.

Wykres nr 19. Płeć: (N=234) – mieszkańcy

Płeć:

234 odpowiedzi

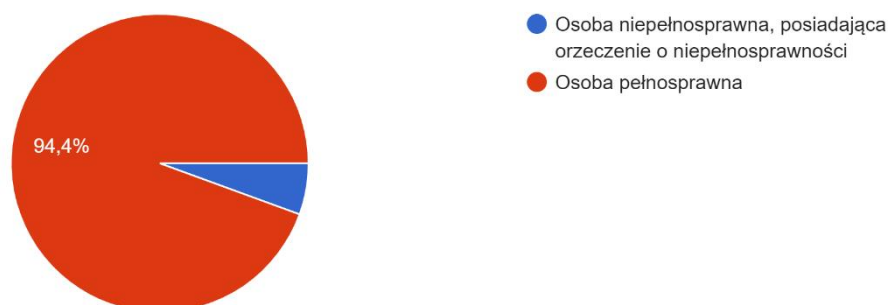
Źródło: opracowanie własne

Większość spośród ankietowanych stanowią kobiety (60,7%), pozostała część to mężczyźni (39,3%).

Wykres nr 20. Niepełnosprawność: (N=234) – mieszkańcy

Niepełnosprawność:

234 odpowiedzi

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

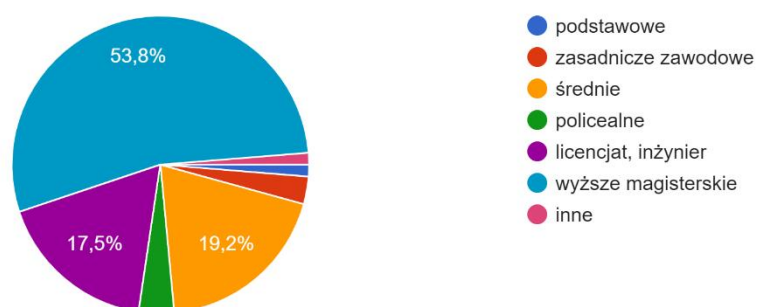
Źródło: opracowanie własne

Wśród ankietowanych 5,6% stanowiły osoby niepełnosprawne, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Jest to potwierdzenie, że osoby niepełnosprawne z obszaru LGD są zainteresowane rozwojem swojej gminy i chcą mieć w nim swój udział.

Wykres nr 21. Wykształcenie: (N=234) – mieszkańcy

Wykształcenie:

234 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Osoby po studiach magisterskich stanowiły 53,8% badanych, 19,2% to osoby ze średnim wykształceniem, 17,5% osoby z licencjatem bądź inżynierem.

Wykres nr 22. Wielkość gospodarstwa rolnego: (N=234) – mieszkańcy

Wielkość gospodarstwa rolnego:

234 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

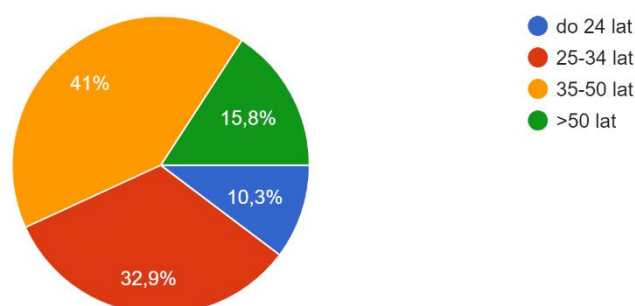
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Zdecydowanie większość badanych, bo 90,6% nie posiada gospodarstwa rolnego, 4,7% to rolnicy, którzy mają gospodarstwo do 5ha, 2,6% badanych stanowią rolnicy, których gospodarstwo rolne stanowi od 5-10 ha. Potwierdza to, że obszar LGD Dobra Widawa w większości gmin traci swój typowo rolny charakter i w większości mieszkańcami gmin są osoby niebędące rolnikami.

Wykres nr 23. Wiek (przedział): (N=234) – mieszkańcy

Wiek (przedział)

234 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

W badaniu wzięli udział mieszkańcy Partnerstwa, z czego najwięcej osób, bo 41% to osoby w przedziale 35-50 lat, w następnej kolejności osoby w przedziale od 25-34 lat (32,9%), powyżej 50 lat (15,8%) oraz osoby do 24 lat (10,3%). Osoby w przedziale 35-50 lat to osoby najbardziej zaangażowane, natomiast niski odsetek ludzi młodych do 24 roku życia, potwierdza konieczność ich dalszego angażowania w szeroki rozwój obszaru LGD.

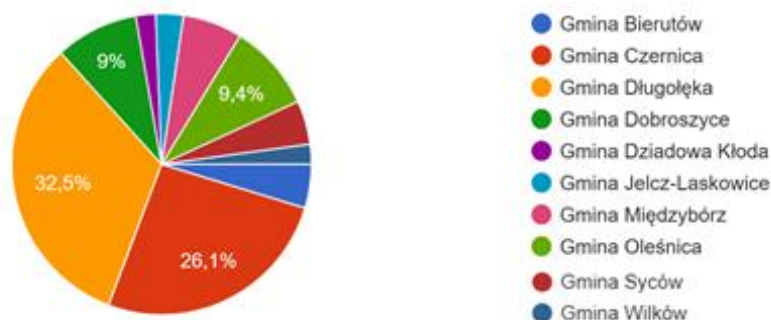

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 24. Miejsce zamieszkania: (N=234) – mieszkańcy

Miejsce zamieszkania:

234 odpowiedzi

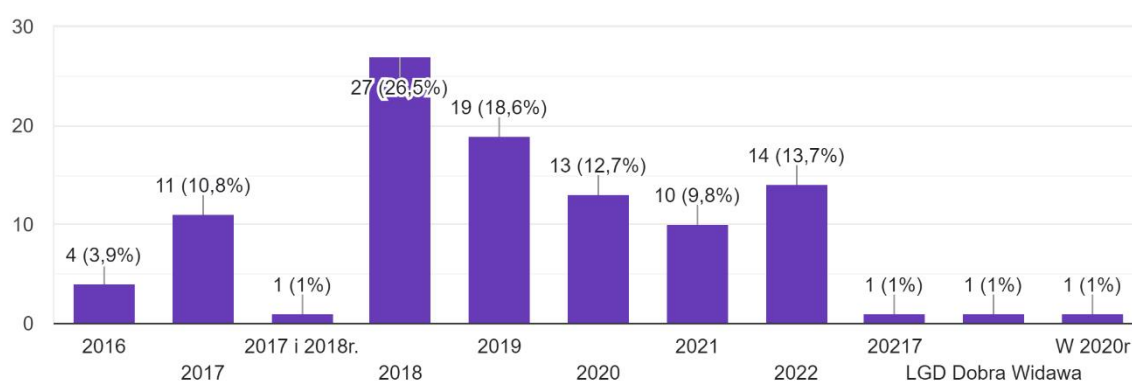
Źródło: opracowanie własne

W ankiecie najchętniej brały udział osoby zamieszkujące gminy: 32,5% Długołęka, 26,1% Czernica, 9,4% Oleśnica oraz 9% Dobroszyce. Najmniej osób na odpowiedziało z gminy: Wilków 2,1% i Dziadowa Kłoda 2,1%.

Wykres nr 25. W którym roku składał/a Pan/i wniosek aplikacyjny do LGD? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy

4. W którym roku składał/a Pan/i wniosek aplikacyjny do LGD?

102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Na 102 ankiety 29 zostało wypełnionych przez wnioskodawców, którzy złożyli do LGD wnioski w ramach naborów przeprowadzanych w roku 2018 (w roku tym przeprowadzono

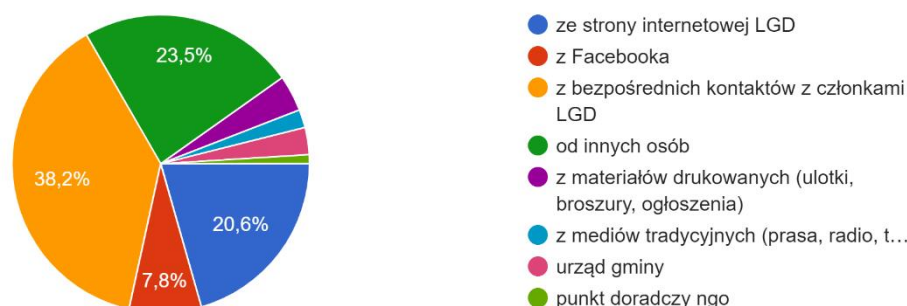
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

największą liczbę naborów (6): dwa nabory w zakresie podejmowania działalności gospodarczej, jeden nabór w zakresie rozwijania działalności gospodarczej, jeden nabór w zakresie rozwoju ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej oraz dwa nabory na operacje grantowe). Kolejne lata: 2019 – 19 respondentów (3 nabory: podejmowanie działalności gospodarczej, rozwijanie działalności gospodarczej oraz projekt grantowy), 2016 i 2017 – 16 respondentów (4 nabory na przełomie tych lat: podejmowanie działalności gospodarczej, rozwijanie działalności gospodarczej, rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej oraz operacja grantowa), 2020 – 14 respondentów (3 nabory: dwa w ramach podejmowania działalności gospodarczej oraz jeden z rozwijania działalności gospodarczej), 2022 – 14 respondentów (3 nabory: podejmowanie działalności gospodarczej, rozwijanie działalności gospodarczej, rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej), 2021 – 10 respondentów (jeden projekt grantowy).

Wykres nr 26. Skąd dowiedział/a się Pan/i o naborze wniosków w LGD (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy

5. Skąd dowiedział/a się Pan/i o naborze wniosków w LGD

102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowanie największa liczba ankietowanych wiedzę na temat przeprowadzanych przez LGD naborów wniosków zaczerpnęła z bezpośrednich kontaktów z członkami LGD, w rozumieniu doradztwa udzielanego przez LGD w biurze oraz w punktach doradczych, na spotkaniach i szkoleniach przygotowujących do naborów, które prowadzono na terenie

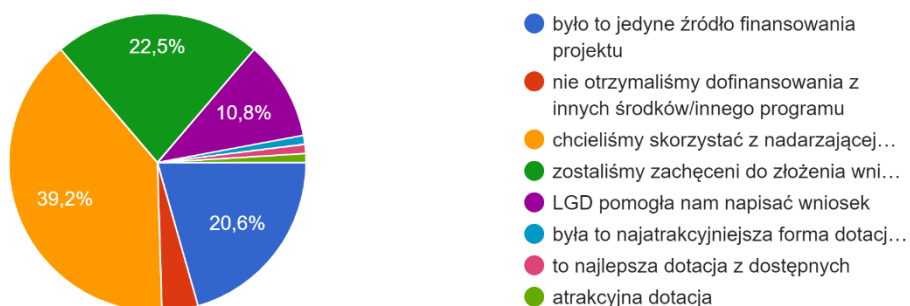

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie gmin, by dotrzeć do jak największej liczby zainteresowanych. Drugim pod względem popularności źródłem wiedzy okazał się Internet, czyli informacje udostępniane na stronie LGD oraz Facebooku. W następnej kolejności wnioskodawcy dowiadywali się o naborach od innych osób. W dużo mniejszym stopniu informacje czerpano z materiałów drukowanych oraz mediów, a także w urzędach gmin czy punkcie doradczym NGO (przypuszczalnie chodzi o mobilny punkt doradczy prowadzony cyklicznie w gminach, który działa przy Urzędzie Marszałkowskim).

Wykres nr 27. Dlaczego zdecydował/a się Pan/i na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? (N=102) –beneficjenci/ wnioskodawcy

6. Dlaczego zdecydował/a się Pan/i na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD?

102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Motywacją do wzięcia udziału w naborze dla blisko 40% ankietowanych było skorzystanie z nadarzającej się okazji otrzymania środków. 22,5% ankietowanych zostało zachęconych do złożenia wniosku przez LGD, przy czym w przypadku blisko 11% zdecydowano się na złożenie wniosku z uwagi na pomoc LGD w jego napisaniu. Oznacza to, że LGD miało pozytywny wpływ na złożenie wniosków przez 1/3 respondentów. 20,6% uznało wsparcie oferowane przez LGD za jedyne źródło finansowania projektu. 4% respondentów złożyło wniosek do LGD po tym, jak nie otrzymało dofinansowania z innych środków, natomiast 3% uznało dotacje oferowane przez LGD za najatrakcyjniejszą formę wsparcia.

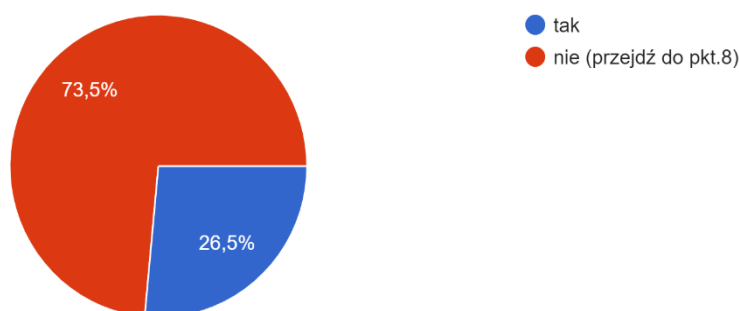

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 28. Czy modyfikował/a Pan/i swoje pierwotne zamierzenia/plany tak aby dopasować je do wymagań związanych z możliwością otrzymania środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich? (N=102) –beneficjenci/ wnioskodawcy

7. Czy modyfikował/a Pan/i swoje pierwotne zamierzenia/plany tak aby dopasować je do wymagań związanych z możliwością otrzymania środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich?

102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość wnioskodawców, bo aż 73,5% nie modyfikowała kształtu swoich projektów (zamierzenia/plany), pod kątem wymagań PROW.

7.1 Na czym te zmiany polegały?

Zakres wprowadzonych zmian polegał na dostosowaniu projektu do wymagań formalnych konkursu (głównie kwestia kwalifikowalności wydatków, ale również wysokości kwoty wsparcia, terminu realizacji operacji), a także wprowadzeniu modyfikacji warunkujących otrzymanie wyższej punktacji, jak zmiana liczby miejsc pracy.

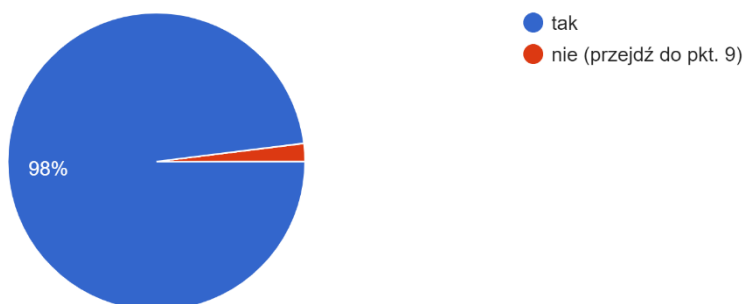

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 29. Czy na etapie składania wniosku korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD? (N=102) –beneficjenci/ wnioskodawcy

8. Czy na etapie składania wniosku korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD?

102 odpowiedzi

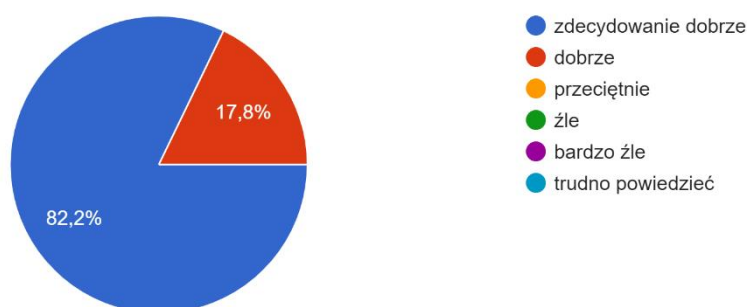

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 30. Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie składania wniosku? (N=102) –beneficjenci/ wnioskodawcy

8.1. Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie składania wniosku?

101 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku skorzystało 98% respondentów, przy czym 82,2% badanych oceniła wsparcie zdecydowanie dobrze, a 17,8% dobrze. Warto w tym miejscu dodać, iż z danych własnych LGD wynika, iż od 2018 r., kiedy w ramach lokalnych kryteriów wyboru zaczęto punktować udział w doradztwie LGD, niemal wszystkie składane od tego czasu wnioski były przed złożeniem konsultowane przez LGD, co znacząco wpłynęło na jakość składanej dokumentacji oraz merytoryczny poziom projektów.

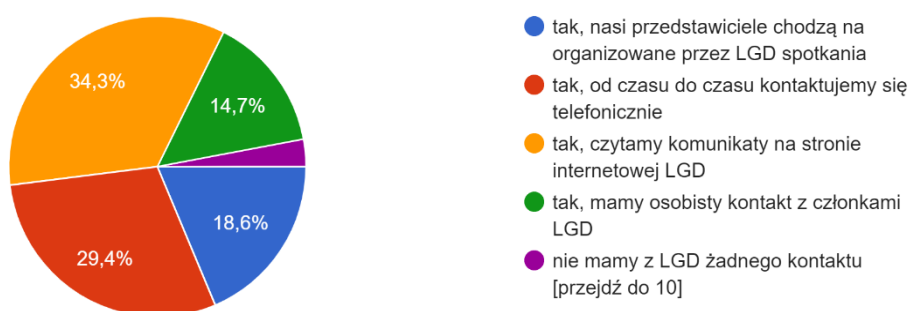
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Prowadzony przez LGD na bieżąco monitoring i ewaluacja doradztwa potwierdza zadowolenie korzystających z niego osób i jego wysoką ocenę jego jakości.

Wykres nr 31. Czy obecnie pozostają Państwo w kontakcie z LGD? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy

9. Czy obecnie pozostają Państwo w kontakcie z LGD?

102 odpowiedzi

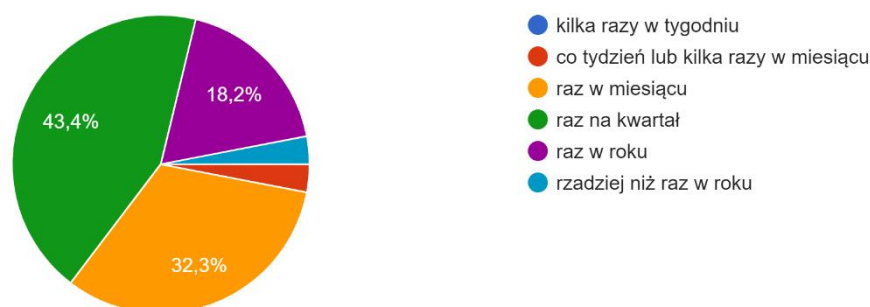
Źródło: opracowanie własne

97,1% ankietowanych potwierdza utrzymywanie kontaktu z LGD, przy czym w największym stopniu kontakt ten polega na zapoznawaniu się z komunikatami na stronie internetowej LGD (34,3%), kontakcie telefonicznym (29,4%), kontakcie osobistym (14,7%).

Wykres nr 32. Jak często komunikuje się Pan/i z LGD? (N=102) –beneficjenci/ wnioskodawcy

9.1. Jak często komunikuje się Pan/i z LGD?

99 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

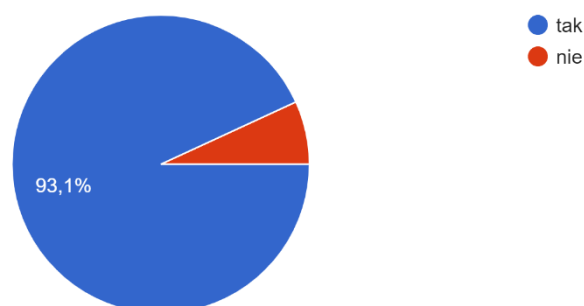

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Deklarowana przez respondentów częstotliwość kontaktu z LGD to w zdecydowanej większości odpowiedzi raz na kwartał (43,4%) lub raz w miesiącu (32,3%). Z doświadczenia LGD wynika, że tak często kontaktują się zwłaszcza wnioskodawcy zainteresowani terminami i warunkami naborów, ale także oczekujący na wyniki naborów, czy też wnioskodawcy wybrani do dofinansowania i oczekujący na podpisanie umowy z Urzędem Marszałkowskim. W grupie tej znajdują się także grantobiorcy, którzy na bieżąco konsultują realizowane projekty. Kontakt raz do roku deklaruje 18,2% respondentów i w tej grupie upatrywać należy zwłaszcza osoby i podmioty realizujące projekty w ramach przedsiębiorczości czy rozwoju infrastruktury w gminach.

Wykres nr 33. Czy zna Pan/i założenia i cele Lokalnej Strategii Rozwoju? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy

10. Czy zna Pan/i założenia i cele Lokalnej Strategii Rozwoju?
102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Znajomość założeń i celów Lokalnej Strategii Rozwoju deklaruje 93,1% ankietowanych, co za pewne związane jest z zapoznaniem się z nimi przez wnioskodawców na etapie przygotowywania wniosków składanych w naborach.

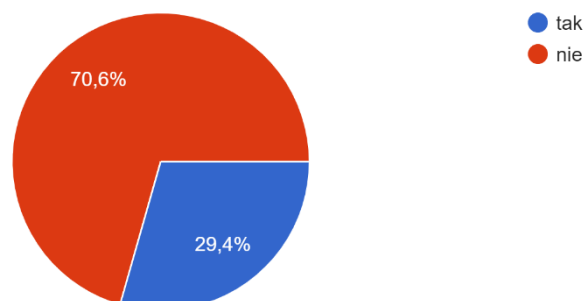
Wykres nr 34. Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

11. Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR?

102 odpowiedzi

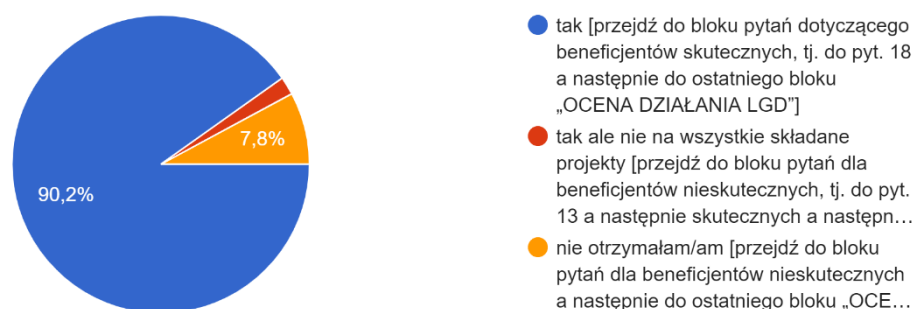
Źródło: opracowanie własne

Udział w tworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju deklaruje tylko 29,4% badanych, co zdaje się potwierdzać przedstawione wyżej stwierdzenie, że wnioskodawcy zapoznają się z LSR dopiero w momencie aplikowania o środki w naborach.

Wykres nr 35. Czy otrzymał/a Pan/i dofinansowanie dla swojego projektu? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy

12. Czy otrzymał/a Pan/i dofinansowanie dla swojego projektu?

102 odpowiedzi

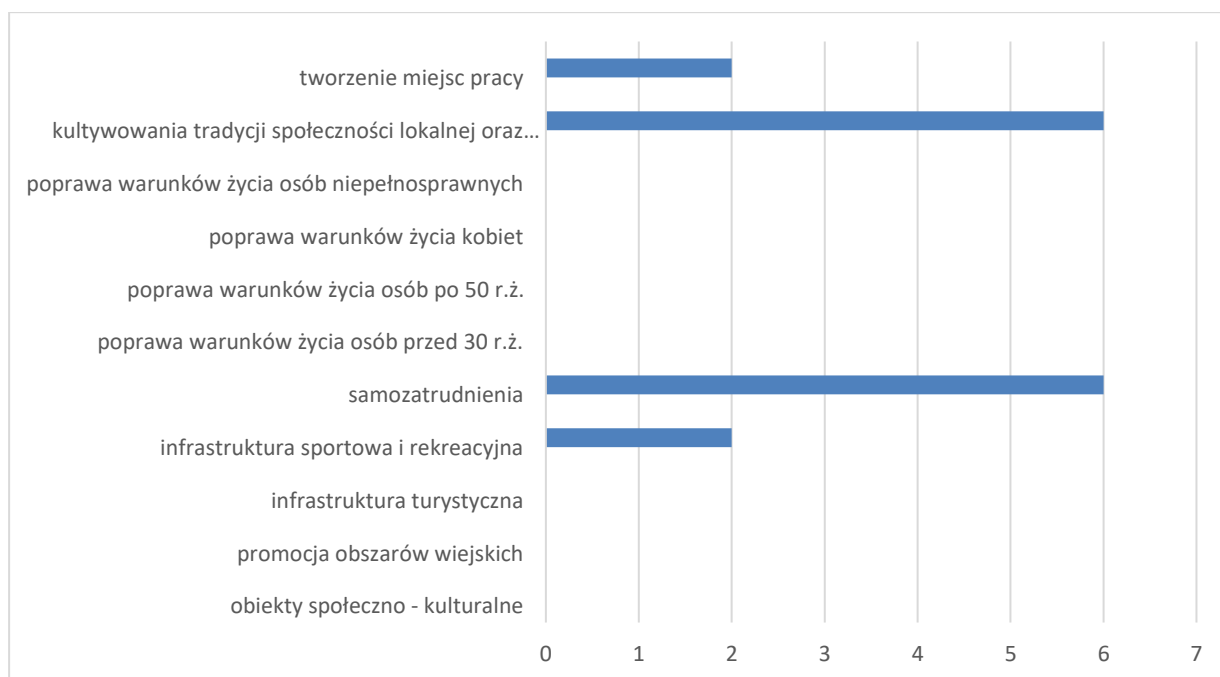
Źródło: opracowanie własne

Struktura respondentów w zdecydowanej większości (90,2%) obejmuje wnioskodawców, którzy skutecznie aplikowali w naborach i otrzymali dofinansowanie

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie na swoje projekty. 7,8% ankietowanych nie otrzymało dofinansowania, a 2% stanowią ci, którzy otrzymali dofinansowanie na część złożonych przez nich projektów.

Wykres nr 36. Na projekty z jakiego zakresu Pana/i organizacja aplikowała nieskutecznie w ramach PROW 2014-2020? (N=102) –beneficjenci/ wnioskodawcy

Źródło: opracowanie własne

Wśród respondentów, którzy nieskutecznie aplikowali o środki są wnioskodawcy w zakresie podejmowania działalności gospodarczej (40%), projektu grantowego w zakresie kultywowania tradycji społeczności lokalnej (40%), rozwijania działalności gospodarczej (13,3%) oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Taki rozkład tematyki pokrywa się z ilością składanych wniosków w ramach danych zakresów. Dla przykładu na 185 wniosków złożonych w naborach w zakresie podejmowania działalności gospodarczej, tylko 79 wniosków znalazło się na liście operacji wybranych do dofinansowania mieszczących się w puli dostępnych w naborze środków, co znaczy, że 58% złożonych wniosków nie zostało wybranych.

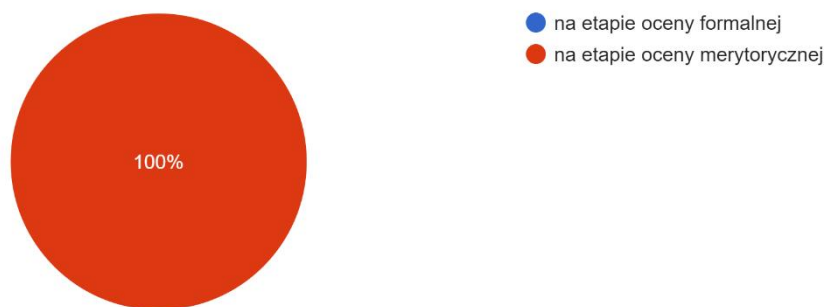

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 37. Na jakim etapie Pana/i wniosek został odrzucony? (N=102) –beneficjenci/wnioskodawcy

14. Na jakim etapie Pana/i wniosek został odrzucony?

9 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z odpowiedziami respondentów wszystkie wnioski, które nie zostały wybrane do dofinansowania pozytywnie przeszły ocenę merytoryczną i zostały odrzucone dopiero na etapie oceny formalnej, co świadczy o ich dobrym przygotowaniu pod względem zgodności z zasadami PROW i warunkami naboru, a decyzja o braku dofinansowania zależała od oceny w ramach lokalnych kryteriów wyboru.

15. Jaki był powód niskiej oceny/ odrzucenia wniosku?

Na to pytanie odpowiedziało 8 wnioskodawców, którzy aplikowali nieskutecznie. Jako powód niskiej oceny/odrzućenia wniosku podano następujące powody: 3 wnioskodawców wskazało zbyt małą ilość zdobytych punktów, pozostałych 5 wnioskodawców wskazało, że nie zmieścili się w limicie środków naboru.

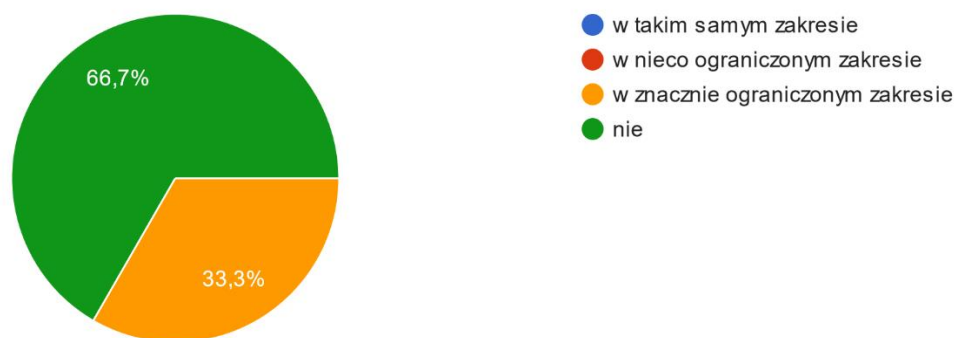

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 38. Czy mimo to, projekt został zrealizowany? (N=9) – beneficjenci/wnioskodawcy

16. Czy mimo to, projekt został zrealizowany:

9 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

66,7% ankietowanych odpowiedziało, że projekt nie został zrealizowany. 33,3% badanych zrealizowało swój projekt, ale w znacznie ograniczonym zakresie.

Odpowiedzi potwierdzają, że LGD ma realny wpływ na rozwój przedsiębiorczości na swoim obszarze. Bez udzielonego wsparcia w LGD, większość wnioskodawców nie zrealizowała swojego projektu, a ci którym się udało, zrobili to kosztem znacznego ograniczenia zakresu projektu.

17. Jeśli projekt został zrealizowany, to z jakich środków?

Ankietowani, aby zrealizować swój projekt, musieli skorzystać ze środków własnych w tym swoich oszczędności oraz pożyczki bankowej. 2 projekty zostały zrealizowane w ramach środków własnych wnioskodawców, jeden projekt - dzięki pożyczce bankowej i oszczędnościom.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

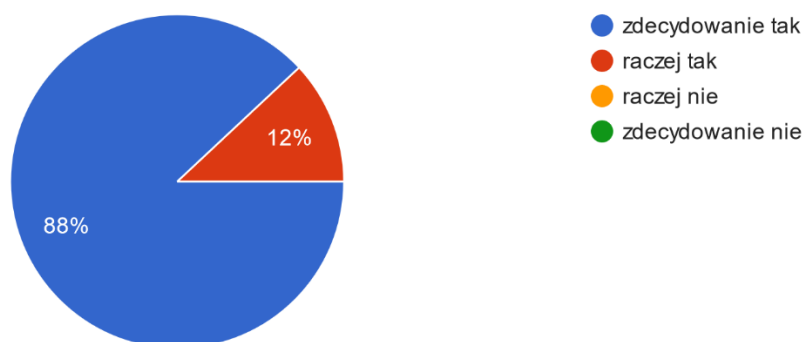
BLOK PYTAŃ DO BENEFICJENTÓW KTÓRZY APLIKOWALI SKUTECZNIE

Jeżeli chodzi o badanych, którzy otrzymali dofinansowanie, zostali oni zapytani czy współpraca z LGD miała wpływ na skuteczne aplikowanie w ramach PROW. 88% badanych odpowiedziało, że zdecydowanie tak, natomiast 12%, że raczej tak. Jest to bardzo wysoki poziom, potwierdzający skuteczność udzielanego doradztwa przez pracowników LGD Dobra Widawa.

Wykres nr 39. Proszę powiedzieć, czy współpraca z LGD miała wpływ na skuteczne aplikowanie w ramach PROW? (N=92) – beneficjenci/wnioskodawcy

18. Proszę powiedzieć, czy współpraca z LGD miała wpływ na skuteczne aplikowanie w ramach PROW?

92 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

92,5 % ankietowanych korzystało ze wsparcia LGD przy realizacji i rozliczaniu projektu, natomiast 7,5 % nie korzystało ze wsparcia LGD.

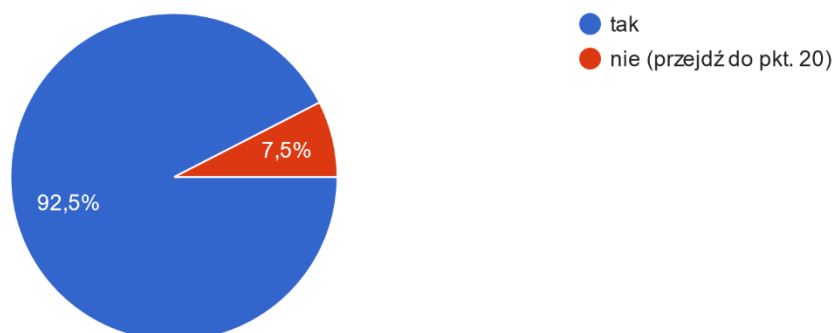

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 40. Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD? (N=93) - beneficjenci/wnioskodawcy

19. Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD?

93 odpowiedzi

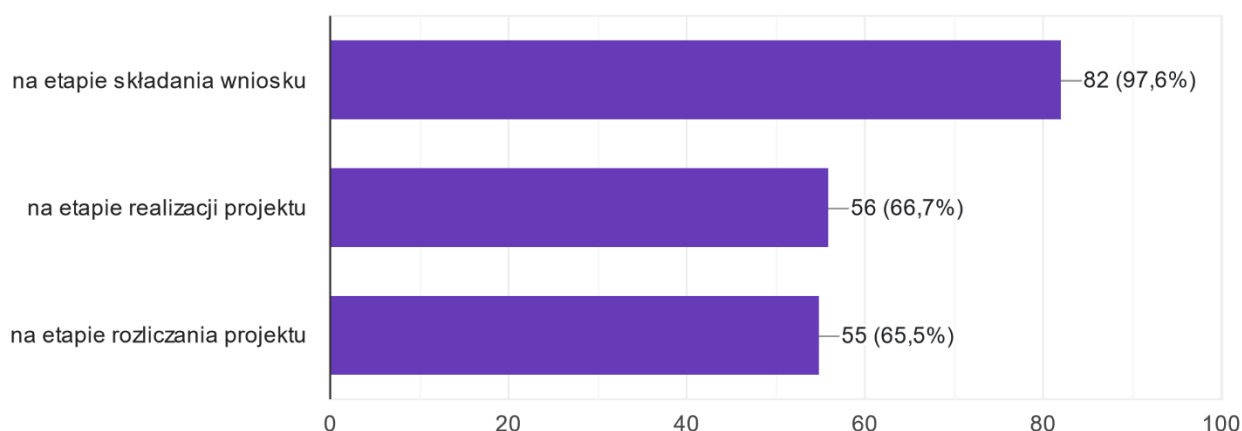
Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 41. Na jakim etapie. (N=84) - beneficjenci/wnioskodawcy

Najwięcej osób korzystało ze wsparcia na etapie składania wniosku 97,6 % oraz na podobnym poziomie na etapie realizacji projektu - 66,7 % oraz rozliczania projektu - 65,5 %. Jest to potwierdzenie, że wnioskodawcy chętnie korzystają ze wsparcia udzielanego przez pracowników biura LGD na każdym etapie realizacji projektów przez wnioskodawców.

19.1. Na jakim etapie?

84 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

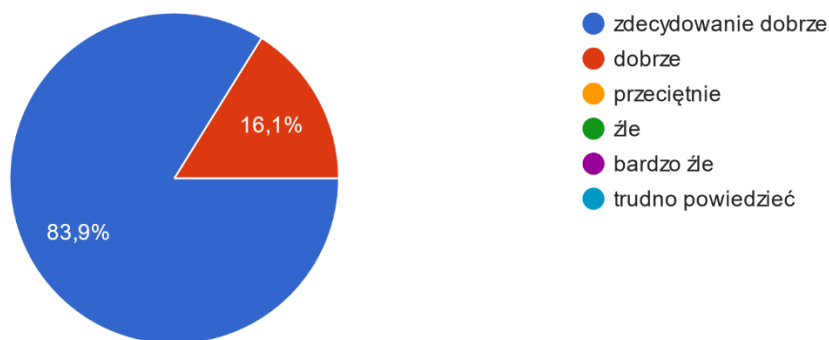
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Beneficjenci zostali zapytani jak oceniają wsparcie udzielone przez LGD na etapie realizacji bądź rozliczania projektu; zdecydowanie dobrze oceniło aż 83,9 % ankietowanych, dobrze 16,1 % ankietowanych. Nie było ocen negatywnych.

Wykres nr 42. Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie realizacji bądź rozliczania projektu? (N=87) - beneficjenci/wnioskodawcy

19.2. Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie realizacji bądź rozliczania projektu?

87 odpowiedzi

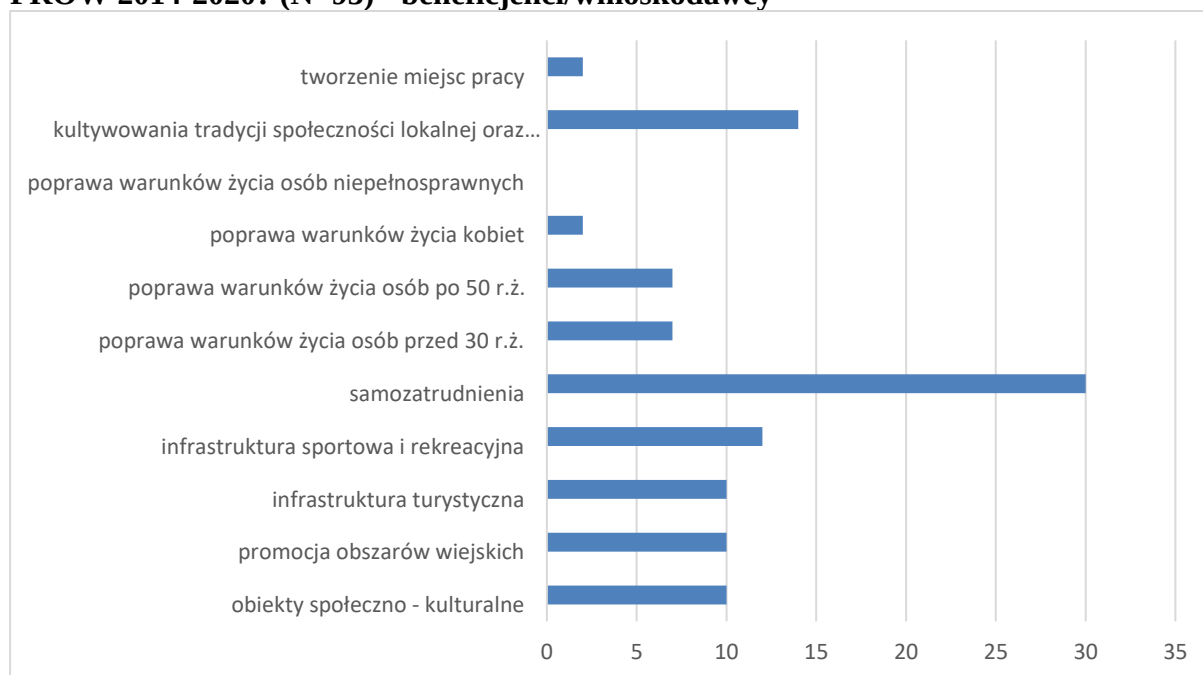
Źródło: opracowanie własne

Respondenci zostali również poproszeni o wymienienie, jakie projekty realizowali w ramach PROW 2014-2020. Obrazuje to wykres nr 20. Najwięcej wskazało na samozatrudnienie (32,3%), tworzenie miejsc pracy (25,8%) oraz kultywowanie tradycji społeczności lokalnej oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej (15,1%).

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 43. Z jakiego zakresu Pana/i organizacja realizowała projekty w ramach PROW 2014-2020? (N=93) - beneficjenci/wnioskodawcy

Źródło: opracowanie własne

Głównymi odbiorcami realizowanych projektów jak wynika z wykresu nr 21 są wskazani na pierwszym miejscu mieszkańcy obszaru LGD oraz w drugiej kolejności turyści. Może to wynikać z tego, iż LGD ogłaszało szereg naborów, w których mieszkańcy obszaru oraz turyści byli ich głównymi odbiorcami, tj.: nabory na ogólnodostępną infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną (konkursy i granty) jak również projekty grantowe, gdzie głównym celem była aktywizacja mieszkańców (różnych grup docelowych min.: seniorów i młodzieży).

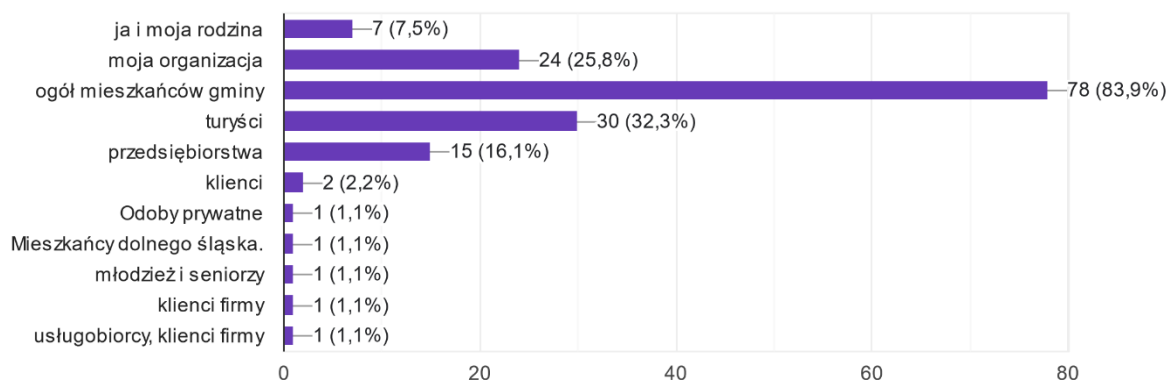

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 44. Jakie grupy są głównymi odbiorcami efektów Pani/a projektu/ projektów? (N=93) - beneficjenci/wnioskodawcy

21. Jakie grupy są głównymi odbiorcami efektów Pani/a projektu/ projektów?

93 odpowiedzi

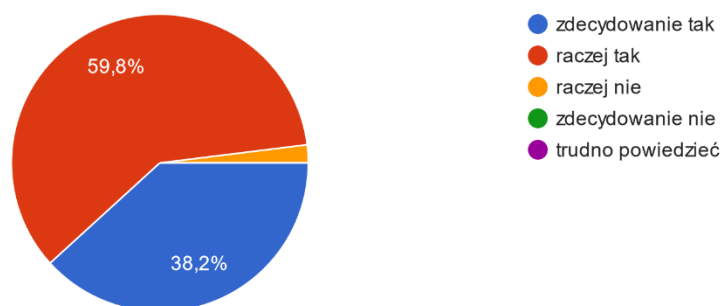

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 45. Wracając do procesu aplikowania: czy procedury wyboru projektów były dla Państwa wystarczająco przejrzyste i przyjazne? (N=102) - beneficjenci/wnioskodawcy

22. Wracając do procesu aplikowania: czy procedury wyboru projektów były dla Państwa wystarczająco przejrzyste i przyjazne?

102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

59,8% ankietowanych wskazało, że procedury wyboru projektów w LGD były raczej przejrzyste i przyjazne a 38,2% ankietowanych odpowiedziało, że były one zdecydowanie przejrzyste i przyjazne. Tylko 2 ankietowanych miało odrębne zdanie i oceniło, że raczej nie były one przejrzyste i przyjazne. Tak wysoki odsetek pozytywnych ocen wskazuje, że LGD Dobra Widawa przygotowała dobry system oceny projektów.

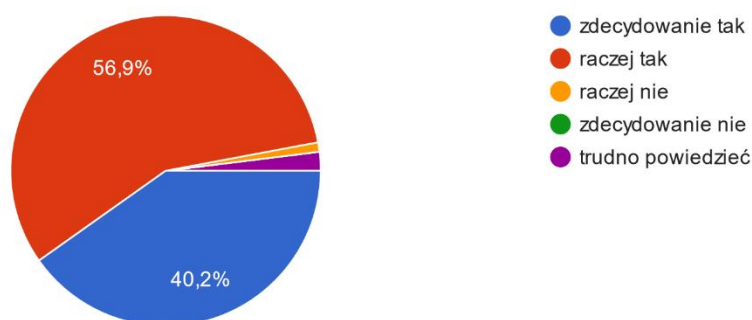

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 46. Czy przyjęte kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów? (N=102)
- beneficjenci/ wnioskodawcy

23. Czy przyjęte kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów?

102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Ankietowani w przeważającej większości odpowiedzieli, że przyjęte kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów: 56,9% raczej tak i 40,2% zdecydowanie tak. Wśród pozostałej grupy: 2% ankietowanych wskazało na odpowiedź: trudno powiedzieć a 1%, że raczej nie.

Wykres nr 47. Czy kryteria były jednoznaczne i obiektywne? (N=102) - beneficjenci/wnioskodawcy

24. Czy kryteria były jednoznaczne i obiektywne?

102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Przeważająca większość ankietowanych określiła kryteria jako jednoznaczne i obiektywne: 50% raczej tak i 48% zdecydowanie tak. Tylko dwie osoby określiły, że raczej nie (1%) i zdecydowanie nie (1%).

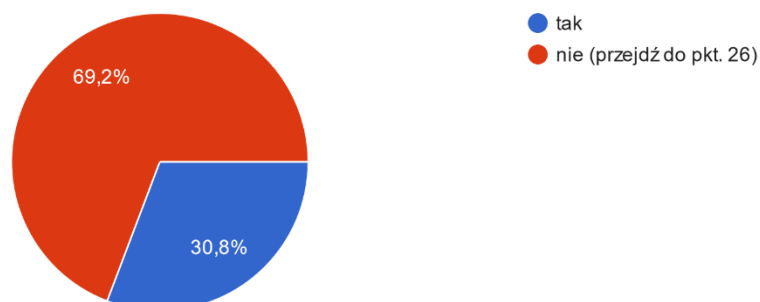
Co należy poprawić w zakresie kryteriów na następne edycje LSR?

Na to pytanie padły 4 odpowiedzi: z czego 3 potwierdzają, że ankietowani nie mają uwag do kryteriów, natomiast jedna odpowiedź, aby poszerzyć listę premiowanych typów działalności.

Wykres nr 48. Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty? (N=91) - beneficjenci/wnioskodawcy

25. Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

91 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

69,2% ankietowanych odpowiedziało, że nie miało problemów wpływających negatywnie na przebieg bądź rezultaty projektu, natomiast 30,8% podkreśliło, iż miało problemy na etapie realizacji projektu. Na główną przyczynę powstania problemów wskazywali pandemię COVID-19, problemy z terminową realizacją harmonogramu, niewystarczającą wiedzę oraz problemy finansowe.

W jakim stopniu zgadza się Pan/i z następującymi stwierdzeniami? Proszę ocenić następujące kwestie:

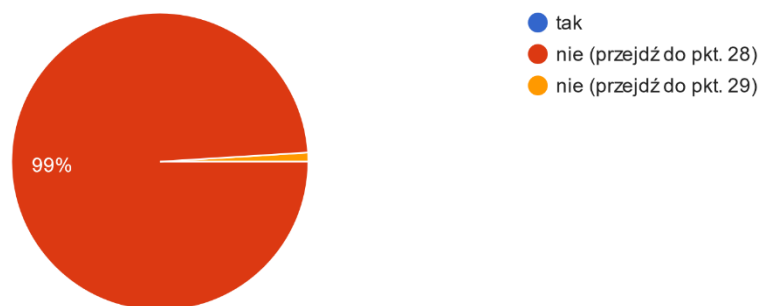

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 49. Czy zauważył/a Pan/i jakieś efekty negatywne dla obszaru działania LGD? (N=102) - beneficjenci/ wnioskodawcy

27. Czy zauważył/a Pan/i jakieś efekty negatywne dla obszaru działania LGD?

102 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Badani wskazali, że nie zauważyli negatywnych efektów działalności Stowarzyszenia.

Ankietowani mieli możliwość wypowiedzenia się na temat przyszłej perspektywy, jakie działania chcieliby finansować ze środków UE. Odpowiedzi jakie padały to głównie: rozwój działalności gospodarczej w tym w sektorze turystycznym, energetyka odnawialne, tworzenie nowych miejsc pracy, ochrona zabytków, termomodernizacja, adaptacja terenów zielonych na miejsca kultury i rekreacji dla mieszkańców obszaru, działania aktywizacyjne, rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej, promocja obszarów wiejskich, wsparcie organizacji pozarządowych, działania na rzecz kultywowania dziedzictwa i tożsamości lokalnej zwłaszcza wśród młodych, integracja międzypokoleniowa, opieka wytnieniowa dla członków rodzin osób starszych czy niepełnosprawnych, gospodarstwa opiekuńcze, wsparcie agroturystyk, wsparcie osób niepełnosprawnych, działania proekologiczne.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

6.1 Ocena wpływu na główny cel LSR

Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Stopień osiągnięcia celów głównych oraz wskaźników jest zadowalający. Wybrane oraz realizowane projekty w znacznym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia zaplanowanych celów.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

6.2 Ocena wpływu na kapitał społeczny

Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?

Realizacja projektów wynikających z LSR wpływa pozytywnie na wzmocnienie kapitału społecznego, aktywizuje mieszkańców i angażuje w sprawy lokalne poprzez realizację dotychczasowych projektów (szczególnie projektów grantowych). Wiele przedsięwzięć korzystnie wpływa na promowanie aktywności wśród społeczności lokalnej, przyczynia się do rozwoju społeczno-ekonomicznego, a przede wszystkim przyczynia się do budowania lokalnego potencjału w zakresie dziedzictwa i tożsamości kulturowej obszaru Partnerstwa Dobra Widawa. Realizowane w ramach LSR inwestycje przyczyniają się również do niwelowania różnic pomiędzy wsią, a miastem w zakresie chociażby dostępności infrastruktury.

W okresie 2016-2022 Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa zrealizowała 5 projektów grantowych: 1/2017/G – Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”, 2/2018/G – „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość, 4/2018/G – Rekreacja „Dobrej Widawy”, 5/2019/G – Zabytki „Dobrej Widawy”, 5/2019/G – „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość. W efekcie realizacji ww. projektów grantowych 43 organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich, kluby sportowe, parafie) oraz osoby fizyczne, występujące o granty na rzecz lokalnych społeczności, otrzymały i zrealizowały swoje projekty grantowe.

Opracowanie strategii w odpowiedzi na istniejące potrzeby umożliwiło realizację wielu projektów, które pozytywnie wpływają na wzrost aktywności społeczności lokalnej. Są to zarówno projekty inwestycyjne, np.: rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej, czy też rewitalizacja zabytków, jak i „miękkie” np.: warsztaty, szkolenia, zakup strojów ludowych, instrumentów muzycznych oraz wyposażenia kuchni, których realizacja stworzyła warunki do aktywnego uczestnictwa społeczności lokalnej. Powstała infrastruktura oraz projekty miękkie realizowane na rzecz mieszkańców przyczyniają się do zaspokojenia różnych potrzeb społecznych (np. kulturalnych, sportowych, rekreacji i rozrywki czy rozwoju), wpływają na poprawę integracji społecznej i wzrost tożsamości lokalnej mieszkańców, a także na wzrost atrakcyjności miejscowości i poprawę jakości życia mieszkańców Partnerstwa Dobra Widawa.

W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Aktywizacja społeczności lokalnych jest jednym z najistotniejszych zjawisk decydujących o charakterze i przyszłości obszarów wiejskich. Wspieranie kapitału społecznego w przyszłości może odbywać się poprzez:

- zachęcanie do aktywnego udziału w planowaniu strategii,
- zapewnienie odpowiednich środków na realizację działań (m.in.: projektów grantowych) wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb,
- zapewnienie pakietu atrakcyjnych szkoleń, z wykorzystaniem potencjału dotychczas zrealizowanych projektów, tzw.: „dobrych praktyk”,
- wykreowanie/wsparcie lokalnych liderów, NGO.

Nabycie praktycznej wiedzy i umiejętności w ramach działań grantowych może zaowocować nowymi pomysłami na obszarze na działania animacyjne, wspierające rozwój kapitału społecznego. Zasadnym więc wydaje się kontynuowanie realizacji projektów budujących centra integracji i aktywności społeczności lokalnych takie jak: place zabaw, siłownie zewnętrzne. Ponieważ szczególnym zainteresowaniem cieszyły się projekty grantowe dotyczące kultywowania lokalnych tradycji, obrzędów i dziedzictwa kulturowego (2 projekty grantowe pn.: „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość) w kolejnych latach należałoby również kontynuować działania służące budowaniu lokalnej tożsamości.

6.3 Przedsiębiorczość

W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?

Środki przeznaczone na realizację strategii w zakresie rozwoju przedsiębiorczości pozwoliły po raz pierwszy na większą skalę na realizację projektów związanych z powstaniem nowego przedsiębiorstwa oraz rozwojem już istniejących firm. Dzięki czemu na obszarze objętym strategią zaczęły funkcjonować przedsiębiorstwa, które wprowadziły na rynek nowe produkty czy usługi, co często wiązało się z wprowadzeniem innowacji procesowej lub produktowej. Zapewniona wysokość dofinansowania była atrakcyjna dla wnioskodawców (w szczególności, tych którzy zdecydowali się na rozpoczęcie działalności).

W wyniku realizacji LSR w omawianym okresie badawczym powstało 60 nowych działalności gospodarczych, a w ramach rozwijania działalności gospodarczych wsparcie otrzymały 23 firmy działające na obszarze LGD. Łącznie stworzono 99 miejsc pracy (PDG – 72 miejsc pracy, RDG – 27 miejsc pracy).

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

W ramach kolejnych edycji LSR wspieranie przedsiębiorczości jest wskazane i odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności. Zasadnym wydaje się dofinansowanie dla mikro i małych przedsiębiorców prowadzących, lub chcących prowadzić działalność na obszarze objętym LSR.

Dodatkowo rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD ma wpływ na postrzeganie obszaru LGD jako dobrego miejsca do życia, z dostępem do różnego rodzaju usług oferowanych przez powstałe przedsiębiorstwa oraz zapewniającym potencjalne miejsca na rynku pracy.

Priorytetowe powinno być udzielanie fachowego wsparcia, różnego rodzaju szkolenia, usługi doradcze, prawne itp. Dostęp do infrastruktury np. sale konferencyjne na spotkania z klientami, pomoc w promowaniu firmy, udział we wspólnych projektach.

Pomoc osobom przed 25 r.ż. dopiero wchodzących na rynek pracy. LGD powinna organizować konkursy na utworzenie nowych firm i tworzenie nowych miejsc pracy.

6.4 Turystyka i dziedzictwo kulturowe

W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?

Działania prowadzone w ramach LSR pozwoliły na rozbudowanie oraz na szerszą promocję oferty rekreacyjnej, a tym samym zwiększenie potencjału turystycznego. Dzięki przeprowadzonym trzem naborom w zakresie rozwoju ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej, których beneficjentami były JST, a także projektu grantowego Rekreacja „Dobrej Widawy”, na obszarze LGD powstały liczne obiekty o charakterze rekreacyjnym i walorach turystycznych, takie jak: obiekty małej architektury (wiaty, lokalne miejsca spotkań, tablice informacyjne, infrastruktura rowerowa), place zabaw, boiska wielofunkcyjne, korty tenisowe, siłownie zewnętrzne, tor crossowy, skateparki, zagospodarowanie rekreacyjnych terenów zielonych, rewitalizacja zabytkowego parku, budowa pomostu, punkt informacji turystycznej i obsługi rowerzystów.

Wpływ na wzmocnienie i rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej miały także przeprowadzone nabory w zakresie przedsiębiorczości, których celem było powstanie lub rozwój już istniejących firm działających w obszarze turystyki i rekreacji. Przeprowadzono aż 7 naborów w zakresie przedsięwzięcia I „Dobra Widawa – miejsce atrakcyjnego i smacznego

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie wypoczynku”, a także 2 nabory z przedsięwzięcia II „Wsparcie tworzenia nowych miejsc na obszarze Dobrej Widawy”, w ramach których wszystkie wybrane do dofinansowania wnioski dotyczyły świadczenia usług dla ludności w zakresie turystyki i rekreacji – 17 wniosków w ramach podejmowania oraz 2 w zakresie rozwijania działalności gospodarczej.

LSR w dużym stopniu przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie dziedzictwa kulturowego dzięki realizacji dwóch projektów grantowych Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość i projektu grantowego Zabytki „Dobrej Widawy”. Ich realizacja pozwoliła na kultywowanie lokalnej tradycji, obrzędów oraz dziedzictwa.

W ramach tych projektów wsparto lokalne zespoły ludowe w postaci dofinansowania zakupu tradycyjnych strojów ludowych i instrumentów muzycznych oraz wsparto koła gospodyń wiejskich kultywujących dziedzictwo kulinarne naszego obszaru. W ramach każdego z projektów grantobiorcy zobligowani byli także do realizacji działań z zakresu kultywowania lokalnych tradycji, obrzędów i dziedzictwa, np. spotkań, warsztatów, koncertów włączających lokalną społeczność. Dzięki projektowi grantowemu Zabytki „Dobrej Widawy” podjęto działania na rzecz odnowienia/rekonstrukcji cennych dziewięciu lokalnych obiektów i przedmiotów zabytkowych, przyczyniając się przy tym do wzmocnienia atrakcyjności turystycznej regionu turystycznego oraz budowy markę obszaru.

W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Rozwój lokalnego potencjału turystycznego należy wspierać poprzez poprawę infrastruktury związanej z rozwojem turystyki oraz działania związane z zachowaniem kultury i tradycji na obszarze działania LGD Dobra Widawa.

Należy kontynuować wspieranie rozwoju lokalnego potencjału turystycznego min. poprzez projekty infrastrukturalne, które będą wspierały zaplecze techniczne lokalnej turystyki.

Personalizacja oferty skierowanej do konkretnej grupy odbiorców zapewniająca produkt turystyczny np. całoroczny/ wakacyjny itp. promowany przez LGD, przy udziale poszczególnych gminy.

Rozwój lokalnego potencjału turystycznego należy wspierać poprzez organizowanie konkursów wpływających na rozwój, promocję i atrakcyjność gmin obszaru działania LGD, w zakresie tworzenia bądź rewitalizacji miejsc turystyczno – rekreacyjnych oraz stworzenia produktów turystycznych.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

6.5 Grupy defaworyzowane

Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?

LGD Dobra Widawa wyodrębniła w LSR grupy szczególnie defaworyzowane w dostępie do rynku pracy. W LSR wskazano 6 grup defaworyzowanych: osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety powracające na lokalny rynek prac, osoby z grupy 45+ zwolnione przez poprzedniego pracodawcę i poszukujące zatrudnienia, młodzież po zakończeniu nauki, niepełnosprawni. Realizowane w ramach LSR przedsięwzięcia odpowiadały na potrzeby tych grup. Realizowane działania w ramach LSR przyczyniały się do ich aktywizacji zarówno w sferze zawodowej czy społecznej. W ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji zaplanowany został system wspierający tworzenie miejsc pracy przez przedstawicieli tych grup lub przez innych przedsiębiorców na rzecz tych grup. W ramach rozwijania przedsiębiorczości na obszarze LGD przewidziano również wspieranie działań ułatwiających przedstawicielom tych grup podjęcie zatrudnienia. Przykładowo wspierany był rozwój usług z zakresu usług opiekuńczych nad dziećmi tak, aby ułatwić matkom decyzję o powrocie na rynek pracy.

LGD Dobra Widawa dokonała również prawidłowej identyfikacji grup społecznych, które szczególnie słabo angażują się w aktywność i życie społeczne obszaru, grupy te to: seniorzy (osoby z grupy 50+) oraz młodzież (grupa wiekowa od 12 do 18 lat).

W ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji zaplanowany został skuteczny system wspierający działania na rzecz aktywizacji tych grup. W ramach rozwijania przedsiębiorczości na obszarze LGD wspierano działania poprawiające sytuację tych grup. Przykładowo wspierany był rozwój usług z zakresu usług opiekuńczych dla seniorów tak, aby ułatwić im kontakt z innymi seniorami i możliwość realizacji wspólnych działań.

Na 60 nowopowstałych w ramach LSR działalności gospodarczych, 27 zostało założonych przez osoby z grup defaworyzowanych (głównie kobiety powracające na lokalny rynek pracy, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, młodzież po zakończeniu nauki). Ponadto w zakresie rozwijania przedsiębiorczości na obszarze LGD przewidziano również wspieranie działań ułatwiających przedstawicielom tych grup podjęcie zatrudnienia - wnioskodawcy otrzymywali dodatkowe punkty w ramach oceny wg lokalnych kryteriów wyboru za tworzenie miejsc pracy dedykowanych osobom z grup defaworyzowanych. W momencie tworzenia

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie Strategii na kolejne lata programowania unijnego należy ponownie zastanowić się nad wyborem grup defaworyzowanych.

Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?

LSR miała pozytywny wpływ na zmniejszenie wykluczenia społecznego poprzez przebudowę oraz budowę ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej służącej rekreacji i integracji społeczności wiejskiej. Dzięki realizacji projektów wynikających z LSR poziom wykluczenia społecznego nieco zmalał w regionie.

Część zrealizowanych projektów dotyczyło bezpośrednio grup defaworyzowanych lub skierowane były do takiej grupy - pośrednio takie projekty mogą mieć wpływ na ograniczenie ubóstwa czy wykluczenia społecznego poszczególnych osób (np. poprzez zapewnienie zatrudnienia tym osobom).

Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego w skali lokalnej należy kontynuować rozpoczęte przedsięwzięcia na terenie LGD Dobra Widawa.

Należy kontynuować działania z lat poprzednich aktywnie włączając grupy defaworyzowane w działania podnoszące ich kwalifikacje, czy umiejętności społeczne. Właściwym działaniem wydają się być warsztaty, zwiększenie dostępu do komunikacji, tworzenie nowych miejsc pracy. Realizacja projektów na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami, nieaktywnych zawodowo. Aby skutecznie zapobiegać ubóstwu i wykluczeniu, należy wzmacniać kapitał ludzki, realizować operacje przyczyniające się do integracji społecznej tak, aby ułatwić osobom wykluczonym wejście w rynek pracy. Na każdym etapie przygotowania i realizacji projektu dla osób wykluczonych społecznie powinno się przestrzegać zasady równości szans w korzystaniu z zasobów i możliwości podejmowania wszelkich wyborów.

6.6 Innowacyjność

W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?

Składane projekty do LGD Dobra Widawa były oceniane zgodnie z definicją innowacji zawartej w LSR jak również w lokalnych kryteriach wyboru. W LSR przyjęto definicję opartą o podejście, które dla realizacji celów określonych w LSR brzmi: Innowacja to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszanego procesu, zastosowanie nowej technologii lub nowego sposobu wykorzystania

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych na obszarze LGD Dobra Widawa. W ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji za operację innowacyjną w skali całego obszaru wnioskodawca otrzymuje 2 pkt. Za innowacyjność w skali gminy 1 pkt., a za brak innowacyjności operacji 0 pkt. Wśród projektów znalazły się nowe pomysły produktów czy usług, które wiążą się z rozwojem obszaru działania LGD.

Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

W powstałych w ramach LSR przedsięwzięciach można scharakteryzować typ innowacji opartej na nowym sposobie wykorzystywania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych. W ramach LSR można wyróżnić zarówno innowacje produktowe, jak i procesowe. Innowacje produktowe - wprowadzenie dotychczas nie istniejących produktów, usług na obszar LGD lub danej gminy.

6. 7 Projekty współpracy

Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?

LGD Dobra Widawa zrealizowała 3 projekty i jest w trakcie realizacji czwartego projektu współpracy między Lokalnymi Grupami Działania, w tym 1 międzynarodowy. Projekty współpracy zostały zrealizowane i wdrożone z powodzeniem. Dodatkowo zwrócić należy uwagę, iż LGD Dobra Widawa z powodzeniem dwukrotnie pozyskała dodatkowe środki na zwiększenie budżetu projektu współpracy na budowę Centrum turystycznego. Na uwagę zasługuje fakt, że jest to pierwszy na Dolnym Śląsku projekt inwestycyjny realizowany przez partnerskie LGD-y w ramach działania 19.3.

Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Projekty współpracy w przyszłości powinny bazować na aktywnej wymianie doświadczeń pomiędzy innymi LGD. Istotne jest również tworzenie nowych miejsc aktywności społecznej, powinny być to projekty partnerskie gminy + LGD + pozostałe podmioty (np. NGO), a ich zakres powinien być odpowiedzią na potrzeby określone w ramach opracowywania strategii.

6.8 Ocena funkcjonowania LGD

Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Działania partnerów w ramach LGD pozwalały na efektywną i skuteczną realizację Lokalnej Strategii Rozwoju. Współpraca przebiegała z dużym zaangażowaniem partnerów.

Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?

Skuteczność i efektywność działań biura LGD jest na bardzo wysokim poziomie. Należy podkreślić, że biuro LGD jest zarządzane profesjonalnie, a zatrudniona kadra posiada odpowiednie kompetencje zawodowe, interpersonalne i osobiste, co ma istotny wpływ nie tylko na osiągnięte wyniki, ale i pozytywny wizerunek organizacji. Kadra biura LGD w sprawach doradczych cechuje się profesjonalizmem, potrafi szybko i precyzyjnie ocenić problem beneficjenta, działając przy tym sprawnie i skutecznie. Biuro LGD skutecznie podejmuje działania informacyjno-promocyjne, jak i doradcze. Strona internetowa biura jest czytelna i dostosowana do osób z niepełnosprawnościami. Prowadzony jest również fanpage na Facebooku, który przedstawia aktualne informacje nie tylko o prowadzonych naborach i działaniach LGD ale również o wydarzeniach, które organizują partnerzy LGD.

Informacja na temat działań prowadzonych przez LGD jest dystrybuowana różnymi drogami - Internet, prasa, radio, kontakt bezpośredni, szkolenia, doradztwo, stąd dociera ona do szerokiego grona odbiorców. Ogłaszane nabory cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem.

c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Przedmiotowe działania LGD powinny być kontynuowane i sukcesywnie weryfikowane pod kątem ewentualnego wprowadzania nowatorskich rozwiązań. Aby skuteczniej realizować LSR można wprowadzić w działaniach LGD lepszą promocję w formie kampanii wizerunkowej zwiększającej rozpoznawalność Lokalnej Grupy Działania Dobra Widawa. Aktywizacja potencjalnych interesariuszy w realizację LSR poprzez intensyfikację działań informacyjnych, organizowanie spotkań stacjonarnych i w formule online.

6.9 Ocena procesu wdrażania

Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?

Realizacja finansowa i rzeczowa LSR jest zadowalająca. Realizacja planu naborów przebiegała zgodnie z planem. Terminowe ogłaszanie naborów umożliwiło sprawne wydatkowanie środków oraz realizacją planu rzeczowego, co przełożyło się na znaczący wzrost

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie poziomu realizowanych wskaźników wskazanych w LSR. Dla powodzenia tych działań ważne jest jednak terminowe zawieranie umów o przyznanie pomocy przez UMWD.

Nabory przeprowadzane były sprawnie, pomimo 2-letniej pandemii COVID-19. Należy zauważyć, że podczas pandemii (lata 2020-2022) przeprowadzono 13 naborów (2 w zakresie podejmowania działalności gospodarczej i 3 w zakresie rozwijania działalności gospodarczej, 1 nabór na projekt grantowy, 1 nabór w zakresie rozwoju ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej oraz 5 operacji własnych), które zostały sprawnie ocenione przez Radę LGD i przekazane do UMWD.

Zgodnie z harmonogramem LGD pozostało do zrealizowania jeszcze 5 operacji własnych i projekt grantowy Smart Villeges oraz zagospodarowanie kwoty z różnic kursowych, na maksymalne kwoty dostępne w budżecie LSR

Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?

Procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były przejrzyste i przyjazne. Procedury były dostępne na każdym etapie realizacji wniosku, prowadzone były szkolenia w zakresie przygotowania dokumentów niezbędnych na każdym etapie realizacji projektu. Łatwiejsze były procedury związane z grantami. Na każdym etapie realizacji projektu możliwe było uzyskanie wsparcia od pracowników biura LGD.

Lokalna Grupa Działania w odpowiedzi na zmieniające się prawodawstwo i sytuację społeczno-gospodarczą, na bieżąco aktualizowała zapisy w procedurach oceny i wyboru operacji, w tym w kryteriach wyboru operacji. LGD poszerzyło również preferowany zakres usług (priorytetowych kodów PKD wskazanych w LSR), w ramach których podejmowana lub rozwijana była działalność gospodarcza, także o kierunki kluczowe dla rozwoju gospodarczego obszaru LGD Dobra Widawa, umożliwiające stworzenie oferty turystycznej i rekreacyjnej. Zdecydowanie usprawniło to proces aplikowania wnioskodawców o środki w LGD Dobra Widawa.

59,8% ankietowanych wskazało, że procedury wyboru projektów w LGD były raczej przejrzyste i przyjazne a 38,2% ankietowanych odpowiedziało, że były one zdecydowanie przejrzyste i przyjazne.

Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Kryteria wyboru projektów były zrozumiałe i jednoznaczne. Informacje na temat możliwości udziału w projekcie były wystarczające. Kryteria pozwalały na wybór projektów spójnych z celami LSR. Ankietowani w przeważającej większości odpowiedzieli, że przejęte kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów: 56,9% raczej tak i 40,2% zdecydowanie tak. Przeważająca większość ankietowanych określiła kryteria jako jednoznaczne i obiektywne: 50% raczej tak i 48% zdecydowanie tak. Tak wysoki odsetek pozytywnych ocen wskazuje, że LGD Dobra Widawa przygotowała dobry system wyboru i oceny projektów.

Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Przyjęty przez LGD system wskaźników pozwalał na optymalny wybór najlepszych projektów oraz bieżącą kontrolę ich realizacji. Należy stwierdzić, że LGD Dobra Widawa w sposób właściwy realizuje zamierzone wskaźniki II głównych celów LSR. Wskaźniki osiągnęte są zgodnie z Planem działania oraz Planem komunikacji

6.10 Wartość dodana podejścia LEADER

Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?

Działalność LGD Dobra Widawa wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy lokalnymi organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samorządami poprzez animowanie wspólnych działań i budowanie powiązań między nimi. Zdecydowanie współpracę w tym zakresie należy rozwijać. Lokalna Grupa Działania w obecnej perspektywie wprowadziła system premiowania wnioskodawców na etapie lokalnych kryteriów wyboru dla Przedsięwzięcia I. „Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku. Wprowadzono kryterium „Powiązanie z innymi projektami”, w ramach którego wnioskodawca mógł zdobyć 2 pkt. Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa preferowała operacje wnioskodawców powiązane z komplementarnymi projektami realizowanymi przez inne podmioty, w szczególności w ramach RLKS-u. Podmioty te musiały reprezentować inny sektor niż Wnioskodawca. Powiązanie operacji występowało, gdy wnioskodawca nawiązał formalną współpracę z innym podmiotem, który realizował jakiś projekt.

Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest wykorzystywany i promowany w optymalny sposób. Należy dążyć do nawiązania współpracy w zakresie realizacji wspólnych projektów np. w zakresie wypracowania produktu turystycznego obszaru LGD. Powstanie „Centrum Turystyczno-Rekreacyjnego „Dobra Widawa”” może ten proces przyspieszyć i skoordynować.

Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?

Projekty realizowane w ramach LSR odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom lokalnej społeczności, tworząc konsekwentnie realizowany program rozwojowy. Każda podjęta inicjatywa w ramach realizacji LSR powoduje wzmocnienie potencjału obszaru LGD. Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa skutecznie wykorzystuje swoje położenie w pobliżu aglomeracji wrocławskiej oraz przy szlakach komunikacyjnych. Efektem tego jest choćby dynamiczny napływ nowych mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości na obszarze. LGD Dobra Widawa skutecznie wspiera potencjał przedsiębiorczości mieszkańców i stałe zapotrzebowanie na rozwój usług dla rosnącej liczby mieszkańców. Z powodzeniem jest wykorzystywany również potencjał kulturowy i przyrodniczy, co potwierdzają cieszące się dużą popularnością nabory na projekty grantowe w zakresie przedsięwzięcia: I. „Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku, III. Rekreacja „Dobrej Widawy”, VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość, VII. Zabytki „Dobrej Widawy”.

Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Prowadzona w ramach LSR inwestycja jest komplementarna względem tematu określonego w Lokalnej Strategii Rozwoju. Realizacja projektów w ramach dwóch celów ogólnych założonych w LSR powoduje, że powstałe inwestycje są względem siebie komplementarne.

W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju zdefiniowano 2 cele ogólne:

1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy oraz
2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej. Inwestycje powstałe w ramach rozwoju ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej spełniały warunek komplementarności.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

7. Podsumowanie (wnioski i rekomendacje)

Cele strategii są dobrze sformułowane i odpowiadają na potrzeby lokalnej społeczności. LGD Dobra Widawa mogłaby dysponować większym budżetem, ponieważ jak wynika z przeprowadzonych naborów, zainteresowanie - szczególnie wsparciem na podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej - jest bardzo duże. LGD jest skutecznym i sprawdzonym partnerem i skutecznie dystrybuuje środki na obszar Partnerstwa. Otrzymanie i skuteczne rozdysponowanie dodatkowych środków finansowych tzw. bonusów jest tego potwierdzeniem. Rekomenduje się dalsze wspieranie przedsiębiorców w promocji ich działań i w przybliżaniu zmieniających się przepisów.

Przyjęty system wskaźników generalnie dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii, a stopień osiągnięcia wskaźników na tym etapie wdrażania LSR jest na zadawalającym poziomie.

Pracownicy LGD Dobra Widawa są oceniani jako bardzo kompetentni. Regularnie zwiększają swoje kompetencje i biorą udział w szkoleniach. Dla większości ankietowanych współpraca z biurem zaspokaja ich oczekiwania. Podkreślają rzeczowość i szeroką wiedzę. Pracownicy biura Stowarzyszenia prowadzą na bieżąco bezpłatne doradztwo w zakresie aplikowania o środki w ramach ogłaszanych naborów, działania informacyjno-promocyjne oraz monitoring. Pracownicy biura LGD prowadzą również punkty konsultacyjne w każdej gminie (szczególnie przed naborami wniosków) oraz w trakcie lokalnych wydarzeń na terenie każdej gminy obszaru LGD.

Beneficjenci czy potencjalni wnioskodawcy mogą również kontaktować z biurem e-mailowo bądź telefonicznie. Jednak nie jest to tak efektywne jak spotkania twarzą w twarz. Procedury naboru projektów, wyboru i oceny przez Radę oraz realizacji projektów generalnie są zrozumiałe przez beneficjentów (przynajmniej te etapy przeprowadzane na poziomie LGD), duża w tym zasługa pracowników Biura LGD, którzy pomagają i doradzają beneficjentom na każdym etapie realizacji projektu.

Rozpoczęcie realizacji projektów uzależnione jest od czasu weryfikacji wniosków w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego. Często czas tej weryfikacji jest zdecydowanie dłuższy niż określają to przepisy.

Beneficjenci wskazywali na trudności związane z wypełnianiem niektórych dokumentów, szczególnie nadmiernie rozbudowanego biznesplanu. Dlatego często korzystają z pomocy osób wypełniających wnioski lub firm konsultingowych.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Ważnym przedmiotem działań LGD jest zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru oraz podjęcie i wsparcie działań na rzecz zbudowania ciekawej oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz promocji obszaru. Promocji obszaru dedykowane były wszystkie operacje własne LGD.

Działania informacyjne oraz promocyjne prowadzone są za pośrednictwem zróżnicowanych kanałów – bezpośrednie spotkania, FB, strona internetowa, lokalne media etc. Taki dobór kanałów pozwala na dotarcie do potencjalnych beneficjentów.

Skuteczność działań doradczych, animacyjnych oraz informacyjno – promocyjnych jest wysoka.

Bardzo dobra komunikacja pomiędzy prezeską LGD a innymi organami – Biurem, Zarządem oraz Radą.

Realizacja LSR, w tym działalności LGD zostaje oceniona wysoko, choć wskazane są obszary, które wymagają jeszcze udoskonalenia.

Najważniejsze rekomendacje dotyczą utrzymywania kierunków rozwoju lokalnego, zwłaszcza w kontekście rozwijania przedsiębiorczości, w tym turystyki oraz aktywizacji kapitału społecznego.

W obliczu uzyskanych wyników badań (17,2% ankietowanych nie zna źródeł finansowania przedsięwzięć, a 36,9% „nie słyszało o LGD”) sugeruje się również poprawę procesu komunikacji związanej z realizacją LSR i działalnością LGD, w celu zwiększenia zarówno transparentności samego procesu komunikacji, jak i rozpoznawalności LGD. W związku z tym, że LGD Dobra Widawa nie stanowi odosobnionego przypadku w skali całego kraju, być może potrzebne jest centralne i systemowe wsparcie w tym zakresie.

.....
Jerzy Tutaj

.....
Małgorzata Matyja

.....
Małgorzata Rutkowska

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

8. Spis tabel

Tabela nr 1 Podział środków budżetowych w LSR LGD Dobra Widawa	3
Tabela nr 2 Harmonogram realizacji badań	14
Tabela nr 3 Obszar LGD Dobra Widawa	17
Tabela nr 4 Stan ludności w gminach wchodzących w skład LGD	17
Tabela nr 5 Zmiana struktury wiekowej ludności w gminach wchodzących w skład LGD ...	18
Tabela nr 6 Saldo migracji w gminach wchodzących w skład LGD	20
Tabela nr 7 Wskaźnik G dla gmin obszaru LGD	21
Tabela nr 8 Wydatki gmin obszaru LGD na 1 mieszkańca	21
Tabela nr 9 Pracujący w gminach obszaru LGD	22
Tabela nr 10 Pracujący w gminach obszaru LGD ze względu na płeć	23
Tabela nr 11 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	24
Tabela nr 12 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	25
Tabela nr 13 Bezrobotni zarejestrowani	26
Tabela nr 14 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców	27
Tabela nr 15 Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan na dzień 31 lipca poszczególnych lat	28
Tabela nr 16 Historia naborów wniosków do 30.06.2022 r.	32
Tabela nr 17 Postęp rzeczowy realizacji celów oraz przedsięwzięć do 30.06.2022 r.	38
Tabela nr 18 Postęp finansowy realizacji celów oraz przedsięwzięć do 30.06.2022 r.	42
Tabela nr 19 Dane dotyczące realizacji lokalnego programu grantowego w latach: 2020 – 2022	48
Tabela nr 20 Szkolenia dla członków organów LGD oraz pracowników	50
Tabela nr 21 Realizacja planu komunikacji	55
Tabela nr 22 Doradztwo	57

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

9. Spis wykresów

Wykres nr 1 W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby” (N=234) – mieszkańcy	65
Wykres nr 2 W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby” (N=234) – beneficjenci/wnioskodawcy	66
Wykres nr 3 W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się” (N=234) – mieszkańcy	68
Wykres nr 4 W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2014 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się” (N=102) - beneficjenci/wnioskodawcy	69
Wykres nr 5 Jak obecnie ocenia Pan/i obecnie swoją gminę pod względem (N=234) – mieszkańcy	70
Wykres nr 6 Jak ocenia Pan/i swoją gminę w następujących obszarach (N=102) – beneficjenci/wnioskodawcy	71
Wykres nr 7 Proszę się ustosunkować do poniższych stwierdzeń: (N=234) – mieszkańcy.....	73
Wykres nr 8 Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w swojej gminie? (N=234) – mieszkańcy	74
Wykres nr 9 Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania? (N=234) – mieszkańcy	74
Wykres nr 10 Jakie są powody ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania? (N=234) mieszkańcy	75
Wykres nr 11 Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury/obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku (N=234) – mieszkańcy	75
Wykres nr 12 Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców? (N=234) – mieszkańcy	76
Wykres nr 13 Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku? (N=233) – mieszkańcy	76
Wykres nr 14 Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców? (N=234) – mieszkańcy	77

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 15 Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (N=234) – mieszkańcy	78
Wykres nr 16 Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Dobra Widawa? (N=233) – mieszkańcy	79
Wykres nr 17 W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania? (N=234) – mieszkańcy	79
Wykres nr 18 Status na rynku pracy: (N=234) – mieszkańcy	80
Wykres nr 19 Płeć: (N=234) – mieszkańcy	81
Wykres nr 20 Niepełnosprawność: (N=234) – mieszkańcy	81
Wykres nr 21 Wykształcenie: (N=234) – mieszkańcy	82
Wykres nr 22 Wielkość gospodarstwa rolnego: (N=234) – mieszkańcy	82
Wykres nr 23 Wiek (przedział): (N=234) – mieszkańcy	83
Wykres nr 24 Miejsce zamieszkania: (N=234) – mieszkańcy	84
Wykres nr 25 W którym roku składał/a Pan/i wniosek aplikacyjny do LGD? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	84
Wykres nr 26 Skąd dowiedział/a się Pan/i o naborze wniosków w LGD (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	85
Wykres nr 27 Dlaczego zdecydował/a się Pan/i na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	86
Wykres nr 28 Czy modyfikował/a Pan/i swoje pierwotne zamierzenia/plany tak aby dopasować je do wymagań związanych z możliwością otrzymania środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	87
Wykres nr 29 Czy na etapie składania wniosku korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	88
Wykres nr 30 Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie składania wniosku? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	88
Wykres nr 31 Czy obecnie pozostają Państwo w kontakcie z LGD? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	89
Wykres nr 32 Jak często komunikuje się Pan/i z LGD? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	89

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 33 Czy zna Pan/i założenia i cele Lokalnej Strategii Rozwoju? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	90
Wykres nr 34 Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	90
Wykres nr 35 Czy otrzymał/a Pan/i dofinansowanie dla swojego projektu? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	91
Wykres nr 36 Na projekty z jakiego zakresu Pana/i organizacja aplikowała nieskutecznie w ramach PROW 2014-2020? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	92
Wykres nr 37 Na jakim etapie Pana/i wniosek został odrzucony? (N=102) – beneficjenci/ wnioskodawcy	93
Wykres nr 38 Czy mimo to, projekt został zrealizowany? (N=9) – beneficjenci/wnioskodawcy	94
Wykres nr 39 Proszę powiedzieć, czy współpraca z LGD miała wpływ na skuteczne aplikowanie w ramach PROW? (N=92) – beneficjenci/wnioskodawcy	95
Wykres nr 40 Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD? (N=93) - beneficjenci/wnioskodawcy	96
Wykres nr 41 Na jakim etapie. (N=84) - beneficjenci/wnioskodawcy	96
Wykres nr 42 Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie realizacji bądź rozliczania projektu? (N=87) - beneficjenci/wnioskodawcy	97
Wykres nr 43 Z jakiego zakresu Pana/i organizacja realizowała projekty w ramach PROW 2014-2020? (N=93) - beneficjenci/wnioskodawcy	98
Wykres nr 44 Jakie grupy są głównymi odbiorcami efektów Pani/a projektu/ projektów? (N=93) - beneficjenci/wnioskodawcy	99
Wykres nr 45 Wracając do procesu aplikowania: czy procedury wyboru projektów były dla Państwa wystarczająco przejrzyste i przyjazne? (N=102) - beneficjenci/wnioskodawcy	99
Wykres nr 46 Czy przyjęte kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów? (N=102) - beneficjenci/ wnioskodawcy	100
Wykres nr 47 Czy kryteria były jednoznaczne i obiektywne? (N=102) - beneficjenci/ wnioskodawcy	100
Wykres nr 48 Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty? (N=91) - beneficjenci/ wnioskodawcy	101

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Wykres nr 49 Czy zauważył/a Pan/i jakieś efekty negatywne dla obszaru działania LGD?
(N=102) - beneficjenci/ wnioskodawcy 102

10. Spis rysunków

Rysunek nr 1 Mapa obszaru LGD Dobra Widawa.....16

11. Ankieta dla mieszkańców

Ankieta dla mieszkańców 2016 – 2022

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu, a zwłaszcza mieszkańców Gmin: Bierutów, Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Dziadowa Kłoda, Jelcz-Laskowice, Międzybórz, Oleśnica, Syców, Wilków do wyrażenia opinii na temat warunków życia w gminie.

Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Zdecydowanie tak	Raczej Tak	Trochę tak/trochę nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie mam zdania
------------------	------------	-----------------------	------------	------------------	----------------

2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku (od 2016 r.) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Zdecydowanie tak	Raczej Tak	Trochę tak/trochę nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie mam zdania
------------------	------------	-----------------------	------------	------------------	----------------

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

	Bardzo dobrze	Dobrze	Trochę dobrze/ trochę źle	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
Atrakcyjności turystycznej						
Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
Infrastruktury i oferty kulturalnej						

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
Infrastruktury drogowej						
Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
Tożsamości mieszkańców z regionem						
Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
Działań na rzecz bezrobotnych						
Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
Działań na rzecz kobiet						
Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:
(Prosimy o zaznaczenie „tak”, „nie” lub „nie wiem”)

Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych przez gminę (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)	
Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam albo w ramach grupy, do której należę)	
Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)	
Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)	
Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)	
Jestem członkiem rady/komitetu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)	
Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy	
Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy	
Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo	
W mojej gminie powstaje wiele firm	
W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy	
Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych	

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie [nazwa]?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie mam zdania
------------------	------------	-------------------	------------	------------------	----------------

5.1. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Tak [przejdź do 5.2]	Nie [przejdź do 6]
----------------------	--------------------

5.2. Jakie są powody?

- a) Trudny dostęp do edukacji
- b) Trudny dostęp do instytucji kultury
- c) Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
- d) Brak perspektyw zawodowych
- e) Powody osobiste/ rodzinne
- f) Inne...(jakie?)

6. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Tak często	Tak, czasem	Trudno powiedzieć	Nie
------------	-------------	-------------------	-----

7. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Tak	Tak, czasem	Trudno powiedzieć	Nie
-----	-------------	-------------------	-----

8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Tak często	Tak, czasem	Trudno powiedzieć	Nie
------------	-------------	-------------------	-----

9. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Tak	Ani tak, ani nie	Nie
-----	------------------	-----

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

10. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

(Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki	
Infrastruktura i oferta kulturalna	
Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna	
Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)	
Infrastruktura drogowa	
Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)	
Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem	
Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców	
Warunki życia osób niepełnosprawnych	
Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych	
Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem	
Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia	
Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia	
Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety	
Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej	

11. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania?

- a) Tak znam, słyszałam/em [przejdź do 12]
- b) Nie znam, nie słyszałam/em [przejdź do Metryczki]

12. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

- a) od znajomych, sąsiadów
- b) w instytucji (urząd, szkoła)
- c) z lokalnej prasy
- d) widziałem/am działania LGD
- e) uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie

Metryczka

M1. Status na rynku pracy:

- a) Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
- b) Zatrudniony/a w rolnictwie
- c) Zatrudniony/a poza rolnictwem
- d) Uczący się/studiujący
- e) Osoba bezrobotna
- f) Inny typ, jaki?

M2. Płeć:

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna

M3. Niepełnosprawność:

- c) Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

d) Osoba pełnosprawna

M4. Wykształcenie:

- a) podstawowe
- b) zasadnicze zawodowe
- c) średnie
- d) policealne
- e) licencjat, inżynier
- f) wyższe magisterskie
- g) inne

M5. Wielkość gospodarstwa rolnego:

- a) nie posiadam gospodarstwa rolnego
- b) do 5 ha
- c) 5-10 ha
- d) 11-20 ha
- e) 21-50 ha
- f) >50 ha

M6. Wiek przedział

- a) do 24 lat
- b) 25-34 lat
- c) 35-50 lat
- d) >50 lat

M7. Miejsce zamieszkania:

- a) Gmina i Miasto Bierutów,
- b) Gmina Czernica,
- c) Gmina Długoleś,
- d) Gmina Dobroszyce,
- e) Gmina Dziadowa Kłoda,
- f) Gmina i Miasto Jelcz-Laskowice,
- g) Gmina Międzybórz,
- h) Gmina Oleśnica,
- i) Gmina i Miasto Syców,
- j) Gmina Wilków

12. Ankieta dla beneficjentów

Ankieta dla beneficjentów Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa

Szanowni Państwo

prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej funkcjonowania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa. Zebrane dane pozwolą nam podsumować naszą dotychczasową działalność oraz wyznaczyć nowe kierunki rozwoju. Ankieta jest anonimowa.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Z góry dziękujemy za pomoc!

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa

- 13. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?**
(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Zdecydowanie tak	Raczej Tak	Trochę tak, trochę nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie mam zdania
------------------	------------	------------------------	------------	------------------	----------------

- 14. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2014 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?**
(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Zdecydowanie tak	Raczej Tak	Trochę tak, trochę nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie mam zdania
------------------	------------	------------------------	------------	------------------	----------------

- 15. Jak ocenia Pan/i obecnie swoją gminę w następujących obszarach:**
(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

	Bardzo dobrze	Dobrze	Trochę dobrze, trochę źle	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
Atrakcyjności turystycznej						
Promocji obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
Infrastruktury i oferty kulturalnej						
Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
Infrastruktury drogowej						
Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
Tożsamości mieszkańców z regionem						
Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
Działań na rzecz bezrobotnych						
Działań na rzecz osób przed 35 rokiem życia						
Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
Działań na rzecz kobiet						
Działań na rzecz imigrantów						
Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						
--	--	--	--	--	--	--

APLIKOWANIE DO LGD

16. Kiedy składał Pan/i wniosek aplikacyjny do LGD? [pyt. otwarte]

.....

17. Skąd dowiedział/a się Pan/i o naborze wniosków w LGD?

- a) Ze strony internetowej LGD
 - b) Z facebooka
 - c) Z bezpośrednich kontaktów z członkami LGD
 - d) Od innych osób
 - e) Z materiałów drukowanych (ulotki, broszury, ogłoszenia)
 - f) Z mediów tradycyjnych (prasa, radio, telewizja)
 - g) W inny sposób (jaki?) (otwarte)
-

18. Dlaczego zdecydował/a się Pan/i na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? (pytanie wielokrotnego wyboru)

- a) Była to jedyne źródło finansowania naszego projektu
- b) Nie otrzymaliśmy dofinansowania z innych środków/innego programu
- c) Chcieliśmy skorzystać z nadarzającej się okazji otrzymania środków
- d) Zostaliśmy zachęceni do złożenia wniosku przez LGD
- e) LGD pomogła nam napisać wniosek
- f) Inne przyczyny, jakie?

19. Czy modyfikował Pan/i swoje pierwotne zamierzenia/plany tak aby dopasować je do wymagań związanych z możliwością otrzymania środków z PROW?

- a) Tak [przejdź do 7.1]
- b) Nie

7.1. Na czym te zmiany polegały?(pytanie otwarte)

.....

20. Czy na etapie składania wniosku korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD?

- a) Tak
- b) Nie

8.2. Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie składania wniosku?

- a) Zdecydowanie dobrze
- b) Dobrze
- c) Przeciętnie
- d) Źle
- e) Bardzo źle
- f) Trudno powiedzieć

9. Czy obecnie pozostają Państwo w kontakcie z LGD?

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

- a) tak, nasi przedstawiciele chodzą na organizowane przez LGD spotkania [przejdź do 9.1]
- b) tak, od czasu do czasu kontaktujemy się telefonicznie [przejdź do 9.1]
- c) tak, czytamy komunikaty na stronie internetowej LGD [przejdź do 9.1]
- d) tak, mamy osobisty kontakt z członkami LGD [przejdź do 9.1]
- e) tak, kontaktujemy się w inny sposób (jaki?).....[przejdź do 9.1]
- f) nie mamy z LGD żadnego kontaktu [przejdź do 10]

9.1. Jak często komunikuje się Pan/i z LGD? (pytanie jednokrotnego wyboru)

- a) Kilka razy w tygodniu
- b) Co tydzień lub kilka razy w miesiącu
- c) Raz w miesiącu
- d) Raz na kwartał
- e) Raz w miesiącu
- f) Raz w roku
- g) Rzadziej niż raz w roku

10. Czy zna Pan/i założenia i cele LSR?

- a) Tak
- b) Nie

11. Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR?

- a) Tak
- b) Nie

12. Czy otrzymał/a Pan/i dofinansowanie dla swojego projektu?

- a) Tak [przejdź do bloku pytań dotyczącego beneficjentów skutecznych, tj. do pyt. 18 a następnie do ostatniego bloku „OCENA DZIAŁANIA LGD”]
- b) Tak ale nie na wszystkie składane projekty [przejdź do bloku pytań dla beneficjentów nieskutecznych, tj. do pyt. 13 a następnie skutecznych a następnie do ostatniego bloku „OCENA DZIAŁANIA LGD”]
- c) Nie otrzymałam/am [przejdź do bloku pytań dla beneficjentów nieskutecznych a następnie do ostatniego bloku „OCENA DZIAŁANIA LGD”]

BLOK PYTAŃ DO BENEFICJENTÓW KTÓRZY APLIKOWALI NIESKUTECZNIE

13. Na projekty z jakiego zakresu Pana/i organizacja aplikowała nieskutecznie w ramach PROW 2014-2020 (wielokrotny wybór)?

- a) obiekty społeczno - kulturalne
- b) promocja obszarów wiejskich
- c) Infrastruktura turystyczna
- d) Infrastruktura sportowa i rekreacyjna
- e) Infrastruktura drogowa
- f) Wsparcie lokalnego potencjału zatrudnienia
- g) Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych
- h) Poprawa warunków życia osób przed 30 r.ż.
- i) Poprawa warunków życia osób po 50 r.ż.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

- j) Poprawa warunków życia kobiet
- k) kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej

14. Na jakim etapie Pana/i wniosek został odrzucony?

- a) Na etapie oceny formalnej
- b) Na etapie oceny merytorycznej

15. Jaki był powód niskiej oceny/ odrzucenia wniosku? [pyt. otwarte]

.....

16. Czy mimo to, projekt został zrealizowany:

- a) w takim samym zakresie
- b) w nieco ograniczonym zakresie
- c) w znacznie ograniczonym zakresie

17. Z jakich środków projekt został zrealizowany? [pyt. otwarte]

.....

BLOK PYTAŃ DO BENEFICJENTÓW KTÓRZY APLIKOWALI SKUTECZNIE

18. Proszę powiedzieć, czy współpraca z LGD miała wpływ na skuteczne aplikowanie w ramach PROW?

- a) Zdecydowanie tak
- b) Raczej tak
- c) Raczej nie
- d) Zdecydowanie nie

19. Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD?

- c) Tak [przejdź do 19.1]
- d) Nie [przejdź do 20]

19.1. Na jakim etapie? (pytanie wielokrotnego wyboru)

- a) Na etapie składania wniosku
- b) Na etapie realizacji projektu
- c) Na etapie rozliczania projektu

19.2. Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie realizacji bądź rozliczania projektu?

- a) Zdecydowanie dobrze
- b) Dobrze
- c) Przeciętnie
- d) Źle
- e) Bardzo źle
- f) Trudno powiedzieć

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

20.Z jakiego zakresu Pana/i organizacja realizowała projekty w ramach PROW 2014-2020 (wielokrotny wybór)

- a) obiekty społeczno - kulturalne
- b) promocja obszarów wiejskich
- c) Infrastruktura turystyczna
- d) Infrastruktura sportowa i rekreacyjna
- e) Infrastruktura drogowa
- f) Wsparcie lokalnego potencjału zatrudnienia
- g) Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych
- h) Poprawa warunków życia osób przed 34 r.ż.
- i) Poprawa warunków życia osób po 50 r.ż.
- j) Poprawa warunków życia kobiet
- k) kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej

21.Jakie grupy są głównymi odbiorcami efektów Pani/a projektu/ projektów?

- a) Ja i moja rodzina
- b) Moje organizacja
- c) Ogół mieszkańców gminy
- d) Turyści
- e) Przedsiębiorstwa
- f) Inne grupy, jakie?

22.Wracając do procesu aplikowania: czy procedury wyboru projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla Państwa?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
------------------	------------	------------	------------------	-------------------

23.Czy przyjęte kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
------------------	------------	------------	------------------	-------------------

24.Czy kryteria były jednoznaczne i obiektywne?

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Zdecydowanie tak [przejdź do 25]	Raczej tak [przejdź do 25]	Raczej nie [przejdź do 24.1]	Zdecydowanie nie [przejdź do 24.1]	Trudno powiedzieć [przejdź do 25]
----------------------------------	----------------------------	------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

24.1 Co należy poprawić w zakresie kryteriów na następne edycje LSR? (otwarte)

.....

25.Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

- a) Tak [przejdź do 25.1]

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

b) Nie

25.1. Jakie to były problemy?(pytanie wielokrotnego wyboru)

- a) Problemy bezpośrednio związane z przedmiotem działalności
- b) Problemy finansowe
- c) Problemy formalno-prawne
- d) Problemy personalne (np. z pracownikami, członkami/ partnerami itp.)
- e) Problemy z terminową realizacją harmonogramu (opóźnienia itp.)
- f) Niewystarczająca wiedza, brak informacji lub trudności w dostępie do informacji
- g) Inne, jakie?

OCENIA DZIAŁANIA LGD

26. W jakim stopniu zgadza się Pan/i z następującymi stwierdzeniami? Proszę ocenić następujące kwestie:

(Prosimy o zaznaczenie „x” właściwej odpowiedzi)

Czynnik	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć
Jestem poinformowany o aktualnych działaniach LGD					
LGD dostarcza kompletnej i rzetelnej wiedzy potrzebnej do rozwiązania problemu					
Pracownicy biura LGD w razie problemów szybko reagują i służą wsparciem					
LGD jest otwarte na współpracę z innymi podmiotami					
LGD pyta mieszkańców o ich potrzeby i konsultuje kierunki rozwoju obszaru na którym działa					
Działalność LGD jest potrzebna					
Bez LGD obszar rozwijałby się gorzej					
Widzę na obszarze gminy inwestycje i działania finansowane ze środków UE					
Dzięki LGD mieszkańcy są bardziej skłonni do					

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

podejmowania działań przedsiębiorczych					
Dzięki działalności LGD obszar (gmina) jest bardziej znany w okolicy					
Poprzez LSR mieszkańcy mogą mieć realny wpływ na to co dzieje się w ich najbliższym otoczeniu					
LSR odpowiada realnym potrzebom obszaru					
Mieszkańcy chcą aby działania zrealizowane w ramach LSR były kontynuowane					

27. Czy zauważył Pan/i jakieś efekty negatywne dla obszaru działania LGD?

- a) Tak [przejdź do 28.1]
- b) Nie [przejdź do 29]

28.1 Proszę podać przykład negatywnych skutków działania LGD (pytanie otwarte)

.....

28. Na wsparcie jakiego typu działań chcieliby Państwo uzyskać środki z UE w przyszłości? (pytanie otwarte).....